

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM
ANABİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

ÖĞRETMENLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ
BAĞLAMINDA ÖMER SEYFETTİN
HİKAYELERİNİ TERCİH ETME
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Hatice Beyza Günay

SINIF EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2024

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ÖĞRETMENLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA ÖMER
SEYFETTİN HİKAYELERİNİ TERCİH ETME DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice Beyza Günay

Danışman: Doç. Dr. Nursel Gülcü Köksal

Antalya

Haziran, 2024

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

07 / 08 / 2024

Hatice Beyza Günay

İmza

İMZA ONAY SAYFASI

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Hatice Beyza Günay 'ın bu çalışması 07.08.2024 tarihinde jürimiz tarafından Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : Doç. Dr. Canan Sevinç
Necmettin Erbakan Üniversitesi / Eğitim Fakültesi/
Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü/
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Emel Nalçacıgil
Akdeniz Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi
Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi/ Türkçe Eğitimi

Üye (Danışman) : Doç. Dr. Nursel Gülcü
Akdeniz Üniversitesi / Eğitim Fakültesi/
Temel Eğitim Bölümü / Sınıf Eğitimi

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: ÖĞRETMENLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA ÖMER SEYFETTİN HİKAYELERİNİ TERCİH ETME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜRLER

Bu çalışmada öğretmenlerin değer öğretimi bağlamında Ömer Seyfettin hikayelerini tercih etme düzeyleri belirlenmiştir.

Bu çalışmada bilgi ve tecrübeleriyle bana yön gösteren, fedakâr ve destekleyici yönleriyle bu çalışmayı bitirmemde büyük emeği olan değerli danışmanım sayın Doç. Dr. Nursel Köksal Gülcü'ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Lisans eğitimim boyunca değerli bilgiler edindiğim Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'ndeki hocalarım ve yüksek lisans eğitimim boyunca bana yol gösteren Akdeniz Üniversitesi'ndeki hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm hayatım boyunca beni her yönden destekleyen ve bu çalışma sürecinde de bana güvenen, inanan, motive eden, sevgilerini her an hissettiren en kıymetlilerim; eşim Gökhan GÜNAY'a, babam Mevlüt TUNA'ya, annem Nazik TUNA'ya ve abim Mahmut Burak TUNA'ya çok teşekkür ederim.

Hatice Beyza GÜNAY

ÖZET

ÖĞRETMENLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA ÖMER SEYFETTİN HİKAYELERİNİ TERCİH ETME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

GÜNAY, Hatice Beyza

Yüksek Lisans Tezi, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Nursel KÖKSAL GÜLCÜ

Haziran 2024, 114 sayfa

Değer eğitimi bireylerin ve toplumların ahlaki değerlerini ve karakter özelliklerini geliştirmeyi amaçlayan bir eğitim sürecidir. Bu süreçte bireyler doğruyu ve yanlışı, iyiyi ve kötüyü ayırt eder. Saygı, dürüstlük, sorumluluk, yardımseverlik, vatanseverlik gibi değerlerin önemi vurgulanır. Değerlerine sahip çıkan bireyler toplumda daha huzurlu ve barış ortamı içerisinde yaşayabilirler. Değer eğitimi ailede başlar ve okullarla devam eden bir süreçtir. Bu süreçte değer eğitimi verilirken birçok kaynaktan yararlanılabilir. Bunlardan birisi hikayelerdir. Hikayeler çocukların empati kurabileceği hayal güçlerini aktif kılan bir unsurdur. Ömer Seyfettin hikayeleri de Türk edebiyatına önemli katkılar sağladığı gibi değer öğretimi açısından da kullanılabilecek hikayeler arasındadır. Hikayelerinde toplumun farklı kesimlerinden insanları ve onların yaşadığı olayları konu alır. Ömer Seyfettin hikayelerinde yer alan karakterler aracılığıyla, çeşitli değerleri okurlara aktarır. Bu nedenle, değer eğitimi açısından önemli bir kaynak olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin değer öğretimi bağlamında Ömer Seyfettin hikayelerini tercih etme düzeylerinin belirlenmesidir. Bu araştırma karma araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Karma araştırma; nitel ve nicel araştırmaların birleştirilmesiyle oluşan bir araştırma yöntemidir. Araştırmanın nicel kısmında Antalya ilinde görev yapmakta olan 134 öğretmene anket formu uygulanmıştır. Anket formu öğretmenlerin değerler eğitimi açısından Ömer Seyfettin hikayelerini tercih etme düzeylerini değerlendirmeye yönelik sorular içermektedir. Nicel veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Nitel araştırma kısmında Antalya ili Kepez ilçesinde bulunan bir devlet okulu ile Döşemealtı ilçesinde bulunan bir özel okuldaki 10 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Öğretmenlerin değerler eğitimi açısından Ömer Seyfettin'i tercih etme nedenlerini anlamak için önceden hazırlanmış görüşme

soruları yönlendirilmiştir. Görüşmelerin kayıtları, kodlama içerik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma toplam 144 katılımcı ile yürütülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre öğretmenler değer kavramı hakkında yeterli bilgiye sahiptirler. Öğretmenler derslerinde değerler eğitimi kapsamında hikayeler gibi çeşitli yöntem ve kaynaklardan yararlanmakta ve Ömer Seyfettin hakkında yeterli bilgiye sahiptirler. Öğretmenler çocukluk yıllarında Ömer Seyfettin hikayelerini okumuşlardır. Öğretmenler Ömer Seyfettin hikayelerindeki değer boyutunun farkındadırlar ve derslerinde Ömer Seyfettin hikayelerini değer öğretimi bağlamında kullanmayı tercih etmektedirler.

Anahtar Sözcükler: Değer, Değerler Eğitimi, Hikâye, Ömer Seyfettin, Değer Öğretimi

ABSTRACT

DETERMINING THE LEVELS OF TEACHERS' PREFERENCE OF ÖMER SEYFETTİN STORIES IN THE CONTEXT OF VALUES TEACHING

GUNAY, Hatice Beyza

Master's Thesis, Department of Basic Education

Thesis Advisor: Nursel KÖKSAL GÜLCÜ

June 2024, 114 page

Value education is an educational process designed to instill social values and character traits in individuals. This process helps individuals distinguish between right and wrong, and good and bad, emphasizing values such as respect, honesty, responsibility, helpfulness, and patriotism. Individuals who embrace these values tend to live in a more harmonious society. Value education begins within the family and continues in schools, utilizing various resources. Among these resources, stories play a crucial role by engaging imagination and empathy, making them valuable tools for teaching values. Ömer Seyfettin's stories, significant in Turkish literature, also serve as important resources for value education. His stories feature characters from diverse backgrounds and their experiences, conveying various values to readers. Therefore, Seyfettin's stories can be considered a vital resource in the context of value education.

This study aims to assess the extent to which classroom teachers select Ömer Seyfettin's stories for teaching values. Employing a mixed research method, the study combines qualitative and quantitative approaches. A survey was administered to 134 teachers in Antalya to evaluate their preference for using Seyfettin's stories in education. Quantitative data were analyzed using the SPSS program. Additionally, qualitative data were collected through interviews with 10 teachers from public and private schools in Antalya's Kepez and Döşemealtı districts. These interviews explored teachers' reasons for choosing Seyfettin's stories for value education, and the data were analyzed using content analysis.

Key findings from the research include that teachers possess a strong understanding of value characteristics and use various methods and resources, including stories, in their value education lessons. They are familiar with Ömer Seyfettin's stories, having read them during

their childhood, and they recognize the value changes depicted in these stories. Additionally, there is a notable preference among teachers for using Seyfettin's stories in value education.

Key Words: *Value, Values Education, Story, Ömer Seyfettin, Value Teaching*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜRLER.....	i
ÖZET	ii
ÖĞRETMENLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA ÖMER SEYFETTİN HİKAYELERİNİ TERCİH ETME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.....	ii
ABSTRACT	iv
DETERMINING THE LEVELS OF TEACHERS' PREFERENCE OF ÖMER SEYFETTİN STORIES IN THE CONTEXT OF VALUES TEACHING	iv
TABLolar LİSTESİ.....	x
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Araştırmanın Amacı.....	3
1.2.1.Problem Cümlesi	3
1.2.2. Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4.Varsayımlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar	5
BÖLÜM II.....	6
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1.Değer Kavramı	6
2.2.Değerler Eğitimi	8
2.3.Değerler Eğitimi ve Okul.....	10
2.4. Değer Öğretimi Yaklaşımları.....	12
2.4.1. Değerleri Telkin Etmek/Aşılamak	13
2.4.2. Değerleri Açıklama (Değer Belirginleştirme) Yaklaşımı.....	14
2.4.3. Değer Analizi Yaklaşımı.....	15
2.4.4. Ahlaki İkilem Tartışması/ Ahlaki Gelişim Yaklaşımı	16
2.4.5. Örtük Program Yaklaşımı	17
2.5 Değerler Eğitiminde Temel İlkeler ve Süreçleri	17
2.6. Değerlerin Sınıflandırılması	19

2.7. Değer Öğretiminde Hikâyenin Önemi.....	20
2.8. Ömer Seyfettin'in Hayatı.....	21
2.9. Ömer Seyfettin Hikayeleri.....	23
2.10. Ömer Seyfettin Hikayelerinde Değerler Eğitimi	24
2.11. Ömer Seyfettin'in İncelenen Hikayeleri ve Konu Alınan Değerler	25
2.11.1. Adalet Değeri.....	25
2.11.2. Dayanışma ve Yardımseverlik Değeri.....	26
2.11.3. Dürüstlük Değeri	27
2.11.4. Saygı Değeri	28
2.11.5. Sabır Değeri	28
2.11.6. Sevgi Değeri.....	29
2.11.7. Sorumluluk Değeri	29
2.11.8. Vatanseverlik Değeri	30
2.11.9. Dostluk/ Arkadaşlık Değeri	31
2.11.10. Bağımsızlık Değeri.....	31
2.11.11. Bilimsellik Değeri.....	32
2.11.12. Çalışkanlık Değeri	32
2.11.13. Duyarlılık ve Hassasiyet Değeri	33
2.11.14. Estetik Değeri.....	34
2.11.15. Fedakârlık Değeri.....	34
2.11.16. Misafirperverlik Değeri	35
2.11.17. Cesaret/ Kahramanlık Değeri	35
BÖLÜM III	38
YÖNTEM	38
3.1. Araştırmanın Modeli.....	38
3.2. Çalışma Grubu	38
3.3. Veri Toplama Araçları ve Tekniği	39
3.3.1. Görüşme Tekniği	39
3.3.2. Anket Tekniği.....	40
3.4. Verilerin Toplanması.....	40
3.5. Verilerin Analizi.....	41
BÖLÜM IV.....	42
BULGULAR.....	42
4.1. Nitel Araştırma Bulguları.....	42

4. 1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	42
4.1.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Değer Kavramı Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	42
4.1.1.2. Değer Öğretimi Bağlamında Kullanılan Kaynak ve Araç Gereçlere Yönelik Bulgular.....	43
4.1.1.3. Değer Öğretimi Bağlamında Hikayelerin Kullanımına Dair Bulgular	45
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	47
4.1.2.1. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin ve Hikayelerindeki Değer Öğretimine Yönelik Bulgular	47
4.1.2.2. Sınıf Öğretmenlerinin Derslerinde Ömer Seyfettin Hikayelerini Kullanımına Yönelik Bulgular	50
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	51
4.1.3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Değer Öğretimi Hakkındaki Görüşlerine Dair Bulgular	51
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	54
4.1.4.1. Ömer Seyfettin Hikayelerinin Günümüzde Okutulmasına Dair Görüşlere Ait Bulgular	54
4.1.4.2. İlkokul Ders Kitaplarında Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yer Almasına Yönelik Bulgular	57
4.2. Nicel Araştırma Bulguları	59
4.2.1. Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	59
4.2.2. İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	60
4.2.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	61
4.2.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular.....	62
4.2.5. Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	63
4.2.6. Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	64
4.2.7. Yedinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular.....	65
4.2.8. Sekizinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	66
4.2.9. Dokuzuncu Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	67
4.2.10. Onuncu Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	68
4.2.11. On Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	69
4.2.12. On İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	70
4.2.13. On Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular.....	71
4.2.14. On Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	72
4.2.15. On Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	73

4.2.16. On Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	74
BÖLÜM V	76
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	76
5.1.Nitel Araştırma Verilerine İlişkin Sonuçlar	76
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	76
5.1.1.1 Sınıf Öğretmenlerinin Değer Kavramı Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar.....	76
5.1.1.2. Değer Öğretimi Yaparken Kullandıkları Kaynak Ve Araç Gereçlere İlişkin Sonuçlar.....	77
5.1.1.3. Değer Öğretimi Bağlamında Hikayelerin Kullanımına İlişkin Sonuçlar	77
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	78
5.1.2.1. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin Hakkındaki Bilgilerine İlişkin Sonuçlar.....	78
5.1.2.2. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin Hikayelerini Derslerinde Kullanımına Yönelik Sonuçlar	78
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	79
5.1.3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Değerler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	79
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	79
5.1.4.1. Ömer Seyfettin Hikayelerinin Günümüzde Okutulmasına İlişkin Sonuçlar	79
5.1.4.2. İlkokul Ders Kitaplarında Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yer Almasına İlişkin Sonuçlar.....	80
5.2. Nicel Araştırma Verilerine İlişkin Sonuçlar.....	81
5.3. Nitel ve Nicel Araştırma Kapsamında Elde Edilen Sonuçlar ve Tartışma.....	83
5.4. Öneriler	85
KAYNAKÇA	86
EKLER	91
Ek-1: Görüşme Formu	91
Ek-2 : Anket Formu	92
Ek-3: Etik Kurul Onayı.....	93
Ek- 4: Araştırma İzin Onayı	94
Ek-5: BİLDİRİM RAPORU	95
ÖZGEÇMİŞ	96
İNTİHAL RAPORU	97

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2. 1 Ömer Seyfettin'den Seçili Hikayeler.....	25
Tablo 3. 1. Nitel Araştırma Kapsamındaki Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Özellikleri	39
Tablo 4. 1. Öğretmenlerin Değer Kavramı Hakkındaki Görüşleri.....	42
Tablo 4. 2. Öğretmenlerin Değer Öğretimi Bağlamında Kullandıkları Kaynak ve Araç Gereçlere Yönelik Görüşleri.....	44
Tablo 4. 3. Öğretmenlerin Değer Öğretiminde Hikâye Kullanımına İlişkin Görüşleri	45
Tablo 4. 4. Öğretmenlerin Hikayelerle Değer Öğretimine Yönelik Görüşleri.....	46
Tablo 4. 5. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hakkındaki Görüşleri.....	47
Tablo 4. 6. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerini Okumalarına İlişkin Görüşleri	49
Tablo 4. 7. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Okutulmasını Tercih Etikleri Hikayelerine İlişkin Görüşleri	50
Tablo 4. 8. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Değerlere İlişkin Görüşleri.....	51
Tablo 4. 9. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Milli Bilince Yönelik Görüşleri.....	53
Tablo 4. 10. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerini Okutulmasına Yönelik Görüşleri	54
Tablo 4. 11. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yaşadığımız Döneme Uygunluğu Hakkındaki Görüşleri	56
Tablo 4. 12. Öğretmenlerin İlkokul Kitaplarında Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yer Almasına Yönelik Görüşleri.....	57
Tablo 4. 13. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerinin İlkokul Öğrencilerinin Seviyesine Uygunluğu Hakkındaki Görüşleri	58

Tablo 4. 14. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerinin İlkokul Öğrencilerinin Seviyesine Uygunluğu Hakkındaki Görüşleri	59
Tablo 4. 15. Değer Öğretimi Okullarda Yapılmalıdır	60
Tablo 4. 16. Değer Öğretiminde Öğrencilere Örnek Olunmalıdır	61
Tablo 4. 17. Değer Öğretiminde Aile ve Öğretmen İş Birliği İçinde Olmalıdır	62
Tablo 4. 18. Derslerimde Değerler Eğitiminden Yararlanmaktayım	63
Tablo 4. 19. Değer Öğretiminde Hikayelerden Yararlanmak Etkilidir	64
Tablo 4. 20. Değer Öğretiminde Değer Boyutu Olan Hikayeler Önerilmelidir.....	65
Tablo 4. 21. Değer Öğretimi Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Değilim	66
Tablo 4. 22. Ömer Seyfettin'in Kim Olduğunu Biliyorum	67
Tablo 4. 23. Ömer Seyfettin Hikayelerini Okudum.....	68
Tablo 4. 24. Ömer Seyfettin Hikayelerinin Değer Öğretimi İçin Uygun Bir Araç Olduğunu Düşünüyorum	69
Tablo 4. 25. Derslerimde Ömer Seyfettin Hikayelerinden Değer Boyutunda Yararlanıyorum	70
Tablo 4. 26. Ömer Seyfettin Hikayeleri Günümüzde Okutulması İçin Uygundur	71
Tablo 4. 27. Ömer Seyfettin Hikayeleri İlkokul Ders Kitaplarında Yer Almalıdır	72
Tablo 4. 28. Ömer Seyfettin'in Yazdığı Hikayeler Dil Sadeliği Açısından Çocuklar İçin Uygundur ..	73
Tablo 4. 29. Ömer Seyfettin Hikayelerini Okutulmasını Derslerimde Tercih Etmiyorum	74

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 4. 1. Değerler Eğitiminin Öneminin Farkındayım	60
Grafik 4. 2. Değer Öğretimi Okulda Yapılmalıdır.....	61
Grafik 4. 3. Değer Öğretiminde Öğrencilere Örnek Olunmalıdır	62
Grafik 4. 4. Değer Öğretiminde Aile ve Öğretmen İş Birliği İçinde Olmalıdır	63
Grafik 4. 5. Derslerimde Değerler Eğitiminden Yararlanmaktayım.....	64
Grafik 4. 6. Değer Öğretiminde Hikayelerden Yararlanmak Etkilidir	65
Grafik 4. 7. Değer Öğretiminde Değer Boyutu Olan Hikayeler Önerilmelidir.....	66
Grafik 4. 8. Değer Öğretimi Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Değilim.....	67
Grafik 4. 9. Ömer Seyfettin'in Kim Olduğunu Biliyorum.....	68
Grafik 4. 10. Ömer Seyfettin Hikayelerini Okudum	69
Grafik 4. 11. Ömer Seyfettin Hikayelerinin Değer Öğretimi İçin Uygun Bir Araç Olduğunu Düşünüyorum.....	70
Grafik 4. 12. Derslerimde Ömer Seyfettin Hikayelerinden Değer Boyutunda Yararlanıyorum.	71
Grafik 4. 13. Ömer Seyfettin Hikayeleri Günümüzde Okutulması İçin Uygundur.....	72
Grafik 4. 14. Ömer Seyfettin Hikayeleri İlkokul Ders Kitaplarında Yer Almalıdır	73
Grafik 4. 15. Ömer Seyfettin'in Yazdığı Hikayeler Dil Sadeliği Açısından Çocuklar İçin Uygundur.	74
Grafik 4. 16. Ömer Seyfettin Hikayelerini Okutulmasını Derslerimde Tercih Etmiyorum	75

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

TÜBA: Türkiye Bilimler Akademisi

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumuna, araştırmanın amacına, problem cümlesine, alt problemlere, araştırmanın önemine, varsayımlara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Değer insanların doğdukları andan yaşamlarının son anına kadar duyuşsal ve bilişsel açıdan yaşamlarına yön veren bir unsurdur. Değerlerimiz ulaşmak istenen hedefleri ve olması gereken durumları bildirirler. Her insan yaşadığı kültürden etkilenerek değerlere ulaşır. Kendi değerlerini edinip benimsedikten sonra evrensel değerlere ulaşmaya çalışır.

Değerler eğitimi öncelikle aileden başlar, çocukların okula başlamasıyla gelişim göstermeye devam eder. Eğitim kurumlarında çocukların akademik başarılarının yanı sıra tüm değer ve erdemleri kazanmalarını hedefler. Bu süreçte ilk görev aileye düştüğü gibi öğretmenlere de çok fazla görev düşmektedir. Çocukların hayatlarını anlamlı kılmaya, kişiliklerini geliştirmeye, ahlak ve karakterlerini güçlendirmeye çalışırlar.

Bir değeri öğretebilmenin çeşitli yolları vardır. Değeri öğretirken önemli olan öğrencinin değeri benimseyip içselleştirmesi ve davranışa dönüştürmesi hedeflenir. Öğretmen sınıf içerisinde yapacağı etkinlikte öğrencilerin neler öğrenebileceğini belirleyip, etkinliklerin onlara nasıl fayda sağlayabileceğini aktarmalıdır. Öğrencilerin iş birliği içerisinde çalışmalarını sağlayarak öğrenme ortamlarını olumlu yönde düzenleyebilirler.

Değer eğitimi verilirken çeşitli yöntemler kullanılabilir. Drama, istasyon çalışmaları, hikayeler, tartışma tekniği bu etkinlikler için kullanılacak yöntemlerden bazılarıdır. Hikayeler değerler eğitimi verilirken kullanılacak en önemli araçlardan birisidir. Öğrencilerin okudukları hikayeler ile eleştirel düşüncelerine davranışlarının oluşmasına katkı sağlayabilmektedir. Hikâye okuyan ve dinleyen çocuklar, hikâye kahramanları ile bir yolculuğa çıkarlar. Hikaye karakterlerinin rolleri ile çok hızlı bir biçimde empati kurabilirler.

Karakterlerin yerine kendini koyup onların davranışları ile özdeşleşebilirler. Bu özdeşleşme davranışını kendi yaşamı içerisinde sergileyebilir.

Hikâye edici metinler olarak bilinen bu yazılı anlatım türü ile olayların kimler arasında, nerede, ne zaman ve nasıl gerçekleştiği anlatılır. Ömer Seyfettin de hikayeleri ile edebiyatımızdaki önemli yazarlarda biridir. 36 yıl yaşamış olan Ömer Seyfettin, 160 hikâye, 3 piyes, 1 masal, 89 şiir, 140 makale, 25 tercüme yazmış olan çok değerli bir yazarımızdır. Yaşadığı dönemden etkilenerek hikayeler yazmıştır. Sade ve duru bir dil ile yazılarıyla toplumun sevgisini kazanmıştır. Betimleyici, sürükleyici, öğüt verici anlatımı ile kitap ve hikayeleri kitaplıklarda yerini almıştır. Ömer Seyfettin çocukluk ve gençlik yıllarında çevresinde dinlediği halkın anlatılarını hikayeleştirerek halk edebiyatı kaynaklarından da yararlanmışır (Kılınç, 2007, s.217).

Hikayelerinde kimlik inşasına dikkat çeken bir yazardır. Yarattığı kahramanlarla milli, manevi ve ahlaki değerlere sahip çıkılması gerektiğini anlatır. Ömer Seyfettin hikayelerinin ana teması olumlu Türk stereotipi olarak bilinir. Bu özelliği ile Türklerin doğruluk, adalet, merhamet, kahramanlık, cesaret gibi erdemlerle ilişkili becerilerine vurgu yapılmaktadır (Sağlam, 2020, s.387).

Ömer Seyfettin'in kullandığı yazı dilinin sade ve duru olması, hikayelerindeki kahramanlarının çocuk olması veya çocukluk anılarını dile getirmesiyle çocuk edebiyatçısı olarak anılmaktadır (Geçgel, 2007). Ömer Seyfettin hikayelerinin 100 temel eser içerisinde ve Türkçe ders kitaplarında yer alması Ömer Seyfettin hikayelerinin çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirilebileceğini göstermektedir (Aktaş ve Yurt, 2016).

Geçgel ve Sarıçan'ın (2011,s.166) da söylediği gibi Ömer Seyfettin hikayeleri çocuklarda olumlu alışkanlık ve olumlu davranışlar kazanmada faydalı olabilir. İlgili alan yazına bakıldığında Ömer Seyfettin hikayelerinin değer eğitimi açısından zengin bir içeriğe sahip olması nedeniyle (Fırat, 2014), eleştirel düşünebilme (Tekşan, 2013), ebeveyn- çocuk ilişkisinde çocuk eğitimi açısından faydalı olduğunu söyleyebiliriz (Dilidüzgün 2005). Bu ifadelerden yola çıkarak tez çalışmamızda, günümüzde öğretmenlerin değer eğitimi bağlamında Ömer Seyfettin hikayelerinden derslerinde ne düzeyde yararlandıklarını belirlemek amaçlanmıştır

1.2.Araştırmanın Amacı

Ömer Seyfettin, Türk edebiyatının önemli yazarlarından biridir ve eserleri genellikle insanın doğasını, iç dünyasını ve toplumsal ilişkilerini ele almaktadır. Hikayelerinde genellikle insanın içsel çatışmalarını, ahlaki değerleri ve insan ilişkilerini ele alır. Ömer Seyfettin'in hikayeleri, okuyuculara farklı perspektifler sunarak değerlerin önemini vurgular. Karakterler arasındaki ilişkiler, ahlaki sorumluluklar, adalet, dürüstlük gibi değerler hikayelerde sıklıkla işlenir. Bu hikayeler, okuyucuların empati kurmasına, farklı bakış açılarını anlamalarına ve değerlerin yaşamlarında nasıl etkili olabileceğini görmelerine yardımcı olabilir.

Bu araştırmanın amacı, Ömer Seyfettin hikayelerinin değer eğitimi bağlamında öğretmenler tarafından tercih edilme düzeyinin belirlenmesidir. Bu çalışma, Ömer Seyfettin'in hikayelerinin değer eğitimi bağlamında nasıl kullanılabileceği konusunda öneriler sunabilir. Bu öneriler, öğretmenlerin ve eğitimcilerin Ömer Seyfettin'in eserlerini ders materyallerine entegre etmeleri, öğrencilere değerleri öğretmeye yardımcı olabilecek etkinlikler geliştirmeleri veya hikayeleri kullanarak değerlerin önemini vurgulayan dersler düzenlemeleri gibi konuları içerebilir.

Sonuç olarak, Ömer Seyfettin'in hikayelerinin değer eğitimi açısından önemli bir kaynak olabileceğini düşünüyoruz. Bu araştırma, edebi eserlerin eğitimde nasıl kullanılabileceği konusunda yeni perspektifler sunabilir ve öğrencilerin değerler konusunda bilinçlenmelerine katkıda bulunabilir.

1.2.1.Problem Cümlesi

Bu çalışmanın problem cümlesi “Sınıf öğretmenleri değer eğitimi bağlamında derslerinde Ömer Seyfettin hikayelerinden yararlanıyorlar mı?” olarak ifade edilebilir.

1.2.2. Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesinden hareketle aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1) Sınıf öğretmenlerinin değer kavramı hakkındaki görüşleri nelerdir?

a) Değer eğitimi yaparken hangi kaynak ve araç gereçleri derslerinde kullanmaktadırlar?

- b) Sınıf öğretmenleri değer öğretimi bağlamında hikayelerin kullanımı hakkındaki görüşleri nelerdir? Hikayelerle değer öğretimi yapmak etkili midir?
- 2) Sınıf öğretmenleri Ömer Seyfettin hikayeleri hakkında bilgiye sahipler midir?
- a) Sınıf öğretmenleri Ömer Seyfettin hikayelerine derslerinde yer veriyorlar mı?
- 3) Sınıf öğretmenlerinin Ömer Seyfettin hikayelerinde değer öğretimi bağlamındaki görüşleri nelerdir?
- 4) Ömer Seyfettin hikayelerinin günümüzde okutulması sizce uygun mudur?
- a) İlkokul ders kitaplarında Ömer Seyfettin hikayeleri yer almalı mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Değer öğretimi, öğrencilere sadece ders içeriği ve akademik bilgi sunmanın ötesinde, karakter gelişimi, empati, sorumluluk duygusu gibi değerlerin kazandırılması anlamına gelir. Bu değerlerin kazandırılması, gençlerin sosyal hayatta etkin ve bilinçli bireyler olmalarını sağlar. Öğrencilere değerlerin kazandırılmasında edebi metinlerin kullanımı, özellikle hikayelerin kullanımı oldukça etkili bir yöntemdir.

Ömer Seyfettin hikayeleri, Türk edebiyatının önemli eserleri arasında yer alır ve genellikle insan ilişkilerini, etik değerleri ve toplumsal konuları işler. Bu hikayeler, öğrencilere değerler hakkında derin düşünme ve değerlerin önemini anlama konusunda yardımcı olabilir. Öğretmenler, Ömer Seyfettin'in hikayelerini derste kullanarak öğrencilere farklı bakış açıları sunabilir, tartışma ortamları yaratabilir ve öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirebilir.

Bu araştırma, Ömer Seyfettin hikayelerinin değer öğretimi bağlamında öğretmenler tarafından nasıl kullanılabileceğini inceleyerek, bu hikayelerin değerlerin kazandırılmasında ne kadar etkili olduğunu ortaya koymayı amaçlar. Bu araştırmanın önemi, öğretmenlere farklı bir perspektif sunarak edebi metinlerin değer öğretiminde nasıl kullanılabileceğini göstermek ve öğrencilerin değerlerini daha iyi anlamalarını sağlamaktır.

Sonuç olarak, Ömer Seyfettin hikayelerinin değer öğretimi bağlamında öğretmenler tarafından kullanımı önemli bir konudur ve bu konuda yapılan araştırmalar, değerlerin kazandırılmasında edebi metinlerin önemini vurgulamaktadır. Bu araştırmaların sonuçları,

eğitimcilerin değer öğretime yeni yaklaşımlar kazandırabilir ve öğrencilerin değerlerini daha iyi anlamalarını sağlayabilir.

1.4.Varsayımlar

Araştırmaya katılan katılımcılar veri toplama sürecinde kendilerine yöneltilen soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1.2023-2024 eğitim-öğretim yılı,

2. Antalya ili içerisinde görev yapmakta olan 134 sınıf öğretmenine Ömer Seyfettin hikayelerinin değer öğretimi bağlamında kullanım düzeylerine yönelik soruları içeren cevaplandırılmış yapılandırılmış anket formu ile,

3. Antalya ili Kepez ilçesinde bulunan bir devlet ilkokulu ve Döşemealtı ilçesinde bulunan özel bir ilkokulunda görev yapmakta olan toplam 10 sınıf öğretmenine Ömer Seyfettin hikayelerinin değer öğretimi bağlamında kullanım düzeylerine yönelik hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme soruları ve katılımcıların bu sorulara verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Değer: Bireyin kendi çıkarlarına bağlı olmadan, inançlarla ve sezgilerle belirlenmiş doğrular, yanlışlar ve ulaşılmak istenen kusursuz durum (TÜBA, Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü, 2024).

Hikaye: Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü; öykü (TDK, Türk Dil Kurumları Sözlüğü, 2024).

Eğitim: Yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gerekli bilgi, beceri ve tutumlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, geçmişin bilgi ve deneyimlerini düzenli bir biçimde aktarma ya da kazandırma etkinliği. İnsan davranışlarının, önceden saptanmış amaçlara göre gelişmesini sağlayan planlı etkinlikler dizgesi (TÜBA, Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü, 2024).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Değer Kavramı

Değer insanın doğumundan ölümüne kadar hayatının bir önemli bir parçasıdır. İnsanın duyuşsal, sosyal ve bilişsel yönünü oluşturur. Değer, insanın karakteristik özelliklerini belirleyen bir unsurdur. Değer toplum ve bireyler tarafından önemsenen bir yargıdır. Değer kavramının kapsamı oldukça geniştir. Her birey ve toplum kendi değerlerini belirler ve bu değerlere sahip çıkar. Değerler insanların sosyal ihtiyaçlarını karşılayan duyuşsal ve bilişsel yargılardır. Bireylerin davranışlarını yönlendirmesine katkı sağlar. Değerler benimsenmiş kurallara göre daha genel ve soyuttur. Çünkü değerler bu kuralların bütününe içine alır (MEB, 2005).

Değer kelimesi, Türkçe Sözlükte “üstün ve yararlı nitelik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2005,s.483). Dürüst bir yaşama yön veren değerler, ulaşmak istenen idealler olup, olması gerekeni iletirler. Değerler, insanlar tarafından benimsenmiş, sosyal hayata ve davranışlara yön veren, toplum içinde ve kendi yaşantısında huzurun oluşmasına yardımcı olan yargılardır (Balcı ve Yanpar Yelken, 2010; Fidan, 2009; MEB, 2005; Öztürk, 2009; Turan ve Aktan, 2008). Değer; toplum tarafından kabul edilmiş ve yaşatılmaya hala devam ettirilen duyuşsal, bilişsel, davranışsal normlardır (Dönmez ve Yazıcı, 2008). Genç ve Eryaman’ın (2007) tabirine göre değer, bir durumu başka bir duruma tercih etmektir. Değerler, toplum ve insanlar tarafından benimsenmiş bütünleyici olgular olduğu gibi insanların sosyal ihtiyaçlarını karşılayan, mantığımızı ve duygularımızı yönlendiren güdülerdir (Özgüven, 1994, s.350).

Değerler hakkında yapılan araştırmaların ortak özellikleri aşağıda sıralanmıştır (Aydın 2003, s.12).

- İnançları ve alışkanları taşıyan bütünleyici olgular,
- Davranışları mantık çerçevesinde benimseyip içselleştirilmesine imkan veren,
- Genel olarak bakıldığında ilgi ve isteklerden oluşan,
- İçerik bakımından farklılıklar oluşsa da sosyaldirler.

Değerler toplum içerisinde nesilden nesile aktarılabilen yargılardır. Bireyler tarafından göz ardı edilip korunmadığı takdirde bu yargılar zamanla yok olabilmektedir. Toplumlar tarafından kabul gören evrensel değerler bulunmaktadır. Bu değerler incelenildiğinde genel olarak karşımıza dürüstlük, adil olma, sorumluluk alma ve yardımseverlik gibi insanın karakterinin oluşmasına katkı sağlayan değer yargıları çıkmaktadır. Her toplumun kendine özgü değer anlayışları olduğundan zamanla bu değer anlayışları değişime uğrayabilmektedir. Çünkü toplumun içerisinde bulunduğu çevre ve yaşam koşulları her dönem değişime uğramaktadır. Bu değişimler sırasında alışlagelmiş bazı değerler toplum tarafından da reddedilebilir. Bu toplumlar değerlere uyum sağlamakta zorlanabilir.

Değerleri oluşturan işlevler vardır. Aydın ve Akyol Gürler'e (2012) göre bu işlevler şöyle sıralanmaktadır:

- Değerler geçmişten günümüze kadar aktarılabılır.
- Toplumun çoğunluğu tarafından kabul edilmiştir.
- İnsanların karar verme ve seçme aşamalarında devreye girerler.
- Toplumsal hayatı kontrol etmeye yardımcı olan olgulardır.
- Kültürün yok olmamasına katkı sağlarlar.
- Çevre veya insanlar ile iletişim halinde ortaya çıkarlar.
- Davranış ve tutumları olumlu ve olumsuz yönde etkileyebilirler.
- Olumlu nitelikteki davranışları ortaya çıkması konusunda güdüleyicidir.
- Farklılıkların, çatışmalarda ortak noktaya varılmasını sağlar.
- Öğrenilebilir, öğretilir.
- İnsanlar tarafından diğer nesillere aktarılabılır. İnsanlara özgü niteliktedir.
- Soyutlardır. İnsanların davranışlarını sergilemesiyle somut olarak var olurlar.
- Değişebilir, yok olabilir ve yeniden ortaya çıkabilir niteliktedir. (Güzel, Candan ve Ergen, 2014, s.138-139)

Değerler insanların davranışlarını toplumun etkisine bağlı kalmadan yönlendirebilirler. İnsanın değerleri içselleştirebilmesi değerın yıllarca devam edip kalıcı olmasına olanak sağlar.

Değerler, bize rehberlik ederek doğru yolu bulmamızı sağlar (Akbaba Altun, 2003). Toplumdaki bireylerin koruyamadığı değerler zamanla kaybolur.

2.2. Değerler Eğitimi

Değerler doğduğumuz andan itibaren öğrenmeye başladığımız bir olgudur. Değerleri bulduğumuz çevre ile olan etkileşimimiz sayesinde şekillendirmeye başlarız. Her toplumun ve çevrenin farklı olması nedeniyle öğrendiğimiz değerlerde farklı şekillenebilir önem sırası değişebilmektedir. Çocukluğumuzdan itibaren öğrenilen değerleri diğer nesillere de aktararak öğrenmelerini sağlayabiliriz. Değer hem öğrenilebilir hem de öğretilir kavramdır. Değerler eğitimi kavramı öğretilebilirlik özelliğinden ortaya çıkmıştır. Değerler eğitimi kavramı son yıllarda üzerinde yoğunlaşmış bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha önceki yıllarda değerler eğitimi yerine ahlak eğitimi veya kavram eğitimi adı altında anılmaktaydı. Günümüzde ise değerler eğitimi ana kavram olarak anılmaktadır. İçeriğinde karakter ve ahlak eğitimi de barındırmakta olup çatı görevi görmektedir (Aksoy, 2017, s.14).

Günümüzde çocuklar ve gençler toplumsal sorunlar olan şiddet, sosyal problemlere maruz kalmaktadırlar. Bu durumun oluşturduğu olumsuzlukları yok edebilmek amacıyla eğitimcilerin ve ailelerin değerler eğitimine önem vermeleri gerekmektedir. İnsanı bütünsel olarak ele aldığımızda bilişsel özellikleri ile birlikte duyuşsal olarakta eğitilebildiğinde eğitimin niteliği ortaya çıkmaktadır. Duyuşsal açıdan insanın eğitilebileceği nokta değerler eğitimidir (Aksoy, 2017). Çocukların ve gençlerin sadece akademik bilgileri değil çevreye duyarlı, insanca ve birbirine saygılı yaşamının eğitimi de verilmelidir.

Değer doğduğumuz andan itibaren öğrenip şekillenmeye başlayan bir süreçtir. Bu nedenle bireyin değerleri fark edip, kabullenmesi, yeniden değerler üretip içselleştirmeye başlaması eğitimle ilgilidir. Değer eğitimi insana özgü duyuşsal, bilişsel özellikleri açısından gelişmesine yardımcı olur.

Değerler eğitiminin bazı özellikleri aşağıdaki maddelere göre sıralanabilir.

1. Bireylerin toplumsal değerler konusunda bilinçlendirilmek,
2. Çok kültürlülüğü demokratik anlayışla ilişkilendirmek,
3. İnsanların var olabilmesi için değerlere ihtiyacı olması,

4. Kale'ye (2008) göre, ahlaki değerlerle ilgili sorunları ele alarak bilgiyi hayata geçirme yeteneği bulunmaktadır.

Değerler eğitimi alan bir kişi kendisine ve çevresine daha yararlı bir birey olarak yaşamına devam eder. İçselleştirdiği bilgileri nesilden nesile aktarabilir. Değerler eğitimi doğduğumuz andan itibaren ailede başlayan bir eğitimidir. Sevgi, saygı ve toplum içerisindeki davranışlarımızı etkileyen olgular değerle başlar (Kale, 2008,s.14). Küçük bir çocuk ailesinden öğrendiği, gördüğü davranışları çevresinde sergilemeye başlar. Ailede başlayan bu eğitim daha sonra çocuğun okul hayatına başlamasıyla şekillenmeye devam eder.

Değerlerin eğitiminde bireylerin duyuşsal, bilişsel ve sosyal gelişim düzeyine uygun olarak, faydalı olacak temel değerleri kazanmaları hedeflenmektedir (Güzel, 2018). Değerlerin öğrenilmeye başlandığı ilk yer ailedir. Değerler, model alma ve taklit yolu ile aile ve yakın çevreden, kitle iletişim araçlarından öğrenilir (Aral, 2008). İyi bir insan olma yolunda atılan ilk adım ailenin öğreteceği değerler kapsamında başlamaktadır. Çağlayan'a (2005, s.92) göre, değerler eğitiminin temel amacı, karakterli, dürüst ve kişilikli bireyler yetiştirmektir. Ancak, değerler eğitimi yalnızca aile ve okulla sınırlı bir eğitim değildir. Değerler eğitimi etkileyen çeşitli faktörler vardır. Genel bir bakışla, aile ve okulun yanı sıra, fiziksel ve sosyal çevre, dini kurumlar, medya ve arkadaş çevresi gibi unsurlar da bu eğitimin üzerinde etkili olmaktadır.

Aydın (2005, s.23) değerler eğitiminin zamanlaması konusunda, çocukların gelecekte uyumlu ve başarılı olmalarını sağlamak için en uygun eğitim yöntemlerini geliştirme çabasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Kişilik gelişiminin yaşam boyu sürdüğünü kabul etmekle birlikte, bu gelişimin temellerinin çocukluk döneminde atıldığı gerçeği hala geçerliliğini korumaktadır. Bireyin doğup büyüdüğü çevre, maddi durumu, aile içerisinde edindiği manevi duygu, dini, arkadaş çevresi öğrendiği değerlerin şekillenip kişiselleştirmesinde önem aksetmektedir. Bununla birlikte iletişim teknolojisinin gelişimi hem olumlu hem de olumsuz yönde değerlerimizin oluşmasında etkilidir. Bu yüzden değerler eğitiminin temelden bireye en doğru biçimde verilmesi gerekmektedir. Bu temel ilk olarak ailede başlamaktadır. Küçük yaşta verilmeye başlanan değerler eğitimi kişiliğin şekillenmesine katkı sağlar. Ailede verilmeye başlanan değerler okulda verilen eğitim ile şekillenmeye devam eder. Değerler eğitimi günümüzde farklı ülkelerde farklı isimlerle dile getirilmektedir. Bu eğitim, ağırlıklı olarak duyuşsal alana odaklanmaktadır ve ahlak eğitimi, karakter eğitimi, etik eğitimi, kişisel ve toplumsal eğitim gibi farklı isimlerle de anılmaktadır.

2.3.Değerler Eğitimi ve Okul

Değerler eğitiminin ilk olarak ailede başladığını söylesek, bu eğitimin şekillenmesini sağlayan, toplumsal değerleri öğreten önemli bir kurum olarak okullar karşımıza çıkmaktadır. Okullarımızda belirlenen öğretim programlarının perspektifinde değerler eğitiminin önemini vurgulamaktadır.

“Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır...”

Eğitim programlarında değerlerin ele alınmasının yanı sıra, okul içinde tüm derslerde oluşan öğrenme ortamlarında, öğretmenlerin hazırladığı etkinliklerin uygulanışında, öğretim yöntem ve stratejilerinde, öğrencilerine olan davranışlarında değerler yer almalıdır (Veugelers ve Vedder, 2003). Çağdaş eğitim yaklaşımlarına göre öğrenci bilgiye nasıl ulaşacağını öğreten anlayışı, eğitim sisteminin temeline almıştır. Bu durum öğrencinin merkezde olduğu bilgiye kendisinin keşfedebileceği öğrenme modelleri ve öğretim yöntemlerinin gelişmesine katkı sağlamıştır (Kaf, 2000). Öğretmenin değerleri öğrencilerine kazandırabilmesi için çocukları iyi gözlemlemeli ve onları iyi tanımalıdır. Öğrencilerin hangi değerleri kazanabileceğini, algı ve davranışlarına göre belirleyebilir. Değerleri belirli yöntem ve tekniklerle derslerine uyarlayarak anlatabilir. Sınıf içerisinde yapılacak etkinlikler çocuklar kalıcı öğrenmeler sağlayabilir. Öğretmen sınıfta öğrencilerin öğrenebileceği konuları belirleyip bu konuların öğrencilerine sağlayacağı katkıları anlatıp, yanlışlarını düzelterek onlarla iş birliği içerisinde çalışabilir. Böylece öğretmen ve öğrenciler arasında olumlu bir ortam oluşabilir (Borophy, 1999, s.8-9).

Öğrencilerin iyi bir vatandaş ve karakterli bir birey olması okulum vereceği eğitim ile şekillenmektedir. Değerleri tek bir derste değil bütün derslerin içeriğinde işlenerek verilmelidir. Öğretim programlarını öğretmenler etkili bir şekilde uygulayarak değerlerin doğru bir biçimde aktarılmasında önemli rolleri vardır. Öğretmenlerin derslerde kullanacağı yöntem ve teknikler değerlerin aktarımında çok önemlidir. Öğrenciler işlenen değerleri içselleştirerek hayatlarında kullanabilirler. Yazıcı'ya (2006) göre, derslerde değer eğitimi uygulanırken en etkili yöntem ve teknikler arasında, öğrencinin merkezde yer aldığı, aktif öğrenme ortamları oluşturan teknikler,

drama, grup çalışmaları, eğitsel oyunlar ve yaparak, yaşayarak öğrenmeyi sağlayan etkinlikler bulunmaktadır. Okul ve dersler aracılığıyla öğrenciler kendi değerlerini öğrenebilir. Öğrenciler demokrasi ortamında görev ve sorumluluklarını bilmelidir. Öğrencilerin kendi değerlerini tanımları sağlanmalıdır. Değerler eğitimi etkili ve doğru bir şekilde almış bir birey kendisinin ve toplumun refah seviyesinin yükselmesine katkı sağlar. Değerler eğitimi almış bir öğrenci sorumluluk düzeyinin artmasıyla akademik gelişimlerinin de artmasına katkıda bulunmaktadır. Değerler eğitimi ailede başlayıp, okulda devam eden bir eğitimidir. Bu eğitim öğretmenin konuyu anlatıp, örneklendirmesiyle oluşan bir eğitim süreci değildir. Öğretmenler çocuklara rol model olmalıdırlar. Çocuklar büyüklerinin davranışlarını örnek alırlar. Bu yüzden çocuklar için öğretmenlerin her davranışı çok değerlidir. Öğretmen çocuklara sevgi ve saygı dolu, kibar davranıyorsa, çocuklarda çevreye karşı aynı davranışı sergilerler (Goleman, 1998, s.348). Öğretmenler derslerde değerler eğitimi anlatırken belirli bir program üzerinden planlama yaparak vermelidir.

Ryan ve Bohlin'e (1999) göre öğretmenler iyi karakter eğitimcileri olmaları için yedi tane yeterlilik alanına sahip olmaları gerekir. Bunlar:

1. Öğretmenler iyi bir karakter oluşturabilmek için örnek bireyler olmalıdırlar.
2. Öğretmenler için öncelik öğrencilerinin karakter gelişimi olmalıdır.
3. Öğretmenler öğrencileriyle hayatta karşılaşabilecekleri doğru ve yanlış olaylarla ilgili konuşabilmelidir.
4. Öğretmenlerin kendi görüş ve düşünceleri kendisine aittir ve bu düşünceleri öğrencilere yükleyemezler.
5. Öğretmenler öğrencilere rehber olmalıdır. Empati yapabilme becerilerini geliştirerek diğer insanların yaşantılarını anlamalarını sağlamalıdır.
6. Öğretmenler değerlerin etkili bir biçimde verildiği, herkesin birbirine saygı duyabileceği bir sınıf ortamı oluşturabilmelidir.
7. Öğretmenler okulda ve toplulukta öğrencilere ahlaki değerlerini uygulayabilecek faaliyet oluşturmalıdır.

Değerler eğitiminin doğru ve sistemli verilmesi için okullarda gerekli ortamların hazırlanmış olmalıdır. Lickona (1991, s.325), bu ortamı sağlamak için yapılması gerekenleri şu şekilde sıralar:

1. Okul müdürü hem akademik hem de dürüst bir liderlik sergilemelidir.
2. Okul disiplininin, değerler eğitimini destekleyen tüm alanları kapsamı gereklidir.
3. Tüm okulu içine alan bir topluluk bilinci oluşturulmalıdır.
4. Öğrenciler hem öz yönetim becerilerini geliştirmeli hem de okula sahiplenme duygusunu edinmelidir.
5. Öğrenciler ve okul yöneticileri arasında karşılıklı saygı ve iş birliği bulunmalıdır.
6. Okulda ahlaki konular ele alınmalı ve bunların önemi vurgulanmalıdır.

Lickon'a göre verilen ilkelerin hepsi birbiriyle sarmal şekilde ilerlemektedir. Her ilkenin gerçekleşmesi gereklidir. Gerçekleşmediği takdirde ilkeler arasında kopukluk oluşur ve birbirlerini etkiler. Toplumda meydana gelen gelişmeler dahilinde meydana gelen olumlu ve olumsuz değişmelerin insanlar arasındaki sosyal bağı koparmaması amacıyla okullarda değerler eğitimine ihtiyaç vardır. Toplumsal gelişmeler dahilinde çocukların erken yaşta okula başlaması ile değerler eğitiminin büyük bir bölümü okulda verilmeye başlamaktadır. Bu yüzden okullarda sistemli ve planlı bir şekilde değerler eğitimi verilmelidir.

2.4. Değer Öğretimi Yaklaşımları

Öğretmenlerin değerler eğitimini en etkili şekilde anlatabilmesi için belirli bir programa ihtiyaçları vardır. Bu program dahilinde planlama yaparak değerler eğitimini verebilirler. Değerler eğitiminin etkili bir biçimde verilebilmesi için yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Öğretmenler değerler eğitimi yaklaşımlarından yararlanarak bir plan hazırlamalıdır. Senemoğlu (2004) bu konu ilgili “sistemli yapılan öğretim faaliyetleri öğrencilerin ahlaki gelişmelerini arttırdığını” ifade etmektedir.

Değerler eğitimi, bireylerin gelişimine önemli katkılar sunmaktadır. Bu nedenle, değerler eğitiminde çeşitli yaklaşımlar benimsenmektedir. Superka (1973) doktora tezinde, değerler eğitimi için beş temel yaklaşım belirlemiştir: telkin etme, ahlaki gelişim, analiz, değerleri

aydınlatma ve davranış öğrenme (Superka ve diğerleri, 1976). Bu yaklaşımların kısaca açıklanması, değerler eğitiminin kapsamını anlamak açısından büyük önem taşır.

2.4.1. Değerleri Telkin Etmek/Aşılama

Değerleri telkin etme yaklaşımında öğrencilere belirli değerleri aşılama, öğrencilerin bu değerleri içselleştirmesini ve sahip oldukları değerlerle ilgili değişiklik yapması amaçlanmıştır. Böylece öğrenciler istenen değerleri kazanarak kendi davranışlarında uygulayacaklardır. Bu yaklaşımın kullanımında birçok teknikten yararlanılabilmektedir. Bu yaklaşımda öğretmen lider konumundadır. Öğrenciler ise daha çok pasif durumdadır. Öğretmen istediği değeri model olarak, olumlu ve olumsuz pekiştirmelerle, oyunlarla öğrencilere aktarmaya çalışır. Öğrenci bu değeri kavradığında önceden edinmiş olduğu değer ile ilgili doğru ve yanlış olan davranışları ayırt etmeye başlar. Birey, doğruluğunu kabul ettiği değeri davranışlarına yansıtmaya başlar. Bu süreçte, olumlu davranışlar ödüllendirilirken, olumsuz davranışlar cezalandırılır (Naylor ve Diem, 1987).

Değerleri telkin yoluyla açıklama yaklaşımında ise ders araç gereçlerinin seçimi ve kullanılan yardımcı kaynaklar, kazandırılmak istenen değerleri ve davranışları açıkça açıklayıp pekiştirecek şekilde düzenlenmelidir (Naylor ve Diem, 1987). Öğretmenler değer eğitiminde sosyal ve kültürel hayatta kabul edilen değerleri bütünleştirerek anlatır. Öğrenci kendi değerleriyle bütünleştirir ve doğru olmaya değerlerini de değiştirmeye başlar. Değer telkininin uygulaması için altı adımdan oluşan bir model geliştirilmiştir Superka (1976):

- a) Telkin edilecek değerler belirlenir. (Değerler belirlenirken öğrenci ve velilerle iş birliği yapılabilir.)
- b) Öğrencilerin değerleri hangi düzeyde içselleştirmelidir.
- c) Değerler ile bağlantılı olarak gösterilmesi beklenen davranışlar belirlenir.
- d) Davranış değişimlerini gerçekleştirecek metotlar seçilir.
- e) Belirlenen metotlar uygulanır.
- f) Sonuçları kaydedilip, grafikleştirilir ve uygun kişilerle değerlendirilir.

2.4.2. Değerleri Açıklama (Değer Belirginleştirme) Yaklaşımı

Değer açıklama yaklaşımı hümanist eğitim anlayışı ele alınarak oluşturulmuş bir yaklaşımdır. Değerleri açıklama yaklaşımı, Louis Rath, Merrill Harmin ve Sidney Simon tarafından geliştirilmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır (Ulusoy ve Dilmaç, 2012). Bu yaklaşımda, birey kendisi için önemli olan değeri kendisi belirler. Değerleri açıklama yaklaşımı, Naylor ve Diem'in (Akbaş, 2004, s. 65) tanımladığı yedi temel aşamaya dayanır:

1. Bağımsız bir şekilde seçim yapmak.
2. Belirlenen uygun davranışlara göre diğer seçenekler arasından tercihlerde bulunmak.
3. Seçilen alternatiflerin olası sonuçlarını değerlendirip en uygun olanı seçmek.
4. En önemli ve en değerli olduğuna inanılan olguyu tercih etmek.
5. Bağımsız olarak seçilen değeri ifade etmek.
6. Bu değere uygun davranış sergilemek.
7. Sürekli olarak bu değere uygun davranışlar sergilemeye devam etmek.

Bu aşamalara göre öğrenciler bir değer ile karşılaşılıyorlar. Bu değere karşı davranışta bulunarak bu değeri kazanıyorlar. Yani kendi yaşantılarında bu değeri özümsemeyi öğreniyorlar. Öğrenciler kendi benimsedikleri değere göre karar vermelidirler (Leeds, 2010). Öğrenciler kendi değerlerini özgürce oluşturabilirler ama nedenlerini açıkça ifade etmelidirler (Arthur, 2003). Bu yüzden bireyler seçtikleri değerlerin oluş sürecine daha çok ilgi gösterirler (Akbaş, 2004, s.65). Bu yaklaşımın önemli bir unsuru da, öğrenciler seçtikleri değeri belirginleştirerek onunla ilgili düşünmeye çalışmasıdır (Akbaş, 2004, s.65).

Değer açıklama yaklaşımında öğretmen rehber, öğrenci aktif konumdadır. Öğrenci kendi değerini belirler. Öğretmen öğrencinin belirlediği değeri açıkça ifade edebilmesi amacıyla onu teşvik eder. Değer açıklama yaklaşımının uygulanması amacıyla bir model geliştirilmiştir (Raths, Harmin, ve Simon, 1966). Bu modelde şu adımlar izlenir:

- a) Öğrencinin alternatifleri incelemesi, anlaması ve birini seçmesi için destek sağla.
- b) Öğrencinin her alternatifin sonuçlarını dikkatlice değerlendirmesine ve mantıklı bir şekilde tartmasına yardımcı ol.

- c) Öğrenciyi, tercihini özgürce yapması konusunda cesaretlendirir.
- d) Öğrenciyi, kendisi için neyin daha değerli olduğunu düşünmeye teşvik et.
- e) Kendi değer tercihlerini toplum veya grup içinde ifade etmesi için fırsat ver.
- f) Değerlerine göre davranması ve bu şekilde yaşaması için öğrenciyi teşvik et.
- g) Değerine uygun davranışları sürekli hale getirmesi için ona destek sağla.

Öğrenciler birbirlerine karşı saygı duyma ve dinleme ön değerlerini kazandırmış olmak gerekli (Kirschenbaum, 2000).

Bu yaklaşımın hedefi, insanda değer düşüncesinin nasıl oluştuğunu anlamaktır. İnsanların kendi değerlerini keşfetme süreçleri aracılığıyla, etkili bir değerler eğitimi sağlanabilir.

2.4.3. Değer Analizi Yaklaşımı

Değer analizi yaklaşımında mantıklı düşünme ve akıl yürütme önemlidir. Öğrencilerin analitik düşünüp, bilimsel araştırma aşamalarını kullanarak değer problemlerini çözmesine destek olur. Bu yaklaşım, öğrencilerin değerler hakkındaki kararlarının yeterliliğine ve değer kararlarını verme sürecine dayanır (Akbaş, 2004, s. 65). Bu yaklaşımda öğrencilerin değerler ile ilgili analizler yapmasına ve değer seviyesini geliştirmesi amaçlanır.

Değerleri analiz yaklaşımının da problem ve değerler ile ilgili sorular belirlenmeli, problemle ilgili veriler toplanıp düzenlenmeli, problem çözümü için muhtemel yollar belirlenerek çözümün olumlu ve olumsuz sonuçları tartışılmalıdır. Belirlenen çözümler içinden uygun olan seçilerek onunla ilgili uygulama yapılmalıdır (Chapin ve Messick, 1999, s. 200). Değerler analizi yaklaşımında, sosyal değer problemleri üzerinde çalışırken kütüphane araştırmaları, alan çalışmaları, akılcı sınıf tartışmaları ve grup çalışmaları gibi çeşitli öğretim yöntemleri ve teknikleri kullanılabilir (Huit, 2004). Değerler analizi yaklaşımının amaçlarını, Metcalf (1971) ve Coombs (1971), Ulusoy ve Dilmaç (2012, s.74) tarafından aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

1. Öğrencilerin bir değer kavramını değerlendirme becerisi kazanması.
2. Öğrencilerin üzerinde çalıştıkları değer konusunda kalıcı yargılar geliştirmesi.

3. Öğrencilere, belirli değerler hakkında sağlam değer yargıları geliştirebilen bireyler olmayı öğretmek.

Değer analizi yaklaşımında öğrenciler kendi seçtikleri bir değeri öğrenmeye çalışırlar. Seçtikleri değer ile ilgili analizler yaparak kazanmış oldukları değeri değerlendirebilirler.

2.4.4. Ahlaki İkilem Tartışması/ Ahlaki Gelişim Yaklaşımı

Ahlaki gelişim yaklaşımı değerler eğitiminde kullanılan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım Kohlberg tarafından ahlak gelişim ilkelerine dayanarak oluşturulmuştur (Akbaş, 2004, s.65). Bu yaklaşımın amacı kendi değerlerine olan düşüncesini geliştirmek ve kendi değer tercihi ile ilgili danışmasıdır. Ahlaki gelişim yaklaşımında ikilem içerisinde bırakan konular kullanılabilir. Cezalandırma, adil olma, suçlu hissetme gibi konular bu ikilemlere örnek olabilir. Ahlaki gelişim yaklaşımında görsellerden ve yaşanmış hikayelerden yararlanılabilir. Bu yaklaşımı sınıf içerisinde küçük gruplar oluşturarak tartışma teknikleri kullanılabilir.

Savage ve Armstrong (Katılmış, 2010, s.219) ahlaki ikilem tartışması için bazı aşamalar belirlemiştir. Bunlar:

1. Ahlaki ikilemi içeren bir konu bulunarak giriş yapılmalı,
2. Öğrencilerden, konu ile ilgili geçici cevapların alınmalı,
3. Küçük gruplar oluşturarak cevapların nedenleri konuşulmalı,
4. Tüm gruplarda ortaya çıkan görüşlerin nedenleri tartışılmalı,
5. Sınıftaki herkes görüşlerinin sebeplerini belirterek tartışmanın bitirilmesi şeklinde uygulanmaktadır.

Lickona bir öğretmenin ahlak gelişim uygulamaları uygulamalarını incelemiş ve şu sonuçlara ulaşmıştır.

- a) Öğretmenin “doğru cevap bende” bakalım öğrencilerin hangisi bu cevabı tahmin edebilir ki düşüncesi içinde olması,
- b) Öğretmenin öğrencilerin fikir ve görüşlerinin olamayacağını düşünmesi görmesi,
- c) Ahlaki ikilemlere çok farklı boyutlardan bakamayıp alternatif fikirleri görememe ve tartışmayı geniş bir zamana yayamamak,

d) Etkili akıl yürütme düzeyinde cevaplar veren öğrencilerin yeterince onaylayıp ödüllendirilmemesi,

e) Öğretmenin kendi doğru cevapları üzerinden ilerleyen öğrencileri belirleyip onlarla tartışmayı yürütmesi.

Bu yaklaşım bir örnek olayın öğrencilere anlatılıp, öğrencilerin bu örnek olayda rol alan karakterlerin yerine kendilerini koyup karar vermesine dayanır. Öğrenciler seçtikleri rolleri ve kararlarını rahatlıkla ifade ederler (Ling ve Stephenson, 1998). Bu yaklaşım ile öğrencilerin empati düşünme becerilerinin de geliştiği gözlemlenebilir. Ellis'e (2007) göre öğrencilerin ahlaki gelişimlerinde tartışma, karar verme, özgür davranma gibi hayati unsurlar vardır. Sonuç olarak bu yaklaşım değer kazandırmada önemli rol oynasa da okullarda uygulaması fazla zaman aldığı için çok kullanılmamaktadır.

2.4.5. Örtük Program Yaklaşımı

Örtük program yazılı olmayan geniş kapsamlı bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımdan ilk olarak 1968 yılında bahsedilmiş olup yaklaşımla ilgili görüşler 20. Yüzyıl başlarında geliştirilmeye başlanmıştır. Örtük programlar resmi programda yazılı olmayan okul ve sınıf ortamından ve öğretmenlerin davranışlarından anlaşılan bir programdır (Yüksel, 2004). Örtük programda öğretmenin, okul idaresinin, okul çalışanları ve arkadaş çevresinin etkisi çok büyüktür. Belirli kuralları olmayan bir program olması nedeniyle öğrencilerin değerleri gizil olarak öğrenmesini sağlar. Bu değerler her zaman olumlu değerler değildir. Öğrenciler öğrendikleri davranışlardan olumsuz değer yapısına da ulaşabilirler. Örtük program, sınıflarda ve okullarda farkına varılmadan verilen bilgi, değer ve davranışların tümünü içinde barındırır (Horn, 2003, Sarı, 2007).

Değerler eğitiminde kullanılan bu yaklaşımda öğretmenlerin sahip olması gereken bazı nitelikler vardır. Sevgi, saygı, dürüstlük, hoşgörü gibi bir değeri öğretmen tutum ve davranışlarıyla ders içeriklerinde öğrencilere gizil olarak kazandırması beklenir.

2.5 Değerler Eğitiminde Temel İlkeler ve Süreçleri

Değerler eğitimi insanı duyuşsal, sosyal ve bilişsel yönden gelişimini sağlar. Bu süreç bireyde ilk olarak çocukluk çağında başlar. Çocuk beş yaşına kadar ilk değerler eğitimi ailede almaya başlar. Bu süreçte ailelerin ilk olarak rolü çok büyüktür. Çocukların sorumlulukları

aileye aittir. Çocuğun kişiliğinin oluşmasındaki ilk adım aile tarafından atılır. Çocuk anne ve babanın davranışlarını taklit eder. Davranışları kabul gördüğünde kalıcı hale gelir. Çocukların iyi bir yurttaş olabilme bilincine sahip olabilmeleri bu dönemde verilecek eğitimle başlayacaktır (Ulusoy ve Dilmaç, 2016). Değerler eğitiminde gelişim düzeyi dikkat edilmesi gereken unsurlardan biridir. 7-12 yaş düzeyindeki çocuklar değerleri algılayabilmekte güçlük çekebilir. Bu değerler çocuklara rol gösterimi şeklinde gösterilerek anlatılmalıdır.

Her toplumun kendi içerisinde geliştirdiği değerler vardır. Bireyler bu değerleri rol görerek kazanıp benimserler. Bir anne ya da bir babanın davranışları, konuşması, görüşleri çocuk için bir modeldir. Çocuk bu davranışlardan kazanarak rollerini seçer. Toplum olarak kabul edilen değerler benimsenir, kabul edilmeyen değerler ise zamanla değişip bozulabilir.

Değerler eğitiminde Aydın (2014)'a göre bazı temel ilkeler bulunmaktadır. Bu temel ilkeler şunlardır:

- Öğretmenler, öğrencilerine örnek davranışlar sergileyerek rol model olmalıdırlar.
- Öğrenciler sosyal faaliyetlere yönlendirilerek toplum içerisindeki davranışları öğrenmelidirler.
- Eğitimciler, empati kurarak değerler eğitiminin temelini atarak ilerlemeliler.
- Eğitimciler, öğrencilerin grup çalışmaları yapmalarını desteklemeliler.
- Değerler eğitimi sırasında öğrencilere değeri benimsemeleri için sorular sorulmalıdır.
- Değerler eğitimine yönelik etkinlikler hazırlanıp yapılmalıdır.
- Yapılan etkinliklere öğrenciler isteyerek ve aktif katılmalıdır.
- Velilerinde eğitsel etkinliklerde aktif katılımları sağlanmalıdır.
- Öğretmenler, öğrencilerin değeri kazandıklarında veya kaybettiklerinde karşılaşılabilecekleri durum ve olayları anlatmalıdır.
- Öğrenciyi merkezli bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır.

Değerler baskı ve dayatmayla öğretilemez. Kimse benimsediği değeri zorla bir başka kişiye benimsetmeye çalışamaz. Değerler eğitimi verilirken belirli bir süreç içerisinde gerçekleşir. Bu süreçler akıl yürüterek mantığa bürüme, empati, özsaygı ve iş birliği içerisinde gerçekleşir. Değer öğretiminde kazandırılmak istenen değer kişiye sunulur, verilen değer

kişinin mantık süzgecinden geçtiğinde uygunsa bu değeri benimser. Mantığına uygun değilse bu değer kişi tarafından kabul edilmez. Birey kendisine verilen değeri başkasının gözünden bakarak süzgecinden geçirir. Böylece kişi ile empati kurar. Bu durum kişinin olaylara farklı bakış açısı ile bakmasını sağlar. Özsaygıya sahip bireyler kendi yaşantılarına davranışlarına rahatlıkla yön verebilirler. Özsaygısı olan bireylerin verilen değerleri kendi çerçevesinde inceleyip analiz ettiğinde kendisi için uygun olup olmadığına dair karar vermesini kolaylaştırır. Topluluk içerisinde yapılan takım çalışmaları değer eğitimi sürecinde çok etkilidir. İş birliği içerisinde çalışma sosyal değerleri aktif öğrenilmesini sağlar.

2.6. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerler insanların yaşantılarında davranışlarının şekillenmesinde büyük bir etkiye sahiptir. Değerler bireylerin ahlaki, kültürel ve sosyal bakış açısını yansıtır. Bireylerin farklı inanç ve önceliklerini anlamak için değerlerin sınıflandırılması bir araç olarak kullanılmıştır. Değerler toplumda bireylerin ilkelerini ve inançlarını temsil etmektedir. Değerler genellikle ahlaki, estetik, dini, sosyal ve politik gibi farklı kategorilere ayrılabilir ve bireyler bu değerler doğrultusunda yaşamlarını şekillendirirler. Bireyin dürüstlük, saygı, adalet gibi kavramlara verdiği önem ahlaki değerler olarak adlandırılırken bireyin güzellik ve estetik anlayışını yansıtan kavramlar estetik değerler olarak adlandırılabilir. Bireyin toplumdaki norm ve değerlerini sosyal değerler temsil eder. Siyasi görüş ve ideolojisini benimseyen değerler politik değer olarak adlandırılabilir. Dini değerler manevi inançlarını yansıtır.

Değerlerin sınıflandırılması bireylerin davranışlarını daha iyi anlamak ve yaşamlarını daha bilinçli şekilde yaşamalarını sağlayarak benlik algılarını daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Kişilik kuramlarına katkıda bulunmuş Spranger'a göre 6 tip değer vardır. Bilimsel, ekonomik, dini, estetik, sosyal, politik değerler olarak sınıflandırmıştır. Allport, Vernon ve Lindzey (1960)'e göre değerler 6 boyutta incelenmiştir. Şekil ve ahenk önemliyse “estetik”, gözlem ve eleştirilerden yararlanarak gerçekliğe ulaşmaya dayalıysa “teorik”, topluma ve bireye fayda sağlıyorsa “ekonomik”, güç önemliyse “siyasi”, sevgi önemliyse “sosyal”, hazzardan vazgeçmeye yönelikse “dini” değer olarak adlandırmışlardır.

Tezcan (1974)'da Türk değerlerini olumlu ve olumsuz değerler olarak ikiye ayırmıştır. Olumlu değerler kahramanlık, misafirperverlik, dürüstlük, saygı, sevgi hoşgörü, hayvan ve doğa sevgisi, cömertlik gibi değerler olarak gruplanır. Olumsuz değerler ise savaşçılık,

hurafelere inanma, üstünlük bilincine sahip olma, tembellik, cahillik şehvete düşkünlük olarak gruplandırılabilir. Ercan (2001) ise değerleri ulusal ve evrensel olarak ikiye ayırmıştır; vatan, millet, gelenek ve göreneklerimiz ulusal değerler olarak tanımlanırken, demokrasi ve insan hakları gibi kavramlar evrensel değerler olarak kabul edilmiştir. Akbaş ise değerleri beş farklı alanda incelemiştir: geleneksel, demokratik, çalışma-iş, bilimsel ve temel değerler. Yenilenen müfredatta ise kök değerler adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olarak sınıflandırılmıştır.

2.7. Değer Öğretiminde Hikâyenin Önemi

Değer insanın doğduğu andan itibaren öğrenmeye çalıştığı bir olgudur. Değerleri çevremizde etkileşim halinde bulunduğumuz diğer kişilerden öğreniriz. Değerler eğitimi ilk olarak ailede başlayan ve okul eğitimi ile devam eden bir süreçtir. Değer eğitimi verilirken ailenin olduğu gibi okuldaki eğitimlerinde önemli bir payı vardır. Öğretmenler değerler eğitimi verirken öğrencilerine rol model olurlar. Örnek davranış ve sözleriyle çocukta değer yargısını oluştururlar. Öğretmenler değer öğretimi sırasında birçok öğretim, yöntem ve tekniklerden yararlanırlar. Bu yöntemlere istasyon ve grup çalışmaları, örnek olaylardan yararlanma, dramatizasyon ve hikayelerden yararlanma gibi birçok örnek verilebilir.

Değer öğretiminde en etkili kullanılabilen araç hikayelerdir. Bir değer bireyin hayatını anlamlı kılması, değeri içselleştirerek davranışlarında sergilemesi değerler eğitiminin amaçlarından biridir. Bu amaca ulaşabilmenin en etkili yolu hikayelerden yararlanabilmektir (Kasapoğlu, 2013, s.100). Hikayeler uçaklar gibi bir ulaşım aracıdır. Çocukları bulundukları andan farklı bir ana götürebilirler. Çocukların hayal kurmalarını, eleştirel düşüncelerini, evrensel değerleri öğrenmelerine yardımcı olurlar. Hikâye okuyan bireylerin empati kurma becerileri yüksektir. Bireyler kendilerini hikayedeki kahramanların yerine koyarak hikâyenin kahramanı gibi düşünüp onun duygularını hissetmeye başlarlar. Kahramanlarla kendilerini özdeşleştirerek okuma yaparlar. Bu yüzden hikayelerin değer eğitiminde yeri önemlidir.

Evrensel değerleri barındıran hikayeler seçmek öğrencilerin doğru ve yanlış davranışlarda farkındalık kazanmalarına, olaylara farklı bakış açıları geliştirmelerine ışık tutar. Hikayeler bireylerin psikolojik gelişimlerine de katkı sağlar. Öğretmenler hikâye seçimi yaparken canlandırıcı ve yönlendirici hikayeler seçmelidir. Hikâye konuları hayata dair konular içermeli ve gerçekleştirilebilir olmalıdır. Umutsuzluğa kapıldığında çözüm yolları bulabilen

hikayeler olmalıdır. Hikayeler çocukların duygularına tercüman olabilmelidir. Hikâyenin konusu kadar anlatım şeklide önemlidir. Anlatıcının terimleri vurgulaması ve ses tonu etkileyici olmalıdır. Dinleyiciyi hem konusu hem de anlatılışı etkileyebilmeli ve empati kurmasını sağlayabilmelidir. (Kasapoğlu, 2013, s.101)

Seçilen hikayeler eğitici özellikte olmalıdır. Verilmek istenen değer hem etkileyici hem de bilgilendirici özellik taşıyarak okuyucuya ulaşmalıdır. Öğrencinin sevdiği bir karakteri kendisi gibi benimseyerek okuması kendisini onunla özdeşleştirmesi değer yargılarının oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Öğrencilere ışık tutan eğitici hikayeler verilerek gerçek yaşamla ilgili olayları analiz ederek kendi düşüncelerini oluşturup açıklamalarına katkı sağlanılabilir. Böylece kendi kişiliklerinde eksik gördükleri parçaları tamamlayarak iyi insan olma sorumluluğuna sahip olduklarını hatırlarlar. Hikayelerden yararlanarak verilen sevgi, hoşgörü, adalet, dürüstlük gibi değerleri özümseyen bireyler yaşamları içinde uygulayarak gelecek nesillerin değer anlayışına katkı sağlarlar.

2.8. Ömer Seyfettin'in Hayatı

Edebiyatımızda önemli bir yeri olan Ömer Seyfettin Milli Hikâye anlayışı ile tanınır. Hikayelerini yaşadıklarının etkisiyle kaleme almış bir yazarımızdır. Bulunduğu dönem Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecinde olduğu zamanlara dayanmaktadır. Ömer Seyfettin vatanını çok seven bir yazardır. Devletin yaşadığı sıkıntılardan etkilenecek yazdığı hikayelerle toplumun dili olmuştur.

Gönen'de 11 Mart 1881 yılında dünyaya gelen Ömer Seyfettin'in annesi Fatma Hanım babası Ömer Şevki Efendi'dir. Ömer Şevki Efendi askerdir. Fatma Hanım İstanbullu bir ailenin kızıdır. Ömer Seyfettin 7 yaşında Gönen'den ayrılmıştır. Gönen'de yaşadığı hatıralar onun için çok değerlidir. Ömer Seyfettin 4 yaşında Mahalle Mektebi'ne başlamıştır. Mahalle Mektebi'nde verilen eğitimin sert olması nedeniyle okul değişikliği yapılarak Sıbyan Mektebi'ne başlatılmıştır. Ailesi buradaki eğitimden de memnun kalmayarak İstanbul'da Mekteb-i Osmaniye'ye yazdırmıştır. Mekteb-i Osmaniye'de verilen eğitim yeni müfredata uygundur. Burada Fransızca dil eğitimide verilmektedir. Ailesi Ömer Seyfettin'nin asker olmasını istemektedir. Ailesi Ömer Seyfettin'i Mekteb-i Osmaniye'den alarak Eyüpsultan Askeri Rüştiyesi'ne yerleştirir. Rüştiyedeki eğitimi bittikten sonra Edirne Askeri İdadisi'nde eğitimine

devam eder. Edirne Askeri İdadisi Ömer Seyfettin'in kişilik özelliklerine mertlik, güçlülük, dürüstlük ve erdem değerlerini kazanmasında katkı sağlamıştır (Mert, 2004, s.13).

Ömer Seyfettin eğitimini tamamladıktan sonra İzmir Redif Tümeni'nin Kuşadası Redif Taburu ilk görev yeri olarak belirlenmiştir. İzmir'de görevini icra ederken Baha Tevfik ve Mehmet Necip'in düşüncelerinden etkilenmiştir. Selanik'in karışık olduğu dönemde Ömer Seyfettin Selanik'e gönderilir. Bu dönem Ömer Seyfettin'i çok etkilemiştir. Ömer Seyfettin'in milli düşüncelerinin oluşmasında bu döneminde etkileri oldukça fazladır. Dönem içerisindeki aydınlar ile birlikte yeni bir düşünceye ulaşırlar. “Bulundukları yapıyı yeni bir milliyetçilikle korumak” fikri İttihat ve Terraki'nin oluşmasını sağlar. Ömer Seyfettin bu dönemde hikaye yazmaya devam eder. İttihat ve Terraki'de oluşturmuş olduğu düşünceyle Genç Kalemler dergisine katılır. Genç Kalemler dergisinde Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp ve Ali Canip gibi aydınlar yer almaktadır. Genç Kalemler dergisinde yazarın, “Bahar ve Kelebekler, Bomba, And, Aşk Dalgası” gibi hikâyeleri yayımlanmıştır (Acemoğlu, 2018, s.1). Genç kalemler dergisinin ilk sayısında imzasız olarak yazmış olduğu “Yeni Lisan” adlı başmakale ile edebiyat alanında milli düşünceler uyanmaya başlamıştır. Bu yüzde Genç Kalemler dergisi ve makale edebiyatımızda önemli bir yer tutmaktadır (Mert, 2004, s.21).

Edebiyata ilk adımını şiirle atmış olan Ömer Seyfettin hikâye türünü gelişmesine katkıda bulunan ilk yazardır. Dil konusunda hassastır. Sade ve duru bir dil kullanarak okuyucuları tarafından sevilmiştir. Yaşadığı dönemin savaşlarını, isyanlarını, fakirliğini hikayelerinde açıkça yansıtmıştır. Askerlik mesleğinin vermiş olduğu disiplini hikayelerinde de yansıtmıştır (Kemal, 2008, s.6). Trablusgarp Savaşının bitmesiyle Ömer Seyfettin orduya yeniden çağrılır. 20 Ocak 1913'te yapılan Yanya savunmasında Kanlıtepe'de esir düşer. Esir düştüğü dönemde çok fazla yazı yazamamıştır. 10 ay sonra esirliği biter ve İstanbul'a döner (Mert, 2004, s.22).

23 Şubat 1914'te aldığı bir karar ile askerlikten yeniden ayrılır. Edebiyat öğretmeni olarak Kabataş Sultanisi'nde görev yapmaya başlar(Mert, 2004, s.23). 1915 yılında Calibe Hanım ile evlenir ve bu evlilikten bir kızları dünyaya gelmiştir. Ancak Calibe Hanım ile evlilikleri yürümemiş ve boşanmışlardır. 1920 yılında hastalanır. Hastalığı gün geçtikçe ilerlemektedir. Ancak hastalığı ile ilgili birden çok teşhis konulmuştur. 6 Mart'ta dünyaya gözlerini kapatır. Ölümünün ardından yapılan otopsi sonucunda şeker hastalığı nedeni ile vefat ettiği belirlenmiştir (Mert, 2004, s.24).

2.9. Ömer Seyfettin Hikayeleri

Yazmayı ve yazdıklarını nesilden nesile okutmayı başaran bir yazardır Ömer Seyfettin. Olay hikayeciliğinin kurucularından biri olarak kabul edilen Seyfettin, 36 yıllık ömrüne 160'dan fazla hikâye, 3 piyes, 1 masal, 89 şiir, 140 makale ve 25 çeviri sığdırmıştır (Polat, 2011, s.19). Yaşadığı buhranlı dönemin getirmiş olduğu olaylardan etkilenecek kaleme aldığı hikayeleri bulunmaktadır. Hikayelerinde sade bir dil kullanmıştır. Betimleyici anlatımlarıyla sürükleyici ve ders verici hikayeler yazmıştır. Her hikayesinin altında gizli verilmiş bir mesaj ve değer vardır.

Ömer Seyfettin hikayelerini konusu bakımından gruplar halinde inceleyebiliriz.

1. Çocukluk yıllarında yaşamış olduğu hatıralardan etkilenecek yazdığı en ünlü hikayeler: Ant, Falaka, Kaşığı vb.dir. Hikayelerini duru bir dil kullanarak kaleme almıştır.
2. Türk tarihindeki adsız kahramanlarımızın milli duyarlılıklarını anlatan hikayeleri: Forsa, Ferman, Pembe İncili Kaftan, Başını Vermeyen Şehit, Topuz, Kızılelma Neresi? ve benzer hikayeleridir. Bu hikayelerle yaşadığı döneme milli duyarlılık konusunda dikkat çekmek istemiştir.
3. Türk tarihine yeni kahraman tipi kazandırmak amacı hissettiren hikayeleri: Bir Çocuk Aleko, Çanakkale'den Sonra, Müjde vb. hikayelerinde değiştirilmiş kahramanlık ve fedakârlık değerini anlatır.
4. I. Dünya Savaşı sonrasında insanlar üzerinde sosyal değişimi konu alan bazı hikayeleri: Dünyanın Nizamı, Antiseptik, Yüz Akı, Yüksek Ökçeler, Horoz gibi sosyal hayattaki zıtlıkları konu alarak modern yaşam ve geleneksel yaşama dikkat çekmiştir.
5. Balkan Savaşı dönemini anlatan hikayeler: Beyaz Lale, Bomba, Ashab-ı Keyfimiz, Primo Türk Çocuğu, vb. hikâyeler Balkan Savaşı'na asker olarak katılan Ömer Seyfettin'in yaşadıklarından etkilenecek kaleme aldığı hikayelerdir.

Ömer Seyfettin hikayelerin günümüzde çocuklar tarafından okunmaya devam etmektedir. Çocukların rahatlıkla anlayabileceği duru ve akıcı bir dil kullanılarak yazılmıştır. Günümüzde ders kitaplarında ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın tavsiye ettiği 100 Temel Eser içinde Ömer Seyfettin'in hikayelerine yer verilmektedir (Acemoğlu, 2022, s.20). Bu sayede, çocuklar okulda veya evde okuyarak yazarın eserleriyle tanışma ve onun ustalıklı hikâye anlatıcılığını keşfetme imkânı bulmaktadır.

2.10. Ömer Seyfettin Hikayelerinde Değerler Eğitimi

Ömer Seyfettin Türk edebiyatının önemli hikâye yazarlarından birisidir. Eserlerinde insanlara ders verebilecek birçok değeri ve konuyu ele almıştır. Değerler eğitimi ile bireyler sahip oldukları değerleri bilinçli bir şekilde öğrenerek ve bu değerleri günlük yaşantılarında uygulamalarını sağlar. Ömer Seyfettin'in eserlerinde de değerler eğitimi önemli bir yere sahiptir. Karakterleri üzerinden insanlığa, adalet ve vatan sevgisine vurgu yapar (Geçgel, Sarıçan 2011). Okuyucularına insanlık ve dürüstlük gibi değerleri ön plana çıkartarak bu değerleri hayatlarına uygulamaları için teşvik etmektedir. Değerler eğitimi bireylerin sosyal yaşantılarında daha sağlıklı ve bilinçli hareket etmelerine katkı sağlar. Ömer Seyfettin'in eserleri incelendiğinde değerler eğitimi verilerek öğrencilerin değerleri anlamaları ve sahiplenmeleri amaçlanır. Değerleri sahiplenilen bireylerin topluma faydalı insanlar olarak yetişmelerine yardımcı olur.

Ömer Seyfettin'in hikayeleri genellikle toplumun temel değerlerini ele alırken, okuyuculara önemli mesajlarda iletir. İnsanın içsel dünyasını ve karakter gelişimini ön plana çıkartan hikayeleri değerler eğitimi açısından önemli bir yer tutar. Ömer Seyfettin hikayelerinde sıklıkla karşımıza çıkan temel değerler arasında adalet, dürüstlük, saygı, sabır, cesaret, hoşgörü ve sevgi gibi kavramlar yer alır. Bu değerler okuyucuya aktarılırken ders verici niteliklerde taşımaktadır. Okuyucu doğru ve yanlış ayırt ederek kendilerini değerler eğitimi konusunda geliştirmelerine olanak tanımaktadır (Kurç, 2023, s.12).

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları ve İlgi Kültür Sanat Yayıncılığın hazırlamış olduğu Ömer Seyfettin'den Seçme Hikayeler kitapları günümüz Türkçesine uyarlanılarak hazırlanmıştır. Bu iki kitap içerisindeki Ömer Seyfettin seçilen hikayeleri değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Seçilip incelenen hikayelerin isimleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. 1

Ömer Seyfettin'den Seçili Hikayeler

Ömer Seyfettin'in Seçilen Hikayeleri	
And	Ferman
Başını Vermeyen Şehit	Keramet
Bir Kayışın Tesiri	"Kızılelma" Neresi
Cesaret	Kütük
Çakmak	Pembe İncili Kaftan
Diyet	Perili Köşk
Falaka	Topuz
Forsa	Vire
Kaşağı	

2.11. Ömer Seyfettin'in İncelenen Hikayeleri ve Konu Alınan Değerler

Araştırmaya yönelik yapılan çalışmada Ömer Seyfettin'in bazı hikayeleri MEB'in konu aldığı kök değerler açısından incelenmiştir. Ömer Seyfettin hikayelerindeki değerler Ercan, Spranger ve Tezcan gibi yazarların sınıflandırmalarına göre de incelenerek belirlenmiştir.

2.11.1. Adalet Değeri

Ömer Seyfettin'in hikayelerinde adalet ve adil olma kavramları sıkça ele alınır. Türkçe bilim terimleri sözlüğüne göre adalet, "haklı ile haksızın ayırt edilmesi ve herkese hak ettiğinin verilmesi; her şeyin doğru yerde bulunması, eylemlerin ahlak, akıl ve gerçekliğe uygun olması" şeklinde tanımlanır. Hökelekli (2013) ise adaleti, "bir şeyi doğru yere koymak, hak sahibine hakkını vermek, hüküm ve davranışlarda tarafsız ve ilkeli olmak, eşitliği sağlamak; menfaat, yakınlık, düşmanlık, önyargı gibi etkenlerden uzak, doğru ve dürüstçe iş yapmak" olarak tanımlar.

Diyet adlı hikayesinde adalet konusu şu şekilde ele alınmıştır: Hikâyede dürüstlük ve mertliği ile ön planda olan Koca Ali işlemediği bir suç ile suçlanır ve hâkim karşısına çıkar.

Koca Ali hakimden kolunu değil kafasını kesmelerini ister. Kolunun kesilmesinden ölmek onun için daha onurludur. Hakim ise cezanın suça göre işlendiğini ve hırsızlığın cezasının yasalara göre sadece kolunun kesilmesi olduğunu söyler (Ö.S, 2014, s.34). Bu durum, adalet sisteminin karmaşıklığını ve bazen de bireysel vicdanla çelişen yönlerini de ortaya koymaktadır.

Ferman adlı hikayesinde ise Tosun Bey cesur ve kahraman bir askerdir ve padişahın buyruğu ile haksız yere idam edilmesine karar verilir. Tosun Bey, masum olduğunu bilmesine rağmen padişahın buyruğunun yerine getirilmesi için boyun eğer. Ak sakallı ise böyle bir aslanın başını kesmekten kendi başının da kesilmesi için padişaha haber göndereceğini dile getirir (ÖS, 2020, s.50). Bu durum, adaletin her zaman adil işlemediğini ve siyasi güçlerin masum insanları da mağdur edebileceğini gösterir.

Kızılelma Neresi adlı hikayesinde adaletin sadece yasalarla değil, aynı zamanda vicdanla da işlemesi gerektiğini vurgular. Padişah karakteri, adil ve bilge bir hükümdarın nasıl olması gerektiğine dair bir örnek teşkil eder (ÖS, 2020, s.68).

2.11.2. Dayanışma ve Yardımseverlik Değeri

Ömer Seyfettin'in hikayelerinde sıkça rastlanan değerler arasında dayanışma ve yardımseverlik öne çıkar. Dayanışma, Türkçe Sözlük'te (2011, s. 602) “bir topluluk üyelerinin duygu, düşünce ve ortak çıkarlar doğrultusunda birbirlerine karşılıklı bağlanması” şeklinde açıklanır. Yardım ve yardımseverlik ise “kendi güç ve imkanlarını başkalarının iyiliği için kullanma” ve “yardım etmekten hoşlanma durumu” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011, s. 2536).

Ant hikayesinde iki arkadaşın birbirine gösterdiği dayanışma şu şekilde ele alınmıştır: İki yakın arkadaş ant içerek kan kardeşi olurlar. Ant içen bu iki arkadaş ölünceye kadar birbirlerine yardımcı olacaklarına söz verirler. Bu iki arkadaşın birisi musluğu koparttığı için falakaya yatırılacaktır. Ancak musluğu kopartan çocuk zayıf ve hasta olduğu için ant içtiği arkadaşını olayı üstlenir (ÖS, 2020, s.11-12).

Pembe İncili Kaftan hikayesinde dayanışma değerini Muhsin Çelebi büyük bir çiftliği işletmektedir. Muhsin Çelebi servetini sadece kendi için değil, ihtiyaç sahipleri için de kullanır. Fakirlere, zayıflara ve gariplere yardım etmekten çekinmez, sofrasında her zaman misafir

bulundurur. Bu davranışları, onun cömert, yardımsever ve merhametli bir insan olduğunu da gösterir (ÖS, 2020, s.90).

Falaka hikayesinde ise dayanışma tüm çocukların Hoca Efendi'ye karşı birlik olması olarak ele alınmıştır (ÖS, 2020, s.21).

2.11.3. Dürüstlük Değeri

Ömer Seyfettin'in hikayelerinde sıkça rastlanılan dürüstlük TDK' ya göre "doğruluk" olarak tanımlanmaktadır. Bütün insanlar tarafından benimsenen evrensel bir değerdir (Kılıç, 2019).

"Ant" hikayesinde dürüstlük değeri şu şekilde işlenmiştir: "Sadece bir kez Büyük Hoca, yalan söylediğim için kuru ve kemikli elleriyle sol kulağımı çekmişti. O kadar hızlı çekmişti ki ertesi gün bile yanıyordu ve kıpkırmızıydı. Oysa ben suçsuzdum ve doğruyu söylemişim" (ÖS, 2014, s.11). "O sırada Büyük Hoca, 'Niçin yalan söylüyor ve bu zavallıya iftira ediyorsun?' diyerek kulağımı çekti. Yüzünü ekşiterek bana kızdı. Ağladım, ağladım çünkü yalan söylemiyordum" (ÖS, 2020,s.11).

Kaşağı hikayesinde, küçük bir çocuğun yalan söylediği için yaşadığı pişmanlık ve vicdan azabı ele alınır. Bu durum, dürüstlüğün önemini etkili bir şekilde vurgular. Hikayede babasının oğluna kaşağıyı kırıp kırmadığını sorduğunda "Doğruyu söyle, darılmam yalan çok kötüdür" sözleri dürüstlüğün önemini anlatır (ÖS,2020, s.32). Kardeşi kendi kırdığını itiraf etmek istemesi ise hatalardan ders çıkararak dürüstlüğün her zaman kazanacağını vurgular.

"Kütük" hikayesinde dürüstlük değeri şu şekilde ifade edilmiştir: "Arslan Bey, düşmanın cesur ve kahraman askerlerini takdir ederdi. Ona göre savaş, mertlik gerektiren bir sanattı. Düşman ordusundan kaçıp kendisine sığınanları ise hain olarak görür ve hemen idam ettirirdi" (ÖS, 2020,s.79).

Pembe İncili Kaftan hikayesinde Muhsin Çelebi'nin dürüst ve ilkeli bir adam olduğunu ve hiçbir güç karşısında boyun eğmediği görülmektedir. O, makam ve mevki için yalvarmak yerine, vicdanının sesini dinlemeyi ve doğru bildiğini savunmayı tercih etmektedir. Bu durum, Muhsin Çelebi'nin sadece güçlü bir karakter değil, aynı zamanda ahlaklı bir insan olduğunu da göstermektedir. Muhsin Çelebi'nin dürüstlüğü, sadece sözleriyle sınırlı değil o, tüm hayatı boyunca dürüstlük ilkelerine bağlı kalmış ve her zaman doğruyu söylemekten çekinmemiştir.

Bu durum, onun çevresindeki insanlardan saygı görmesini ve güven kazanmasını sağlamıştır (ÖS,2020, s.95).

2.11.4. Saygı Değeri

Ömer Seyfettin hikayelerinde yer alan bir diğer değerde saygıdır. TDK saygıyı “değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla çevreye karşı dikkatli, özenli davranmaya sebep olan sevgi duygusu; hürmet” olarak tanımlamaktadır.

Pembe İncili Kaftan hikayesinde “Din, millet, padişahına olan sevgisini ve saygısını anlatmaktadır. Allah’tan başka kimseye secde etmeyerek Allah’a olan saygı değerini anlatmıştır (ÖS, 2014, s.90).

"Ömer Seyfettin’in “Keramet” hikayesinde saygı kavramı, türbenin kutsiyetinin korunduğu şu ifadelerle anlatılmıştır: 'Türbeden önceki iki ev de yangından zarar görmemişti. Evliya olmayan türbe, mahalledeki saygınlığını korudu' (ÖS, 2014, s.182).

Diyet hikayesinde ise saygı, karakterin asaletini yansıtan şu sözlerle ifade edilmiştir: “Siyah gözlerinin gururlu bakışları, asil davranışları, vakur sessizliği ve düzgün konuşmaları onun sıradan biri olmadığını gösteriyordu. Ancak, kim olduğu, nereden geldiği bilinmiyordu. Halk onu seviyordu. Kentte tanınmış bir ustanın varlığı herkes için ayrı bir gurur kaynağıydı” (ÖS, 2014, s.28).

Ferman hikayesinde saygı, padişahın çadırının kaybolmasına verilen tepkiyle şu şekilde vurgulanmıştır: “Padişahın çadırının kaybolmasını aklı almıyordu. Padişah onun için çok kutsaldı. Çadır, onun gözünde hareket eden bir Kâbe gibiydi. Kâbesi yıkılan bir müminin kendini kaybedercesine atın karnına ağır ve keskin mahmuzlarını vurdu” (ÖS, 2020, s.41).

2.11.5. Sabır Değeri

"Türk Dil Kurumu (TDK) sabır kavramını iki şekilde tanımlar: “1. Acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan bekleme erdemi; dayanma gücü, 2. Olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme.”

Ömer Seyfettin, Kütük hikayesinde sabır kavramını şu şekilde ifade eder: “Bir kalenin önünde uzun süre duramam, sabrım yok. Fakat Ali Paşa çok sabırlı, maşallah!” (ÖS, 2020, s.72). Ali Paşa'nın sabırlı ve sakin tavrı sabır değerinin önemini vurgulamaktadır.

Forsa hikayesinde sabır değeri şu şekilde vurgulanır: 'Efendisi bir çiftçiydi. On yıl boyunca kuru ekmekle yetinerek yanında çalıştı ve Allah'a şükreliyordu. Çünkü artık zincirlenmiş değildi, abdest alabiliyor, kibleye yönelip namaz kılabilir ve dua edebiliyordu. Bütün umudu, doğduğu yer olan Edremit'e kavuşmaktı. Otuz yıl boyunca, bir an bile umudunu yitirmedi' (ÖS, 2020, s.58).

2.11.6. Sevgi Değeri

"Sevgi, toplumda huzur, mutluluk, kardeşlik, ulusal birlik ve sosyal dayanışmayı sağlayan temel bir değerdir (Kılıç, 2019). Türk Dil Kurumu'na göre sevgi, “İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yöneltten duygu; muhabbet” olarak tanımlanır. Sevginin gerçek bir değer olarak kabul edilmesi için saf, bencillikten ve çıkar arayışlarından uzak tutulması gerekmektedir (Kılıç, 2019).

Ömer Seyfettin, “Diyet” hikayesinde sevgi değerini şu sözlerle aktarır: “Bütün şehir halkı, Koca Ali gibi maharetli bir ustanın kolunun kesilecek olmasına üzüldü. Bu kadar yakışıklı, mert, çalışkan ve güçlü bir adamın sakat kalmasına en duygusuz vicdanlar bile dayanamazdı. İşte bu yüzden herkes onu seviyordu” (ÖS, 2020, s.30).

And hikayesinde sevgi ve özlem şu sözlerle dile getirilir: 'Mıstık'ın hatırası beni teselli eder ve mutlu kılar. Bu değerli ve asil yasin, zamanla unutuldukça daha da anlam kazanan tatlı ve hüzünlü acısıyla saatlerce derin bir haz duyarım' (ÖS, 2014, s.15).

2.11.7. Sorumluluk Değeri

Türkçe Sözlükte (2011, s. 2142) "Bireyin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi” şeklinde tanımlanan sorumluluk, Ömer Seyfettin hikayelerinde farklı karakterler ve olaylar üzerinden işlenmektedir. Bu hikayelerden bazılarında sorumluluk değeri şu şekilde vurgulanır:

Pembe İncili Kaftan hikayesinde; Muhsin Çelebi karakteri, padişaha haber göndermek ve ona bir hediyeyi sunmak gibi önemli bir göreve sahiptir. Bu görevi üstlenerek sorumluluk aldığını ve bu sorumluluğun gereklerini yerine getirmek için gayret ettiğini gösterir. Hikâyede Muhsin Çelebi'nin tüm zorluklara rağmen görevini tamamlamaya çalışması ve padişahın güvenini kazanması, sorumluluk sahibi bir insan olmanın önemini vurgulanmaktadır (ÖS, 2020, 85-100).

Başını Vermeyen Şehit hikâyesinde; şehit olan askerler, vatanlarını korumak ve savunmak gibi yüce bir görevle sorumludurlar. Bu görevi üstlenerek canlarını feda etmeleri, sorumluluk duygusunun en yüksek örneğini teşkil ederler. Hikâyede askerlerin şehit olmayı bir ödül olarak görmeleri ve bu uğurda her türlü fedakarlığa hazır olmaları, sorumluluğun sadece bir görev değil, aynı zamanda bir erdem olduğunu da göstermektedir (ÖS, 2014, 7-18).

Ferman hikâyesinde; Tosun Bey karakteri, padişaha karşı görev ve sorumluluklarının bilincini gösterir. Padişaha karşı saygısızlık yapmamaya ve ona sadakatli kalmaya özen gösterir. Hikâyede Tosun Bey'in padişaha karşı açık sözlü ve cesur olması, sorumluluk sahibi bir insan olmanın gerektirdiği dürüstlüğü de yansıtır (ÖS, 2020, 37-50).

2.11.8. Vatanseverlik Değeri

Vatanseverlik değeri milli değerler kapsamında olan bir değerdir. Ömer Seyfettin'in milli değerlere verdiği önem hikayelerinde de yansımıştır. Türkçe Sözlük (2011, s. 2474)'te “vatansever olma durumu” şeklinde tanımlanmaktadır.

Ömer Seyfettin hikayelerinde vatanseverlik değerini sıklıkla konu almıştır. Başını Vermeyen Şehit hikâyesinde: Deli Mehmet ve Deli Hüsrev'in vatanı için canını feda etmeye hazır olduğunu ve hiçbir tehlikeden korkmadığını gösterir. Hikâyede cesareti ve fedakarlığı, vatanseverlik ruhunu en güzel şekilde yansıtmaktadır (ÖS, 2014, 7-18).

Kütük hikâyesinde muharebe sırasında Arslan Bey'in hiçbir teklifi kabul etmeyerek savaş adamı olduğunu dile getirmiştir. Bu savaşta ya ölümü ya da galip geleceğini bilerek vatanı için gösterdiği hırs ve davranışları anlatmaktadır. Bulunduğu kale yıkılsa da o kalenin taşları altında kalmayı isteyerek vatanseverlik değerini etkili bir şekilde aktarmıştır (ÖS, 2020, s.73).

Ferman hikâyesinde Bu hikâyede, Tosun Bey karakteri, vatanı için her türlü zorluğa göğüs germeye hazır olduğunu gösterir. Cesur ve fedakâr bir asker olan Tosun Bey, vatanı için canını feda etmeye hazır olduğunu defalarca kanıtlar. Hikâyede Tosun Bey'in kahramanca savaşları ve vatanseverlik duyguları, okurlara ilham vermektedir (ÖS, 2020, s.50)

Forsa hikâyesinde ise “Kara Memiş'in “Şehit olursam bunu üzerime örtün! Vatan al bayrağın dalgalandığı yerdir” sözleri ile vatanseverlik değeri anlatılmıştır (ÖS, 2020, s.58).

And hikâyesinde ise “Pek uzun gurbetlerden sonra vatanına dönen bir adam doğduğu yerin ufku koyu bir sis altında bulup da sevdiği şeyleri uzaktan bir an evvel göremediği için

nasıl üzgün olursa, ben de tıpkı böyle meraka, sabırsızlığa benzer bir üzüntü duyarım” (ÖS, 2020, s.18) sözleri ile vatanseverlik değeri aktarılmıştır.

2.11.9. Dostluk/ Arkadaşlık Değeri

Dostluk TDK ‘da arkadaş olma, dost olma durumu olarak tanımlanmaktadır. Ömer Seyfettin’de bu değeri hikayelerinde konu almıştır.

"Çakmak" hikayesinde dostluk ve arkadaşlık değeri şöyle anlatılır: “İki hemşeri hemen kucaklaştılar. Makedonya’dan ayrıldıklarından beri görüşmemişlerdi. Şimdi bu uzak Anadolu kasabasında, bu küçük dere kenarında karşılaşmaları onlar için beklenmedik bir mutluluktu! Hayretle karışık sevinçleri çok samimiydi” (ÖS, 2020, s.139).

"And" hikayesinde ise dostluk değeri şu şekilde ifade edilmiştir: “Anneme, Hacı Budaklara gidip Mıstık’ı görmeyi söyledim. “Hasta imiş yavrum,” dedi, “İnşallah iyileşince yine oynarsınız, şimdi rahatsız etmek ayıp olur.” Ondan sonra her sabah Mıstık’ın iyileştiğini görmek umuduyla okula gittim” (ÖS, 2020, s.15).

2.11.10. Bağımsızlık Değeri

Bağımsızlık değeri Ömer Seyfettin’in hikayelerinde sıklıkla yer almaktadır. Türkçe bilim terimleri sözlüğüne göre bağımsızlık “bir devletin kendi iç ve dışişlerine başka devletlerin karışmasına izin vermemesi, kendi karar organlarıncaya yönetilmesi ve tüm egemen devletlerin eşitliği ilkesi olarak tanımlandığı gibi aynı zamanda bir kişi, toplumsal küme ya da toplumun, ekonomik, siyasal, kültürel bakımlardan başka kişi, küme ya da toplumların yönetimi altına girmemesi, kendini yönetecek güçte olması” şeklinde tanımlanmıştır. Türkçe bilim terimleri sözlüğüne göre özgürlük “insanın, her türlü dış etkiden bağımsız olarak kendi istencine, kendi düşüncesine göre karar vermesi durumu” olarak tanımlanmıştır.

"Topuz" adlı hikayesinde bağımsızlık şu şekilde anlatılır: “Birdenbire önlerinde genişleyen kalabalığın coşkulu tezahüratları ikisini de susturdu. Gemlerini kastılar ve atlarını geri çektiler. Kumandan, bağımsızlığını kazanmış halkın bu çılgın ve sarhoş sevincine bakarak keyifleniyordu” (ÖS, 2020, s.101-110).

"Vire" adlı hikayesinde bağımsızlık şu şekilde vurgulanmıştır: "Askerlerinin çok itaatkar olduğunu biliyordu. Kumandanları ne emrederse hemen yerine getirirlerdi. Ancak tek

bir emre asla itaat etmezlerdi: 'teslim ol' emrine. Asker, teslim olmaktansa ölmeyi tercih ederdi... Evet, 'vire'ye kimse razı gelmeyecekti” (ÖS, 2020, s.111-126).

Diyet adlı hikayede özgürlük şu şekilde anlatılır: 'Koca Ali gözlerini açtı. Bir haftadır bu duruma nasıl katlanmıştı? Hacı Kasap çubuğunu yanına bıraktı ve hizmetçisinin yoğun bakışlarından kurtulmuş gibi homurdandı:

— Kolunun diyetini ben ödedim, unuttun mu? Ben olmasaydım, şimdi sakat kalacaktın. Koca Ali yine bir şey demedi. Acı bir gülümseme belirdi yüzünde, sonra yüzü kızardı ve aniden sarardı. Hızla dönüp bilemediği satırların en büyüğünü kaptı. Sıvalı kolunu yüksek kıyma kütüğünün üstüne koydu ve satırı büyük bir hızla indirdi. O anda kopan kolunu eline alarak, dehşetle bakan Hacı Kasap'ın önüne attı:

— İşte, al senin diyetini verdiğin kol! Giysisinin kolsuz kalan kısmını sıkıca bağladı ve dükkandan çıktı' (ÖS, 2014, s.27-39).

2.11.11. Bilimsellik Değeri

Bilimsellik değeri Ömer Seyfettin'in hikayelerinde sıklıkla yer alan bir değerdir. Türkçe kelime anlamı olarak bilimsel olma durumu (TDK, 2011) şeklinde ifade edilebilen bilimsellik; bilimsel verileri kullanma, bilimsel olmayan ya da bilimin açıklayamadığı farazi, batıl, hurafe şeylerden uzak olma olarak tanımlanmaktadır.

Perili Köşk hikayesinde bilimsellik şu şekilde yer almıştır: “Sermet Bey, gözüyle gördüğüne veya kulağıyla duyduğuna inanmaz eliyle sıkı sıkıya tuttuğuna inanırdı. Gözle kulak onca birer yalan aracıydı. Yalanlar hep bize bu dört kapıdan girerdi. Fakat el... fakat dokunma hissi, yalansız bir göstergeydi. Bütün yanlış inanç, batıl itikatlar bilincime hücum için gözle kulağa koşardı” (ÖS, 2020, s.185-194).

2.11.12. Çalışkanlık Değeri

Çalışkanlık Ömer Seyfettin hikayelerin sıkça yer alan bir değerdir. Genel anlamda çalışkan olma durumu olarak bilinmektedir. Kendi işini kendi yapabilen, tembellik etmeme, üretken olma durumudur. Çalışkanlık hem birey hem de toplum için önemli bir değerdir (Şen, 2007)

Başını Vermeyen Şehit hikayesinde çalışkanlık değeri şu şekilde yer almıştır : “Kuru Kadı sabahtan beri yemek yememiş, su içmemiş, durup dinlenmemişti... Toplattığı şehitleri hisarın önündeki meydana yığıldı. Şehit Deli Mehmet’in cesedini kendi buldu” (ÖS, 2014, s.7-18)

"Diyet" hikayesinde çalışkanlık değeri sıklıkla vurgulanmıştır: “Ekmeğini taştan çıkarıyordu. Alnının teriyle kazandı ve her yaratıcı gibi, içinde kutsal ateş'ten bir alev bulunan birisi olarak, para için değil, sanatı ve sanatının zevki için çalışıyordu" (ÖS, 2020). "Ölünceye kadar durmaksızın çalışırsa birkaç bin gaziye daha kırılmaz kılıçlar, kalkanlar parçalayan çelik yatağanlar, zırhlar ve keskin saldırma silahlar yapabilecekti. Bunu düşündükçe gülümser, kalbi tatlı tatlı çarpar ve ruhundan gelen bir hamleyle örsünün üzerinde milyonlarca kıvılcım saçardı" (ÖS, 2020). "Bugün de sabah namazından beri on saat durmaksızın uğraşmıştı" (ÖS, 2020). "Bir gün, iki gün, üç gün dişini sıkı. Durmaksızın çalıştı. Gece uyumadı, gündüz koştu. Efendisinin karşısında dimdik dururdu" (ÖS, 2014, s.27-39).

Ferman hikayesinde ise çalışkanlık değerinden şu şekilde bahsetmiştir: Tosun Bey karakteri, çalışkanlığı ve azmiyle herkesi şaşırtır. Hiçbir nöbetçi onun arkasından at süremiyor ve kimse ona yetişemiyor. Tosun Bey, üç konağı birden gidip geliyor ve uykusuzluk ve yorgunluk nedir bilmiyor. Hikâyede Tosun Bey'in yorulmadan çalışması ve görevlerini yerine getirmeye olan azmi, çalışkanlık değerinin en güzel örneklerinden biridir (ÖS, 2020, s.37-52).

2.11.13. Duyarlılık ve Hassasiyet Değeri

Duyarlılık ve hasasiyet değeri Ömer Seyfettin'in hikayelerinde sıkça işlenen bir değerdir. Türkçe Sözlük'te “duyarlı olma durumu, duygunluk, duyarlık, hassaslık” olarak tanımlanır. Duyarlılık bir çok duyguyu içinde barındırabilen bir değerdir.

Falaka hikayesinde küçükken yaptıkları bir muziplikten dolayı ak sakallı hocaları kendisi yüzünden işinden olur. Bu olaydan dolayı yaşadığı vicdan azabını kalbinde hissetmesi onun bu konudaki hassasiyetini hatırlatır (ÖS, 2020, s.27).

Ferman hikayesinde “Zavallı ihtiyar ağlamaya başladı. “Ne ağlıyorsun, Bey hazretleri?” İhtiyar inledi: “Bu fermanın ne yazdığını biliyor musun?” “Biliyorum: Benim kafamın kesilmesini yazıyor...” “Ben senin başını kesemem Tosun Bey. Şimdi affını yazacağım. Çifte haberci çıkaracağım” (ÖS, 2020, s.51) sözleriyle ihtiyarın Tosun Bey için gösterdiği hassasiyeti görüyoruz.

Kaşağı hikayesinde “Lâfımı tamamlayamadım. Derin hıçkırıklar içinde ağlayarak Pervin’e anlattım. Şimdi babama söylersem Hasan da duyup belki beni affedecekti” (ÖS, 2020, s. 28) sözleri ile kardeşine olan duyarlılığını anlatmak istemiştir.

2.11.14. Estetik Değeri

Estetik genel kapsamda bakıldığında sanatın yanında doğadaki güzellik, ruhsal güzelliğide kapsayan bir değerdir (Akarsu, 1984). Ömer Seyfettin hikayelerinde de bu değer yer almaktadır.

Ferman hikayesinde, Tosun Bey karakterinin hem cesur hem de erdemli bir insan olması estetik bir değer olarak sunulmaktadır. Tosun Bey’in seferlerde kahramanlık destanları söylemesi ve barış zamanında hikmet dolu gazeller yazması, onun hem cesur bir savaşçı hem de sanatsal yeteneğe sahip bir insan olduğunu göstermektedir. Hikâyede Tosun Bey’in kılıç kabzasının nasırlattığı elinde kalem de tutması, estetik ve etik değerlerin bir arada nasıl var olabileceğini de göstermektedir (ÖS, 2020, s.51).

Bir Kayışın Tesiri hikayesinde, Mahmut Bey'in arkadaşının ona getirdiği Çerkez kayışı estetik bir nesne olarak betimlenmektedir. Kayışın gümüş savatlı tokaları, koyu lacivert rengi ve gümüş sarkıtları, ince ayrıntılarla tasvir edilmiştir. Hikâyede Mahmut Bey'in bu kayışı beline takması ve kayışın ona yakışması, estetik zevkin ve güzelliğe duyulan hayranlığın bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır (ÖS, 2014, s.23-27)

2.11.15. Fedakârlık Değeri

Fedakârlık TDK’ya göre “özveri” olarak tanımlanmıştır. Türkçe Sözlük (2011, s. 857)’te “bir amaç uğruna veya gerçekleştirilmesi istenen herhangi bir şey için kendi menfaatlerinden vazgeçme” olarakta ele alınmaktadır.

Pembe İncili Kaftan hikayesinde, Muhsin Çelebi karakteri, vatanı için her türlü fedakarlığa hazırdır. Devlete karşı hiçbir ücret talep etmeden elçilik görevini üstlenir ve bu görevi yerine getirmek için tüm varını yoğunu ortaya koyar. Hikâyede Muhsin Çelebi pahalı bir kaftan satın alır. Kaftanı giyer ve Şah İsmail’in yanına gider. Kaftanını Şah’ın önüne sererek oturduktan sonra o kaftanı geri yanına almaz. Kaftanını geri almamasıyla tüm mal varlığını riske atmıştır. Bu durum onun vatanseverlik duygusunun ve fedakârlık ruhunu en güzel şekilde

yansıtır. Muhsin Çelebi'nin bu fedakarlığı, okurlara vatan sevgisinin ve milli bilincin önemini etkili bir şekilde anlatmaktadır (ÖS,2020, s. 82).

Ferman hikayesinde Tosun Bey canını devleti için önüne koymuş bir karakteri anlatmaktadır. Vatanı için canını feda edebilecek olması onun hem vatansever hem fedakâr bir karakteri yansıttığı gösterir (ÖS, 2020, s.37-52). Tosun Bey'in cesareti ve fedakarlığı, okurlara vatan için yapılan fedakarlıkların ne kadar değerli olduğunu da göstermektedir.

And hikayesinde; birbirleri ile and içmiş iki arkadaşın gösterdiği fedakarlık konu alınmıştır. Köpek kovalarken Mıstık “sen arkama saklan” diyerek kendi canını arkadaşına feda etmiştir. (ÖS, 2020 s.14). Dostluk ve fedakârlık değeri bu hikâyede etkili olarak görülebilmektedir.

2.11.16. Misafirperverlik Değeri

TDK'da “konukseverlik” olarak tanımlanmaktadır. Bizim kültürümüzde misafirperverlik çok önemli bir değerdir. Ömer Seyfettin'de bu değerden hikayelerinde konu almıştır.

Pembe İncili Kaftan hikayesinde Muhsin Çelebi Çamlıca ormanının arkasındaki büyük çiftliğinde fukaraya, zayıflara, gariplere bakar, sofrasından da hiç misafir eksik olmazdı (ÖS, 2020, s.90) bu sözleri ile misafirperverlik değeri ifade edilmiştir.

Perili Köşk hikayesinde “Sermet Bey köşke taşındıktan sonra daima akrabalarından kadın, erkek, dört beş misafiri bulunurdu” (ÖS,2014, s.133-141) sözleri ile misafirperverlik anlatılmıştır.

2.11.17. Cesaret/ Kahramanlık Değeri

Ömer Seyfettin'in hikayelerinde sıkça rastlanılan cesaret “Güç veya tehlikeli bir işe girişirken kişinin kendinde bulduğu güven; cüret” olarak tanımlanırken, kahramanlık “kahramanca davranış; yiğitlik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024).

Ömer Seyfettin hikayelerindeki karakterleri cesaretli, yiğit bireyler olarak tanımlamaktadır. Bu karakterleri cesaret değeri ile hikayelerine aktarmıştır. Pembe İncili Kaftan hikayesinde “Şah İsmail'e gönderilecek olan elçinin devletin şanını koruyacak cesur, ölümden korkmayan biri olması gerektiği ifade edilmiştir (ÖS, 2020 s. 85-100). Muhsin Çelebi'nin cesur,

doğrudan ayrılmayan, ölümden çekinmeyen yanı ile kahramanlık değeri konu alınmıştır (ÖS, 2020 s. 85-100).

Başını Vermeyen Şehit hikayesinde Kuru Kadı karakteri ve yanında yer alan yüz on dört gazinin azmi ve cesareti anlatılır. Sayıca çok daha fazla olan düşmana karşı sonuna kadar savaşmaya kararlı olan kahramanlar, vatan sevgisini ve kahramanlık ruhunu en güzel şekilde yansıtmıştır. Hikâyede Kuru Kadı'nın "Ama, yine haklarından geliriz!" (ÖS, 2014, s. 7-18) sözleri ile cesaret/ kahramanlık değeri aktarılmıştır.

Kızılelma Neresi hikayesinde Koca Sekbanbaşı karakteri ve ordusu, cesaret ve kahramanlıklarıyla düşmana karşı zafer kazanmaya hazırdır. Hikâyede Koca Sekbanbaşı'nın "Heman göstereyim. Dalkılıç olur, düşmanı harap ederiz ve kralın tac u tahtını başına geçirüp Kızılelma'ya dek gideriz..." sözleri, cesaret ve kahramanlığın en güzel örneklerinden biridir (ÖS, 2020, s.61-70).

"Kütük" hikayesinde cesaret ve kahramanlık değeri şu sözlerle anlatılmıştır: "Ancak burayı birkaç gün içinde ele geçireceğinden emindi. Birkaç hafta önce Boza Kulesi'nde, hücumlarına karşı durmaya çalışan Andrenaki, Mithal Tersî ve Etyen Soşay nasıl kuleyi ona teslim etmiş; onun cesaretini ve kahramanlığını övgülerle selamlayıp, teşekkür ederek geri çekilmişlerdi...". "Paşaya git ve söyle: Bana teslim teklifinde bulunmasın. Bir askere bundan büyük hakaret olamaz. O nasıl bir savaş adamıysa ben de öyleyim. Ya öleceğim ya da zafer kazanacağım. Ancak, benim için sonun yaklaştığını görüyorum. O durmasın, tüm gücüyle saldırıya geçsin. Ben yıkılacak kalenin taşları altında kalmak istiyorum" . "Son hücumda askerlerimiz kalenin kapısını zorlayıp kırdı. Yeniçeriler, bir kurşunla yaralanan Zondî'yi canlı yakalamaya çok uğraştılar. Ama bu mümkün olmadı. Dizüstü sürünerek, her yeri kılıç ve mızrak darbeleriyle delik deşik olup ölene kadar savaştı" (ÖS, 2020, s.71-84).

Topuz hikayesinde cesaret/kahramanlık değeri: "...Salonun içinde kimse hareket edemedi. Hepsi olduğu yerde kaldı. Ardından kaftanının altından büyük bir kılıç sıyıran elçi, Ulahça "İşte gördünüz ya, İstiklâl sevdasına düşen asi cezasını bulmuştur!" diye haykırdı. Gözlerinden alevler çıkmış, boyu bir dev kadar büyümüş, bıyıkları kabarmıştı" (ÖS, 2020, s.101-110) sözleri ile aktarılmıştır.

Ferman hikayesinde cesaret/kahramanlık değeri şu sözlerle anlatılmıştır: "Tosun Bey genç bir kahramandır. Tek başına dağları, ormanları dolaşmıştır. Beşer, onar rast geldiği

eşkîyalarla tek başına vuruşmuştur. “Tosun Bey, bütün ordu içinde rakipsiz bir cesaret, kahramanlık ve çabukluk örneğiydi. Canı pahasına bir çok düşmanla tek başına savaşıp, esir olduğu vakit yüzlerce muhafızların arasından kurtulmuştur. Tosun Bey’in icabında bin kişiye karşı koyabilecek bir cesareti vardı (ÖS, 2020, s.37-52).

Forsa hikayesinde cesaret/kahramanlık değeri şu sözlerle ifade edilmiştir: “Kara Memiş’in Türkeli’nde namı dillere destandı. Tek başına irili ufaklı gemileri hafif gemisiyle yenmişti (ÖS, 2020, s.53-60).”

And hikayesinde Mıstık’ın arkadaşını köpekten korumak istemesi ve kendi canını feda ederek göstermiş olduğu cesaret ve kahramanlık değeri anlatılmıştır (ÖS, 2020, s.9-18).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanma süreci ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin değer eğitimi bağlamında Ömer Seyfettin hikayelerini tercih etme düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma karma araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Karma araştırma; nitel ve nicel araştırmaların birleştirilmesiyle oluşan bir araştırma yöntemidir. Araştırmanın nicel kısmında 134 öğretmene anket formu uygulanmıştır. Anket formu öğretmenlerin değerler eğitimi açısından Ömer Seyfettin hikayelerini tercih etme düzeylerini değerlendirmeye yönelik sorular içermektedir. Nicel veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Nitel araştırma kısmında 10 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Öğretmenlerin değerler eğitimi açısından Ömer Seyfettin'i tercih etme nedenlerini anlamak için önceden hazırlanmış görüşme soruları yönlendirilmiştir. Görüşmelerin kayıtları, kodlama içerik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın nitel araştırma kısmının çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Antalya ilinde Döşemealtı ilçesindeki bir özel okul ve Kepez ilçesindeki bir devlet okulunda görev yapmakta olan 10 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Nicel araştırma kısmının çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Antalya ilinde görev yapmakta olan 134 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma bütününde toplam 144 katılımcı ile yürütülmüştür.

Tablo 3. 1*Nitel Araştırma Kapsamındaki Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Özellikleri*

	Çalıştığı Kurum		Öğrenim Verilen Sınıf Düzeyi				Mesleki Görev Yılı
	Devlet Okulu	Özel Okul	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	
Ö1	X			X			3 yıl
Ö2	X		X				14 yıl
Ö3		X	X				5 yıl
Ö4	X					X	10 yıl
Ö5	X				X		22 yıl
Ö6	X			X			35 yıl
Ö7		X				X	49 yıl
Ö8		X	X				6 yıl
Ö9		X				X	39 yıl
Ö10		X		X			42 yıl

3.3. Veri Toplama Araçları ve Tekniği

Bu araştırma “Öğretmenlerin Değer Öğretimi Bağlamında Ömer Seyfettin Hikayelerini Tercih Etme Düzeylerinin Belirlenmesi” konusunda derinlemesine bilgi elde etmek için nitel ve nicel veri toplama yöntemlerinin bir araya gelmesiyle yapılmıştır. Bu çalışmada veriler yüz yüze görüşmeler ve anket yoluyla toplanmıştır.

3.3.1. Görüşme Tekniği

Bu araştırmanın ilk aşamasında görüşme tekniği kullanılmıştır. Yüksel (2020)’ e göre görüşme nitel araştırmalarda sık tercih edilen, sosyal gerçekliği ortaya çıkarmada derinlemesine araştırma yapmak için kullanılan bir tekniktir. Sözlü iletişim yoluyla da kullanılan bir tekniktir (Karasar, 2018). Tüknüklü’ye (2000) göre yarı yapılandırılmış görüşme tekniği; sahip olduğu

belirli düzeyde standartlık ve aynı zamanda esneklik nedeniyle araştırmalarda rahatlık sağlamaktadır. Görüşme tekniği ile Antalya ili Döşemealtı ve Kepez ilçelerinde görev yapmakta olan öğretmenlerle yüz yüze görüşme yaparak sağlanmıştır. Sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış sorular yer almaktadır. Bu sorular öğretmenlerin değer öğretimi konusundaki deneyim ve algılarını, Ömer Seyfettin hikayelerine olan tutumlarını anlamaya yönelik tasarlanmıştır. Görüşmeler, katılımcıların iş yükü ve zaman kısıtlamaları göz önünde tutularak uygun zamanlarda ve çalıştıkları kurumlarda gerçekleştirilmiştir.

3.3.2. Anket Tekniği

Antalya ili genelinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ile anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışma daha geniş katılımcı kitlesinin görüşlerini elde etmek amacıyla kullanılmıştır. Anket Google Forms üzerinden çevrimiçi olarak dağıtılmış ve katılımcıların kolayca erişim sağlamaları amaçlanmıştır. Ankette öğretmenlerin değer öğretimi ve Ömer Seyfettin hikayelerine karşı tutumları ve Ömer Seyfettin hikayelerini tercih etme düzeylerine yönelik bulgular elde etmek amaçlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama süreci öncesinde ilgili birimlerden gerekli izinler alınmıştır (Bkz: Ek- 2, Ek-3). Nitel araştırma kapsamında katılımcılara araştırmayı açıklayan onam formları önceden ulaştırılmıştır. Görüşmeler öncesinde onam formunda ve görüşme esnasında katılımcıların kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı, her bir katılımcı için bir kod verileceği belirtilmiştir. Araştırmaya gönüllü olmak isteyen katılımcılarla çalışma saatleri içerisinde yüz yüze görüşme sağlanılabilecek randevular oluşturulmuştur. Bu kapsamdaki veriler 13 Şubat- 13 Mart 2024 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme soruları uzman kişilerce onaylandıktan sonra kullanılmaya başlanmıştır. Katılımcılar tarafından sorulan sorulara verilen cevaplar katılımcıların izni alınarak ses kayıt yöntemi ile kaydedilmiş, görüşme sonrasında analiz yapmaya hazır hale getirmek üzere yazıya aktarılmıştır. Kayıtların yazıya dönüştürölmesi özenle yürütölmüş, tamamlanan yazıların kayıt eşliğinde takibi yapılarak kontrol edilmiştir. Katılımcıların görüşme sırasında rahat hissetmesine önem verilmiştir. Görüşme sırasında özne bir yönlendirme yapılmamıştır. Bununla birlikte soruların hazırlanması, verilerin analizi ve yorumlanması aşamasında yansızlık esas alınmıştır.

Nicel araştırma kapsamında Google Forms’da hazırlanan anket soruları Antalya ilinde görev yapmakta olan öğretmenlere internet üzerinden iletilmiş olup araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan öğretmenler tarafından anket soruları cevaplandırılmıştır. Bu kapsamdaki veriler 13 Şubat – 13 Mart tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin toplanması aşamasında her katılımcı öznel cevaplar vermiştir. Verilerin analizini yapabilmek amacıyla Excel tablosu oluşturularak veri sonuçları aktarılmıştır. Veri analizi yaparken SPSS programından yararlanılmıştır. Çıkan sonuçlar araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Görüşme tekniği kullanılarak elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi veriler arasındaki ilişkileri detaylı bir şekilde ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. İçerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar içerisinde bir araya getirerek okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyip yorumlamayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizinde ilk olarak veriler kodlanır. Araştırmacı elde ettiği bilgileri inceler ve bölümlere ayırır. Her bölümdeki kavramın ne anlam ifade ettiğini bulmaya çalışır. Kodlardan yola çıkarak verileri genel anlamda açıklayabilen uygun kategoriler altında toplayabilen temaların bulunması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu bağlamda araştırmacı tarafından görüşmeler yazılı doküman haline dönüştürülüp bir araya getirilerek kod listesi oluşturulmuştur. Ardından bu kodların benzer ve farklı yönleri ele alınarak kategoriler hazırlanmıştır. Kod ve kategorilerle tablolar hazırlanmış, kodları ifade eden katılımcı görüşlerinden alıntılara ve araştırmacı yorumlarına yer verilmiştir. İçerik analizinin tümevarımcı bir analiz türü olması ile görüşme tekniğindeki verilerin analizleri tamamlanmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcılara aşağıdaki gibi kod verilmiştir:

Sınıf Öğretmenleri: Ö1, Ö2, Ö3...

Anket tekniği kullanılarak elde edilen veriler dijital ortamda bulunan Google Forms aracılığı ile toplanmıştır. Bu veriler Excel tablosunda yazılı doküman haline getirilmiştir. Ardından SPSS programı kullanımı ile frekans sayıları belirlenmiş ve belirlenen sonuçlara göre tablo ve grafikler oluşturulmuştur. Oluşturulan tablo ve grafiklere göre araştırmacı yorumlarına ve bazı sonuçlara yer verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Nitel Araştırma Bulguları

Bu bölümde nitel araştırma verilerinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu bölümde 10 öğretmen ile yapılmış olan görüşme verilerine ait bulgular bulunmaktadır.

4. 1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.1.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Değer Kavramı Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın “*Sınıf öğretmenlerinin değer kavramı hakkındaki görüşleri nelerdir?*” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.1.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 1

Öğretmenlerin Değer Kavramı Hakkındaki Görüşleri

Değer Kavramına İlişkin Kategoriler	n	f
Aileden Başlar	10	5
Kişiyeye Göre Oluşan Deneyimler	10	7
Davranışa Dayalı Deneyimler	10	4
Topluma Dayalı Deneyimler	10	9
Gelenek ve Göreneklere Dayalı Deneyimler	10	3

Tablo 4.1. incelendiğinde öğretmenlerin değer kavramı hakkındaki görüşleri görülmektedir. Öğretmenler değer kavramının genel olarak topluma dayalı olduğunu ve kişiyeye göre oluştuğunu dile getirmişlerdir.

Ö1 “*Değer aileden itibaren kazanılmış tutumlardır. Değeri sadece öğretmen değil aileden başlanması ve okulla devam eden bir süreçtir.*”

Ö2 “*Kişiyeye göre değişebilir. Herkesin kendisine göre değer algısı vardır.*”

Ö3 “*Aileden başlayarak öğrenilen ihtiyaçlardır.*”

Ö4 “Değer insanın kendi içinde ortaya koyduğu her şey birazda dini, ahlak değerler. Dürüst olmak. İnsana doğaya değer vermek onlara zarar vermemek hepsini kapsayan unsurlardır. Bizi ülkemizde değerlerimizle vurmaya çalışırlar.”

Ö5 “Değer bence toplumu bir arada tutan toplumdaki sevgiyi saygıyı arttıran kavga edilmemeyi öğreten hisler.”

Ö6 “Değer toplum hayatında kültürel fizikselde olmakla birlikte her türlü yaşamın bir parçasıdır.”

Ö7 “Değer bence insana yapılan saygı sevmek onu korumak. Bunların hepsi değer. Yaşadığımız toplumda geleneklerimize göreneklerimize aile yapısına insanların birbirine saygı göstermeliyiz. Hepsini kapsıyor.”

Ö8 “Değer toplum ve birey için önemli olan bireylerin toplum içindeki düzeylerine ortak bir şekilde oluşturan yapılarıdır. Değerler önemlidir. Bireylerin kendi içindeki dürüstlüğü, saygısı, kendini sevmesi önce kendinde edinmesi bu değer dediğimiz bir çok kavramı kendinde gördükten sonra toplumla birlikte yaşamayı her açıdan iyidir.”

Ö9 “Değer insanların toplum içinde nasıl davranması gerektiğini belirten temel kurallardır. Değerler insanın geçmişten gelecek geleceğe kadar taşıdığı değerlerdir. Değerler insanlar arasında iyi güzel bağlar kurmasını sağlar.”

Ö10 “Değer halka mal olmuş, geçmişten günümüze gelenekler görenekler Yardımlaşmayı. Bazı olarak destek verilmesi gereken tüm amaçları değer olarak tanımlayabiliriz.”

4.1.1.2. Değer Öğretimi Bağlamında Kullanılan Kaynak ve Araç Gereçlere Yönelik Bulgular

Araştırmanın “Değer öğretimi bağlamında hangi kaynakları veya araç gereçleri derslerinizde kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.2.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 2

Öğretmenlerin Değer Öğretimi Bağlamında Kullandıkları Kaynak ve Araç Gereçlere Yönelik Görüşleri

Kullanılan Kaynak Ve Araç Gereçlere Yönelik Kategoriler	n	f
Akran Eğitimi	10	1
Görsel Anlatım	10	2
Sözel Anlatım	10	4
Örnek Olay Ve Gerçek Yaşantı	10	3
Kitap Ve Hikayeler	10	5
Drama Çalışmaları	10	2
Boyama Etkinlikleri	10	1
Atasözleri Ve Deyimler	10	3
Herhangi Bir Kaynak Kullanmıyorum	10	2

Tablo 4.2. incelendiğinde öğretmenlerin derslerinde değerleri anlatırken kaynak ve araç gereçlerden en çok kitap ve hikayelerden yararlandığı görülmektedir. Derslerinde değerleri sözel olarak anlattıkları görülmüştür. Örnek olaylar ve yaşamlardan verilen örneklerle değerleri etkili bir şekilde aktarıldığını dile getirmişlerdir.

Ö1 “Akran eğitimi kullanıyorum. Yaşanmış olaylardan örnek gösteriyorum. Videolar izletiyorum.”

Ö2 “Kullandığım kaynak yok ama ders içerisinde kendimize göre değerlerimizden bahsediyoruz. Aile fertleri ile ilgili bir konu içerisinde ailenin önemini daha derin olarak işlemekteyim.”

Ö3 “Herhangi bir kaynak kullanmıyorum. Ders işleyişi içinde değerler öğretimi derslere entegre ediyorum. Zaman zaman animasyonlar izletiyorum.”

Ö4 “Bizim zaten değerler eğitimi adında dersimiz var. Bu derste peygamberimizin hayatına dini ayetlere yer veriliyor. Belli bir kaynaktan değil çocukların yaşantılarından örnekleri kullanıyoruz.”

Ö5 “Genelde boyama, drama yapıyoruz.”

Ö6 “Genelde derslerle bağlantılı olarak örneklemeler, nesnelerle değerler eğitimi vermeye çalışıyorum.”

Ö7 “Belirli atasözleri ve deyimler kullanıyorum. Hikayeler metinler. Ömer seyfettin koruma değer verme ile ilgili kitaplar okutuyorum.”

Ö8 “Bu yıl 1. Sınıf olduğum için okuma yazma sürecini geçen dönem tamamladık. Yeni okuyorlar. 1’lerde okuma kitaplarına henüz geçmedik. Ders içerisinde saygı ve sevginin önemi, birbirimizle iyi anlaşmanın önemi hakkında konulara değiniyoruz. Fakat 3 v 4. Sınıflarda okuttuğum hikaye kitaplarında değerlerin yer almasına önem gösteriyordum.”

Ö9 “Eskiden yazılmış değerlerle ilgili yazılmış sözler var. Atasözlerini çok kullanıyorum. Ben çocuklara deyimleri, atasözlerini çok kullanıyorum. Bazen çeşitli kaynaklara, değerlere, eğitimle ilgili kitaplardaki etkinliklerden yararlanıyorum.”

Ö10 “Bazen hikayelerle bazen. O andaki yapılan davranışları baz alarak dramalar gerçekleştirerek. Yapılan etkinlikler gündeme getirilerek öğrencilerin o olayla ilgili duygularının baz alarak doğruya yönlendirme açısından çalışmalar yapmaktayım.”

4.1.1.3. Değer Öğretimi Bağlamında Hikayelerin Kullanımına Dair Bulgular

Araştırmanın “Değer öğretimi bağlamında hikayeleri derslerinizde kullanıyor musunuz?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.3.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 3

Öğretmenlerin Değer Öğretiminde Hikâye Kullanımına İlişkin Görüşleri

Hikâye Kullanımına İlişkin Kategoriler	n	f
Kullanıyorum	10	5
Kısmen Kullanıyorum	10	5
Kullanmıyorum	10	0

Tablo 4.3. incelendiğinde öğretmenlerin değer öğretimi yaparken hikayelerden yararlandıkları görülmektedir. Bazı öğretmenler hikayeleri zaman zaman kullanırken bazı öğretmenlerde hikayeler üzerinden değer öğretimi yaptıklarını aktarmışlardır.

Ö1 “Yeri geldikçe kullanıyorum. Mesela dün yardımlaşma ile ilgili hikaye okutup hakkında konuştuk.”

Ö2 “Kullanıyorum.”

Ö3 “Derse uygun olduğu zamanlarda kullanıyorum.”

Ö4 “Elbette kullanıyorum. Masal öğretmeniyim aynı zamanda.”

Ö5 “Evet hikayeleri kullanıyorum. Daha kalıcı oluyor.”

Ö6 “Evet kullanıyorum.”

Ö7 “Kullanıyorum.”

Ö8 “Hikayeleri zaman zaman kullanıyorum. Eski yıllarda daha çoktu. Fakat bu yıl harf öğretimi kullanırken harfleri hikayeleştirdik. Bunlar değer olmuyor. Farklı konularda bahsederken değerleri anlatıyoruz.”

Ö9 “Bazen kullanıyoruz. Belirli gün ve haftalarla ilgili konularda kullanıyorum.”

Ö10 “Kullanıyorum zaman zaman.”

Araştırmanın “Hikayelerle değer öğretimi yapmak sizce etkili mi?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.4.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 4

Öğretmenlerin Hikayelerle Değer Öğretimine Yönelik Görüşleri

Hikayelerle Değer Öğretimine Yönelik	n	f
Kategoriler		
Etkili	10	10
Kısmen Etkili	10	1
Etkili Değil	10	0

Tablo 4.4 incelendiğinde öğretmenler değer öğretimi yaparken hikayelerin etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Bir öğretmenimiz kısmen etkili olduğunu aktarmıştır.

Ö1 “Kesinlikle etkili.”

Ö2 “İllaki etkilidir. Ama daha etkili yöntemler vardır.”

Ö3 “Evet kesinlikle etkili olduğunu düşünüyorum. Daha akılda kalıcı oluyor.”

Ö4 “Çok etkili. Hikâye ve masallarla kafalarında canlandırdıkları için çok etkili oluyor.”

Ö5 “Evet etkili. Daha kalıcı.”

Ö6 “Gayet etkili oluyor.”

Ö7 “Çok etkili.”

Ö8 “Etkilidir. Çünkü direk çocuğa dürüstlük, cömertlik, dayanışma budur demek daha soyut kalıyor. Somutlaştırmak adına hikâye içerisinde vermek daha öğrenilebilir kılıyor.”

Ö9 “Hikayelere gayet çok etkili. Yani hayattan örnekleri vererek yapıldığı için daha etkili oluyor.”

Ö10 “Sürekli olmamakla beraber çok can alıcı bölümlerde kullanılabilir.”

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.1.2.1. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin ve Hikayelerindeki Değer Öğretimine Yönelik Bulgular

Araştırmanın “Ömer Seyfettin kimdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.5.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 5

Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hakkındaki Görüşleri

Ömer Seyfettin’in Kim Olduğuna İlişkin Kategoriler	n	f
Önemli ve Örnek Teşkil Eden Bir Yazar	10	3
Türk Bir Yazar	10	3
Değerleri İyi Anlatan Bir Yazar	10	1
Çocuk Kitabı ve Hikaye Yazarı	10	3

Tablo 4.5. incelendiğinde öğretmenlerin Ömer Seyfettin’i nasıl tanımladıkları görülmektedir. Ömer Seyfettin’in “önemli ve örnek teşkil edebilecek bir yazar olduğu”, “Türk

edebiyatına ait bir yazar olduğu”, “çocuk kitabı ve hikâye yazarı” olduğu şeklinde tanımlamalar yapılmıştır.

Ö1 “Ömer Seyfettin Türk yazardır. Birçok kitabı vardır. Kitaplarını şu anda kullanmıyorum. Benim sınıf düzeyime uygun olmadığını düşünüyorum.”

Ö2 “Ömer Seyfettin bizim yazın dünyamızın olmazsa olmazlarından. Çok sevdiğim bir yazardır.”

Ö3 “Türk edebiyatına önemli katkılar sağlamış bir yazarımızdır.”

Ö4 “Ömer Seyfettin deyince aklıma gelen ilk şey “Kaşığı” gelir. Kaşığıdaki dürüstlük gelir. Çocuk hikayeleri konusunda başarılı bir yazar.”

Ö5 “Ömer Seyfettin’in kitapları olduğunu biliyorum bir yazarımız.”

Ö6 “Bir çocuk kitabı yazarıdır. Geçmişte çok kullandım. Günümüzde pek çok yazar çıktığı için onun hikayeleri çok kullanılmamakta. Buna rağmen ben örneklemelerimi genelde ondan vermekteyim.”

Ö7 “Gelmişimizi geçmişimizi değerleri çok iyi anlatan çocuk öyküleri yazan bir yazar. Yazdığı her öyküde ibretlik bir hikayedir. İnsanların okudukça değerlerini daha çok önemsedğini. Karşıdaki insanlara önem vermesi gerektiğini yardımlaşmayı dayanışmayı anlatıyor. Ben hikayeleri okurken değerlerle ilgili kahramanları öğrencilere paylaştırıp birebir yaşatmaya çalışıyorum.”

Ö8 “Türk bir yazardır. 100 temel eser içinde kitapları var diye hatırlıyorum. Benim küçüklüğümde daha sık okunuyordu. Şu an aktif okunduğunu düşünmüyorum.”

Ö9 “Ömer Seyfettin, bizim edebiyat dünyamızı getirildiği önemli yazarlardan bir tanesidir.”

Ö10 “Günümüzde hikayeleriyle damga vurmuş özellikle forsa, Pembe İncili Kaftan, Diyet benim için önemli hikayeleridir. Bunlarda gerçekten değerleri baz almıştır. Örnek teşkil edecek davranışları konu işlemiştir. Severek okuduğum ve zaman zaman uyguladığım bir yazar.”

Araştırmanın “Ömer Seyfettin hikayelerini okudunuz mu?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.6.’da yer almaktadır.

Tablo 4. 6

Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerini Okumalarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerini Okuma Kategorileri	n	f
Okudum	10	10
Okumadım	10	1

Tablo 4.6. incelendiğinde öğretmenlerin Ömer Seyfettin hikayelerini önceden okumuş oldukları görülmektedir. Bir öğretmenin ise Ömer Seyfettin hikayelerini okumadığını belirtmiştir. Ömer Seyfettin hikayelerini okumuş olan öğretmenlerin çoğunluğu hikayelerini çocukluk yıllarında okuduklarını belirtmişlerdir.

Ö1 “Okumadım.”

Ö2 “Birçok eserini okudum. Çocuklara da kitaplarını tavsiye etmekteyim. Çocukların kelime dağarcığı az olduğundan anlamakta güçlük çekiyorlar. Güncellenmesi gerekmektedir. Dilini biraz daha sadeleştirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Derslerde bahsediyorum hikayelerinden hala da anlatmaktayım. Bilinmeyen kelimeler bulunmaktadır. Yabancı yazarların kitapları bile çeviri yapılıyor. Bizim hikayemizin de çevrilmesi gerekir.”

Ö3 “Çocukluğumda birkaç eserini okumuştum.”

Ö4 “Hepsini okudum neredeyse.”

Ö5 “Evet okudum.”

Ö6 “Evet okudum.”

Ö7 “Çok okudum. Zamanımızda en gözde yazarlardan biriydi. Okuduğum ilk kitaplardandır. Kemalettin Tuğcu bu kitapları okuyarak öğrenciliğimizi geçirdik.”

Ö8 “Küçükken okumuştum. Hepsini hatırlamıyorum. Kaşığı...”

Ö9 “Birkaç tanesini çocukluk yıllarımda okumuştum.”

Ö10 “Okudum.”

4.1.2.2. Sınıf Öğretmenlerinin Derslerinde Ömer Seyfettin Hikayelerini Kullanımına Yönelik Bulgular

Araştırmanın “Ömer Seyfettin hikayelerinden en çok hangi hikayesinin öğrencilerinize okutulmasını tercih edersiniz, neden?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.7.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 7

Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Okutulmasını Tercih Ettikleri Hikayelerine İlişkin Görüşleri

Ömer Seyfettin’in Okutulmasını Tercih Ettikleri Hikâye Kategorileri	n	f
Pembe İncili Kaftan	10	1
Diyet	10	1
Kaşığı	10	7
Ant	10	1
Perili Köşk	10	1
Büyücü	10	1
Kütük	10	1
Hepsi	10	1
Bilmiyorum	10	2
Okutulmamalı	10	1

Tablo 4.7. incelendiğinde öğretmenlerin Ömer Seyfettin’in hikayelerinden öğrencilerine okutabilecekleri hikayelerden en çok “Kaşığı” hikayesinin olabileceğini belirtmişlerdir. “Kaşığı” hikayesinde dürüstlük değerinin etkili bir şekilde anlatıldığını da belirtmişlerdir.

Ö1 “Hikayelerini bilmiyorum ama araştıracağım.”

Ö2 “Birden fazla hikayesi olduğu için birçoğunu okudum. Öğrenciler için Perili Köşk, Büyücü, Kütük hemen hemen hepsi derim.”

Ö3 “Şu an hatırlayabildiğim bir eseri yok.”

Ö4 “Kaşığı. Kesinlikle. Yalan söylememeyi anlatıyor. Ben zaten buna karşıyım 1. Sınıftan beri bunu anlatıyorum çocuklara.”

Ö5 “Ömer Seyfettin dili ağır olduğu için ilkokula ağır geleceğini düşünüyorum. Dili hafifletilirse olabilir.”

Ö6 “Hepsi okutulmalı. Çok faydalı büyüklere bile faydalı.”

Ö7 “Kaşağı okudum çok duygulandığım bir öyküydü. Yaşıma hürmeten bazılarının adını unuttum. Aklında bir kalan kaşağı hikayesi var.”

Ö8 “Şu an bir bakmış olsaydım belki hikayelerini hatırlardım. Bazı hikayelerini daha dikkatli okutmamız gerekebilir. Çünkü daha açık bir şekilde kavramı açılıyor. Değerler önemli milli bilinç yansıtmak önemli ama bazı hikayelerinde şiddet içeren kavramlar var. Bu soruya tam yanıt veremeyebilirim. Kaşağı, Ant keskin hatlarla anlatılan doğruluk dürüstlük kavramları var. Çocuklar için hangisi daha uygun gözden geçirip karar verebilirim. Şu an için net bir şey söyleyemem.”

Ö9 “Valla ben Kaşağı’yı çok beğenmiştim, Kaşağı olabilir.”

Ö10 “Pembe İncili Kaftan’ı isterim. Diyet’i isterim okunmasını ben de çok etkilenmişim. Öğrenciliğimde okuduğumda. Yani şu an ismini hatırlamıyorum ama özellikle bir de yalan söylememesi konusunda bir hikayesi vardı. Küçük hikayelerinden biriydi. O da beni çok etkilemişti. Kaşağı.”

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.1.3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Değer Öğretimi Hakkındaki Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmanın “Ömer Seyfettin hikayelerinde yer alan değerler nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.8.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 8

Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Değerlere İlişkin Görüşleri

Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Değerlere Yönelik Kategoriler	n	f
Çalışkanlık	10	1
Dürüstlük	10	3
Gurur	10	1
Yardımlaşma	10	6
Sevgi	10	2
Saygı	10	1
Vatanseverlik	10	2
Kültürel ve Manevi Değerler	10	4
Hatırlamıyorum/Bilmiyorum	10	5

Tablo 4.8. incelendiğinde öğretmenler Ömer Seyfettin hikayelerindeki değerlere ilişkin görüşlerinde en çok “yardımlaşma” değerinden bahsedildiği aktarılmıştır. Bazı öğretmenler ise hangi değerlerin kullanıldığını hatırlamadıklarını veya bilmediklerini iletmişlerdir.

Ö1 “Okumadığım için bilmiyorum.”

Ö2 “En başta bizim ulus kimliğimiz gelir. Manevi değerlerimiz gelir. Mesela Gizli Mabette Anadolu’daki bir köy evini çok güzel tasvir etmiştir. Aynı zamanda bizim toplumumuzun travmatik taraflarını da etkili bir şekilde anlatmıştır. Bomba, Perili Köşk gibi hikayeleri toplumumuzu anlatmaktadır. Primo Türk Çocuğunda Ömer Seyfettin kimliğimizi güzelce aktarmıştır.”

Ö3 “Vatanseverlik, yardımseverlik gibi değerlere yer vermiştir.”

Ö4 “Kaşagıda yalan söylememek gerektiği, diyetle diyeti ödemekle alakalı devletine bağlı olmaktan bahsediyor. Çalışkanlığı hepsini hikayelerinde işlemiştir.”

Ö5 “Tam hatırlayamıyorum. Çünkü çok uzun zaman geçti üzerinden.”

Ö6 “Aile kültürü, saygı, sevgi, yardımlaşma buna benzer pek çok bütün değerler mevcut.”

Ö7 “İnsana önem vermek. Yardıma muhtaç olanı korumak. Dışlanan itilen kişileri onlara yardımcı olarak topluma kazandırmak. Acı çeken insanlara yardımcı olmak. Ömer Seyfettin kitaplarında bütün değerler var. Sevgiyle acıyla, öfkeyle korkuyla bununla ilgili her türlü hikayeleri var.”

Ö8 “Kaşagı’yı hatırlıyorum. Değer olarak bakınca içinde ne geçiyordu emin değilim. Ant doğru söylemeyi anlatıyordu. İçinde değerler geçiyor ama tam anlamıyla söyleyemeyeceğim. Hatırlayamıyorum.”

Ö9 “Anadolu kültürünün değerlerden bahsetmekte bilhassa bu Anadolu’daki halkın yaşam tarzı, oradaki yaşanan sorunlardan bahseder.”

Ö10 “Dürüstlük. Gurur. Tabii gurur derken bunu olumlu yönde sergileyen gelenek ve göreneklerine sahip çıkmak. Yardımlaşmak özellikle ön plana çıkan değerler.”

Araştırmanın “Ömer Seyfettin milli bilinci oluşturmaya yönelik yazdığı hikayelerindeki amaç ne olabilir? Milli bilinç üzerine hikayeler yazması ile ne amaçlamıştır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.9.’da yer almaktadır.

Tablo 4. 9

Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Milli Bilinç Yönelik Görüşleri

Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Milli Bilinç Yönelik Kategoriler	n	f
Toplumda Milli Birlik Ve Beraberlik	10	12
Vatanseverlik	10	4
Gelecek Nesle Aktarım	10	1

Tablo 4.9. incelendiğinde öğretmenlerin Ömer Seyfettin hikayelerindeki milli bilinç kavramı ile ilgili görüşlerinde “toplumda milli birlik ve beraberlik” düşüncesi oluşturmak amacıyla yazdığını belirtmişlerdir.

Ö1 “*Pek çok yazar gibi topluma hizmet ediyor. Milli bilinç yararlı olacak şeyler yapmıştır. Toplumsal ve milliyetçilik ilkesine uyuyordur diye düşünüyorum.*”

Ö2 “*Türk toplumunun batıya döndüğü bir anda bizim batıya ihtiyacımızın olmadığını kendi kendimize yetebileceğimizi ve çok derin zengin bir kültüre sahip olduğumuzu anlatmayı amaçlamıştır.*”

Ö3 “*Gelecek nesillere milli tarihimizi ve önemini anlatmak olduğunu düşünüyorum.*”

Ö4 “*Ömer Seyfettin yanlış hatırlamıyorsam Kızıl elmanın liderlerinden biriydi Tevfik Fikret’le. Milli bilinç bizim için çok önemli. Ömer Seyfettin birlik ve beraberliği sağlamak amacıyla bu hikayeleri yazmış.*”

Ö5 “*Toplumda değer yargılarını oluşturmaya çalışmış olabilir.*”

Ö6 “*Toplumda bir bütünlük oluşturmayı amaçlamıştır.*”

Ö7 “*Ülkedeki kendi vatanındaki insanları ülkesini sevmeyi korumayı ülkesinde çok daha iyi insanlar yetiştirmeyi amaçlamıştır.*”

Ö8 “*Milli bilinç bizim için önemli bir kavram tabiki. Ülkesine ait hisseden bir öğrencinin küçük yaşta bu bilinci edinen bir öğrenci ülkesini daha çok sever. Vatanseverlik kavramını daha çok hisseder. Gelecek yıllarda da hepsi bir iş sahibi olacak bakacak olursak. Milli bilinç kavramı ile hareket ederse ülkesine faydalı hizmet eden birisi olur. Ülkesini en çok seven işini en iyi*

yapandır. Ömer Seyfettin küçük yaştan itibaren edindirmeye çalışarak hikayeleriyle çocuklarda bunu hedefliyor olabilir. Bu bakımdan güzel buluyorum.”

Ö9 “Birlik ve beraberlik olması ülkenin dağınıklığı zor konulardan kurtulmasından dolayı milli birlik ve beraberliğe değinmiştir.”

Ö10 “Toplumu birleştirmek.”

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.1.4.1. Ömer Seyfettin Hikayelerinin Günümüzde Okutulmasına Dair Görüşlere Ait Bulgular

Araştırmanın “Derslerinizde Ömer Seyfettin hikayelerinin okutulmasını tercih ediyormusunuz? Tercih edip etmediğinizi nedeniyle açıklayınız.” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.10.’da yer almaktadır.

Tablo 4. 10

Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerini Okutulmasına Yönelik Görüşleri

Öğretmenlerin Okutulmasını Kategoriler	Ömer Tercih	Seyfettin Etmelerine	Hikayelerini Yönelik	n	f
Tercih Ederim				10	6
Tercih Etmem				10	5

Tablo 4. 10. incelendiğinde Ömer Seyfettin hikayelerinin öğretmenlerin derslerinde okutulması yönünde tercih ettikleri görülmektedir.

Ö1 “Bildiğim kadarıyla sınıf düzeyime uygun değildir. Ama öğütlerinden örnekler vererek çocuklara anlatabilirim.”

Ö2 “Okutuyorum. Özellikle Türkçe derslerindeki metinlerin içi boşaltılmış. Hiç tadı tuzu yok. Eski hikayeler gibi değil.”

Ö3 “Etmeyorum. Eserlerinin dilinin çok ağır olması öğrencilerin anlamasını güçleştirmektedir.”

Ö4 “1 ve 2’de ağır gelebilir. Ama 3 ve 4’te kesinlikle kullanılabilir. Hatta birazdan açayım hikayelerinden birini.”

Ö5 “Dili hafifletilirse evet. Ama gerçekten ağır. Çocuklar okurken zorlanabilir.”

Ö6 “Tercih ederim. Ama bunun yanı sıra yeni nesil yazarlarıda tercih ederim. Ömer Seyfettin başlı başına fark yaratmış bir yazardır.”

Ö7 “Ederim. Zamanımızda gençler milli kültürlerine değerlerine çok etraflıca öğrenemiyorlar. Bu hikayelerle insanları sevmenin dayanışmanın destek olmanın önemini anlattığı için Ömer Seyfettin hikayelerini mutlaka okuturum.”

Ö8 “6. yılımdayım öğretmenlik hayatımda bugüne kadar bilinçli olarak Ömer Seyfettin’i okuyun demedim. Bunu bilinçli olarak yapmadım açıkçası. Öğretmenlerle kitap seçimi zamanında bu hikayelerde şiddet içeriği olduğundan daha sade dille değerleri anlatılan kitapları tercih etmiştik. Tercih etmek için gözden geçirmem lazım.”

Ö9 “Tercih etmemiz gerekiyor çünkü toplumun gerçekleşmiş. Geçmişte yaşadığı gerçek olaylar anlatıyor, hatta gerçek ve gerçeğe yakın olaylar anlatmakta. Şu andaki Türkçe kitabındaki etkinliklerin. Metinlerinin uzunluğu. Kısallığı hiçbir dengesi yok. Genellikle bizim son zamanlarda milli kültürümüzü yansıtan etki şeylere okuma metinlerine yer verilmekte. Daha önce çok farklıydı.”

Ö10 “İlkokul düzeyinde olduğumuz için biraz dili sadeleştirilerek puntoları büyütülerek. Daha kısaltılarak özde verilmesi istenen şekilde dönüştürülerek olabilir.”

Araştırmanın “Ömer Seyfettin hikayeleri yaşadığımız döneme uygun mu?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.11.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 11

Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yaşadığımız Döneme Uygunluğu Hakkındaki Görüşleri

Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yaşadığımız Döneme Uygun Olduğuna İlişkin Kategoriler	n	f
Uygun	10	7
Uygun Değil	10	4
Fikrim Yok	10	1
Ara Ara Kullanılmalı	10	1

Tablo 4.11. incelendiğinde öğretmenler Ömer Seyfettin hikayelerinin yaşadığımız döneme uygun olduğu yönünde görüşlerini dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda bazı hikayelerin konuları incelenerek çocuklara okutulabileceği düşünülebilmektedir.

Ö1 “*Bununla ilgili bir fikrim yok.*”

Ö2 “*Yaşadığımız döneme uygundur.*”

Ö3 “*Çok uygun olduğunu düşünmüyorum. Daha güncel eserlerin yaşam alanları içinden olduğu için daha öğretici olduğuna inanıyorum.*”

Ö4 “*Tabiki zaten bütün dönemlere uygun. Milli değerlerden bahsettiği için hele günümüze daha da uygun.*”

Ö5 “*Evet uygun. Ama dediğim gibi ağır kaçtığından resimli onları korkutmayacak kitapları tercih ediyorum.*”

Ö6 “*Yeni nesil kitaplarla bağdaştırma konusunda pek şey değilim olumlu bakmıyorum. Ama ara ara kullanılmalı.*”

Ö7 “*Çok uygun ve olması gereken öyküler.*”

Ö8 “*Verilmek istenen mesajı düşünürsek uygun olabilir. Öykünün tamamının ele aldığımızda çok uygun değil. İçeriği zengin güncel kitaplar var. Başka alternatiflerden de yararlanabiliriz.*”

Ö9 “*Ömer Seyfettin hikayeleri yaşadığımız döneme uygun. Şu anda hemen hemen uygun diyebiliriz. Yine birlik beraberlikle ilgili olduğu için.*”

Ö10 “Tamamı olmasa da birkaç tanesi uygun.”

4.1.4.2. İlkokul Ders Kitaplarında Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yer Almasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın “İlkokul ders kitaplarında Ömer Seyfettin hikayelerine yer verilmeli mi, neden?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.12.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 12

Öğretmenlerin İlkokul Kitaplarında Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yer Almasına Yönelik Görüşleri

İlkokul Kitaplarında Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yer Almasına İlişkin Kategoriler	n	f
Verilmeli	10	8
Ara Ara Verilmeli	10	1
Verilmemeli	10	1
Emin Değilim	10	1

Tablo 4.12 incelendiğinde öğretmenler Ömer Seyfettin hikayelerinin ilkokul ders kitaplarında yer alması gerektiği konusunda görüşlerini bildirmişlerdir.

Ö1 “Basitleştirerek verilebilir.”

Ö2 “Kesinlikle verilmeli.”

Ö3 “Evet yer verilebilir. Fakat dilinin sadeleştirilmesi gerekir.”

Ö4 “Kesinlikle yer verilmeli. Milli bilinç ve değerlerden bahsettiği için yer verilmeli.”

Ö5 “Ben pek taraftar değilim. Çocukların zorlanarak okuduğunda soğuyabileceklerini düşünüyorum.”

Ö6 “Ara ara verilmeli. Bizim geçmişimizde de geleceğimizde de önemli bir yazar.”

Ö7 “Verilmelidir. Milli bilinci çocuklara hissettirebilmek için.”

Ö8 “Yer alması konusunda emin değilim.”

Ö9 “Nedenimi biraz önce söyledim verilmeli çocukları geçmiş o dönemde geriden biraz ders almaları için bunlar verilmeli.”

Ö10 “Biraz önce söylediğim gibi sadeleştirilerek böyle can alıcı değerler işlenebilir.”

Araştırmanın “Ömer Seyfettin hikayeleri ilkokul öğrencilerinin seviyesine uygun mudur? Sizce hangi sınıf düzeyleri itibari ile okutulmalıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.13.’de yer almaktadır.

Tablo 4. 13

Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerinin İlkokul Öğrencilerinin Seviyesine Uygunluğu Hakkındaki Görüşleri

İlkokul Öğrencilerinin Seviyelerine Göre Ömer Seyfettin Hikayelerinin Uygunluğuna İlişkin Kategoriler	n	f
Uygun	10	5
Uygun Değil	10	5

Tablo 4.13. incelendiğinde öğretmenler 1 ve 2. sınıfların bu hikayeleri okumaları konusunda seviyelerine uygun olmadığını belirtirken, bazıları 3 ve 4. Sınıf seviyelerine uygun olduğunu, daha çok 4 ve üzeri sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin seviyesine daha uygun olduğunu da belirtmişlerdir.

Ö1 “4. sınıf ve ortaokulda başlatılmalıdır. Bizde az az 4’te verilebilir.”

Ö2 “İlkokul çocukları için çok uygun değil. Kelimelerin güncellenmesi gerekmektedir.”

Ö3 “Çok uygun olduğunu düşünmüyorum. Dediğim gibi eski kelimelerin çok bulunduğu hikayeler. İlkokul için anlaması zor.”

Ö4 “1 ve 2’de ağır gelir. 3 ve 4. Sınıfta mutlaka okutulmalı. 4. Sınıflarda mutlaka okutulmalı.”

Ö5 “İlkokula uygun olduğunu düşünmüyorum.”

Ö6 “Çocukların seviyesine üstünde olan bölümleri oluyor. Çocuklara bu konularla ilgili açıklama yapmaktayım. 4 ve 5. sınıf üzeri okutulmalı.”

Ö7 “Çok uygun. Sizce hangi sınıf düzeyleri itibari ile okutulmalı. 3 ve 4. Sınıf düzeylerinde okutulmalı. 1 ve 2’de okuma anlama çok uygun değil.”

Ö8 “1ler için uygun değil. İşlem öncesi dönemden çıkmak üzere olan bir çocuk. Kitap içeriği onlar için ağır. 3 ve 4’lerdeki çocukların muhakeme yeteneği daha gelişmiş olabiliyor. Okusa

bile çocukla birlikte okuyarak doğru kazanımları elde etmelerini sağlayabiliriz. Çocuğa kılavuzluk edebiliriz. Bazı çocuklar daha bilinçli hangi kitap neyi vermeyi amaçlıyor bazıları bunun farkına verebiliyor. 5.sınıflar biraz daha fakrına varıyorlar. 5 ve 6. Sınıflar mesajları daha iyi kavrar.”

Ö9 *“Ya ilkökul dörtden sonra okutulabilir; çünkü uzun olanları kısa ve özetlenerek bir derleme yapılabilir ki ilkökul çocuklar için.”*

Ö10 *“Dördüncü sınıf olabilir ama ondan şeyi çocukların düzeyi biraz daha sadeleştirilirse olabilir belki.”*

4.2. Nicel Araştırma Bulguları

Bu bölümde nicel araştırma verilerinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu bölümde 134 öğretmen ile yapılmış olan anket verilerine ait bulgular bulunmaktadır. Araştırma sorusuna verilen yanıtlar hiç katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5) olarak belirlenmiştir.

4.2.1. Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Yapılan nicel araştırma kapsamında ele alınan ilk araştırma sorusu “Değerler eğitiminin öneminin farkındayım.” şeklindedir. Bu araştırma sorusuna yanıt aramak için betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin değerler eğitimine verdikleri öneme ilişkin betimsel istatistik Tablo 4.14’te sunulmuştur.

Tablo 4. 14

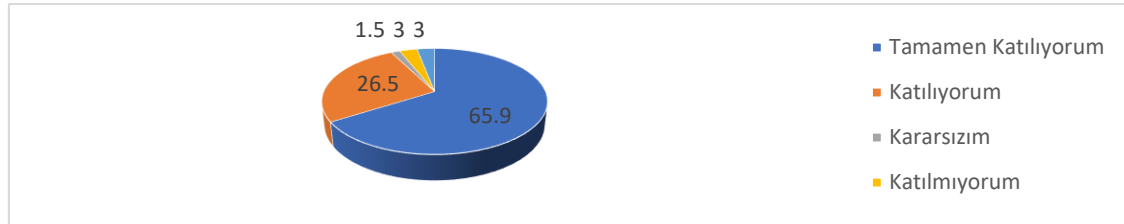
Öğretmenlerin Ömer Seyfettin Hikayelerinin İlkokul Öğrencilerinin Seviyesine Uygunluğu Hakkındaki Görüşleri

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	4	3,0	3,0	3,0
Katılmıyorum (2)	4	3,0	3,0	6,1
Kararsızım (3)	2	1,5	1,5	7,6
Katılıyorum (4)	35	26,1	26,5	34,1
Tamamen Katılıyorum (5)	87	64,9	65,9	100,0
Toplam	132	98,5	100,0	
Kayıp Sistem	2	1,5		
Toplam	134	100,0		

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği verilmiştir. Grafik 4.1. incelendiğinde değerler eğitiminin öneminin farkındayım sorusuna %65,9 öğretmen tamamen katılıyorum, %26,5 öğretmen katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Bu soruya toplamda 132 öğretmen yanıt vermiştir.

Grafik 4. 1

Değerler Eğitiminin Öneminin Farkındayım

4.2.2. İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Yapılan nicel araştırma kapsamında ele alınan ikinci araştırma sorusu “Değer öğretimi okullarda yapılmalıdır” şeklindedir. Bu araştırma sorusuna yanıt aramak için betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin değer öğretimi okulda yapılması gerektiği hakkındaki görüşlerine ilişkin betimsel istatistik Tablo 4.15’de sunulmuştur.

Tablo 4. 15

Değer Öğretimi Okullarda Yapılmalıdır

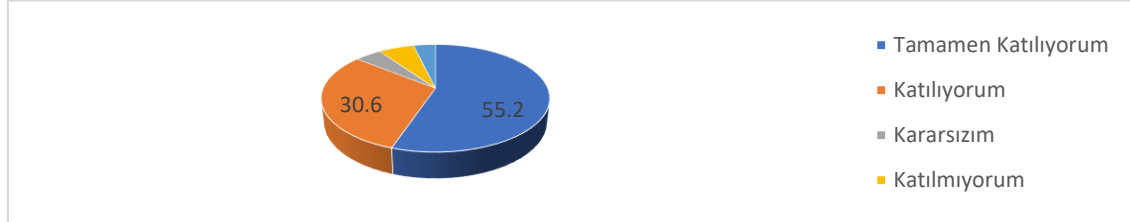
Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	5	3,7	3,7	3,7
Katılmıyorum (2)	8	6,0	6,0	9,7
Kararsızım (3)	6	4,5	4,5	14,2
Katılıyorum (4)	41	30,6	30,6	44,8
Tamamen Katılıyorum (5)	74	55,2	55,2	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği verilmiştir. Grafik 4.2. incelendiğinde değerler eğitiminin okulda yapılmalıdır sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir.

Tamamen katılıyorum diyerek yanıt veren %55,2 öğretmen, katılıyorum olarak yanıt veren %30,6 öğretmen, %6'lık kısımda ise katılmıyorum yanıtını veren öğretmenler yer almaktadır.

Grafik 4. 2

Değer Öğretimi Okulda Yapılmalıdır

4.2.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu “Değer öğretiminde öğrencilere örnek olunmalıdır” şeklindedir. Bu araştırma sorusunun yanıtları betimsel istatistikten yararlanılarak Tablo 4.16.’da aşağıda verilmiştir.

Tablo 4. 16

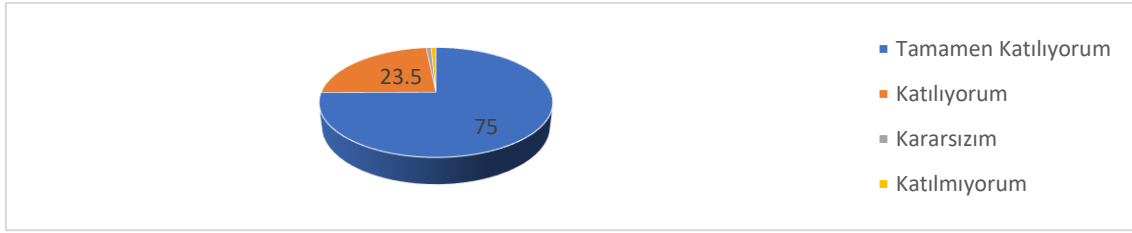
Değer Öğretiminde Öğrencilere Örnek Olunmalıdır

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Katılmıyorum (2)	1	,7	,8	,8
Kararsızım (3)	1	,7	,8	1,5
Katılıyorum (4)	31	23,1	23,5	25,0
Tamamen Katılıyorum (5)	99	73,9	75,0	100,0
Toplam	132	98,5	100,0	
Kayıp Sistem	2	1,5		
Toplam	134	100,0		

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği verilmiştir. Grafik 4.3. incelendiğinde değer öğretiminde öğrencilere örnek olunmalıdır sorusuna 132 öğretmen yanıt vermiştir. Tamamen katılıyorum diyerek yanıt veren %75 öğretmen, katılıyorum olarak yanıt veren %23,5 öğretmen yer almaktadır.

Grafik 4. 3

Değer Öğretiminde Öğrencilere Örnek Olunmalıdır

4.2.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü sorusu “Değer öğretiminde aile ve öğretmen iş birliği içinde olmalıdır” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.17.’de verilmiştir.

Tablo 4. 17

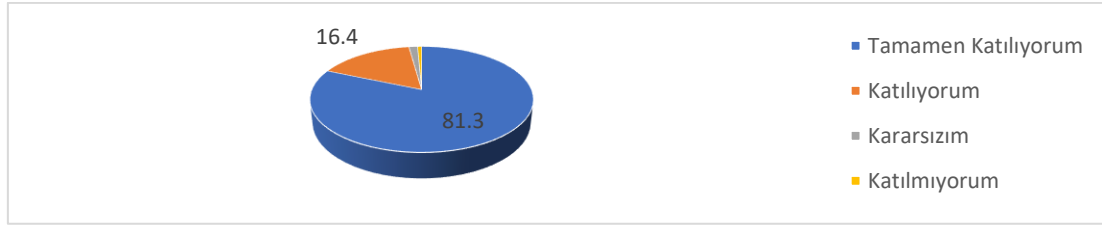
Değer Öğretiminde Aile ve Öğretmen İş Birliği İçinde Olmalıdır

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Katılmıyorum (2)	1	,7	,7	,7
Kararsızım (3)	2	1,5	1,5	2,2
Katılıyorum (4)	22	16,4	16,4	18,7
Tamamen Katılıyorum (5)	109	81,3	81,3	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği verilmiştir. Grafik 4.4. incelendiğinde değer öğretiminde aile ve öğretmen iş birliği içinde olmalıdır sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Tamamen katılıyorum diyerek yanıt veren %81,3 öğretmen, katılıyorum olarak yanıt veren %16,4 öğretmen yer almaktadır. Soruya %1,5 öğretmen kararsızım olarak cevap vermiştir.

Grafik 4. 4

Değer Öğretiminde Aile ve Öğretmen İş Birliği İçinde Olmalıdır

4.2.5. Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci sorusu “Derslerimde değerler eğitiminden yararlanmaktayım” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.18.’de verilmiştir.

Tablo 4. 18

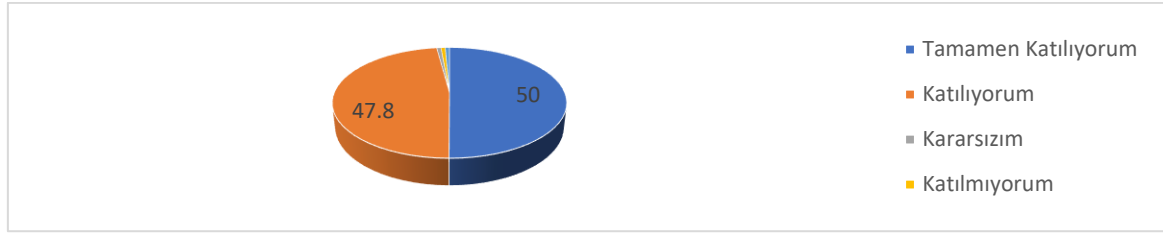
Derslerimde Değerler Eğitiminden Yararlanmaktayım

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	1	,7	,7	,7
Katılmıyorum (2)	1	,7	,7	1,5
Kararsızım (3)	1	,7	,7	2,2
Katılıyorum (4)	64	47,8	47,8	50,0
Tamamen Katılıyorum (5)	67	50,0	50,0	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği verilmiştir. Grafik 4.5. incelendiğinde derslerimde değerler eğitiminden yararlanmaktayım sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Tamamen katılıyorum diyerek yanıt veren %50 öğretmen, katılıyorum olarak yanıt veren %47,8 öğretmen yer almaktadır.

Grafik 4. 5

Derslerimde Değerler Eğitiminden Yararlanmaktayım

4.2.6. Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci sorusu “Değer öğretiminde hikayelerden yararlanmak etkilidir” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.19.’da frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 19

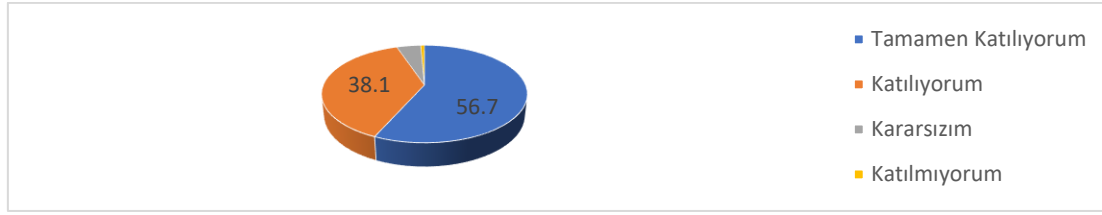
Değer Öğretiminde Hikayelerden Yararlanmak Etkilidir

Geçerli	F	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Katılmıyorum (2)	1	,7	,7	,7
Kararsızım (3)	6	4,5	4,5	5,2
Katılıyorum (4)	51	38,1	38,1	43,3
Tamamen Katılıyorum (5)	76	56,7	56,7	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.6. incelendiğinde “değer öğretiminde hikayelerden yararlanmak etkilidir” sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Tamamen katılıyorum diyerek yanıt veren %56,7 öğretmen, katılıyorum olarak yanıt veren %38,1 öğretmen yer almaktadır.

Grafik 4. 6

Değer Öğretiminde Hikayelerden Yararlanmak Etkilidir

4.2.7. Yedinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci sorusu “Değer öğretiminde değer boyutu olan hikayeler önerilmelidir” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.20.’de frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 20

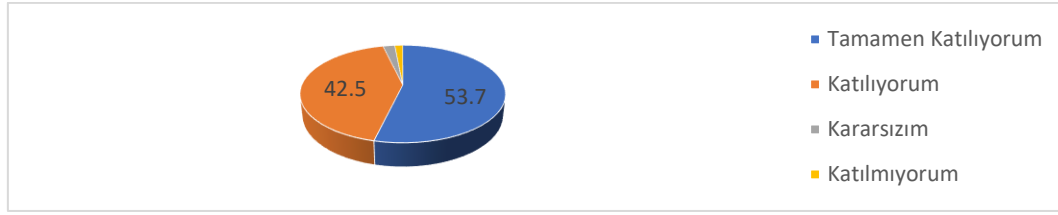
Değer Öğretiminde Değer Boyutu Olan Hikayeler Önerilmelidir

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Katılmıyorum (2)	2	1,5	1,5	1,5
Kararsızım (3)	3	2,2	2,2	3,7
Katılıyorum (4)	57	42,5	42,5	46,3
Tamamen Katılıyorum (5)	72	53,7	53,7	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.7. incelendiğinde “Değer öğretiminde değer boyutu olan hikayeler önerilmelidir” sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Tamamen katılıyorum diyerek yanıt veren %53,7 öğretmen, katılıyorum olarak yanıt veren %42,5 öğretmen yer almaktadır.

Grafik 4. 7

Değer Öğretiminde Değer Boyutu Olan Hikayeler Önerilmelidir

4.2.8. Sekizinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci sorusu “Değer öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip değilim” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.21.’de frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 21

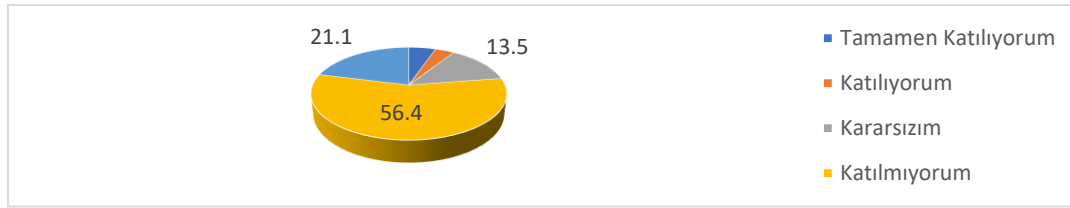
Değer Öğretimi Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Değilim

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	28	20,9	21,1	21,1
Katılmıyorum (2)	75	56,0	56,4	77,4
Kararsızım (3)	18	13,4	13,5	91,0
Katılıyorum (4)	5	3,7	3,8	94,7
Tamamen Katılıyorum (5)	7	5,2	5,3	100,0
Toplam	133	99,3	100,0	
Kayıp Sistem	1	,7		
Toplam	134	100,0		

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.8. incelendiğinde “Değer öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip değilim” sorusuna 133 öğretmen yanıt vermiştir. Katılmıyorum diyerek yanıt veren %56,4 öğretmen, hiç katılmıyorum olarak yanıt veren %21,1 öğretmen, kararsız olduğunu belirten %13,5 öğretmen yer almaktadır.

Grafik 4. 8

Değer Öğretimi Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Değilim

4.2.9. Dokuzuncu Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu sorusu “Ömer Seyfettin’in kim olduğunu biliyorum” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.22.’de frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 22

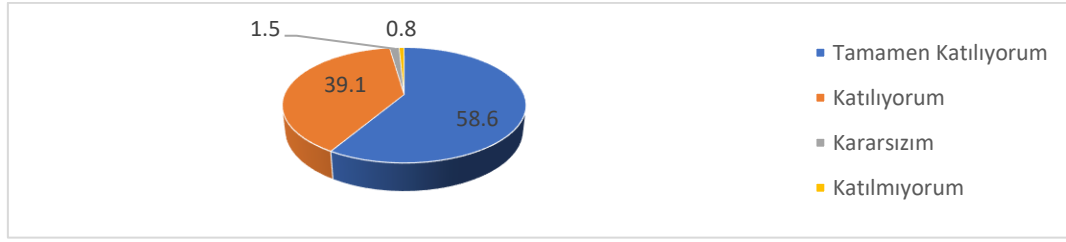
Ömer Seyfettin'in Kim Olduğunu Biliyorum

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Katılmıyorum (2)	1	,7	,8	,8
Kararsızım (3)	2	1,5	1,5	2,3
Katılıyorum (4)	52	38,8	39,1	41,4
Tamamen Katılıyorum (5)	78	58,2	58,6	100,0
Toplam	133	99,3	100,0	
Kayıp Sistem	1	,7		
Toplam	134	100,0		

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.9. incelendiğinde “Ömer Seyfettin’in kim olduğunu biliyorum” sorusuna 133 öğretmen yanıt vermiştir. Tamamen katılıyorum diyerek yanıt veren %58,6 öğretmen, katılıyorum olarak yanıt veren %39,1 öğretmen yer almaktadır.

Grafik 4. 9

Ömer Seyfettin'in Kim Olduğunu Biliyorum

4.2.10. Onuncu Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu sorusu “Ömer Seyfettin hikayelerini okudum” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.23.’de frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 23

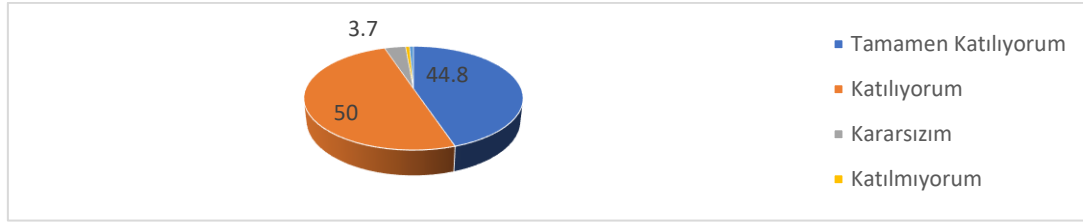
Ömer Seyfettin Hikayelerini Okudum

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	1	,7	,7	,7
Katılmıyorum (2)	1	,7	,7	1,5
Kararsızım (3)	5	3,7	3,7	5,2
Katılıyorum (4)	67	50,0	50,0	55,2
Tamamen Katılıyorum (5)	60	44,8	44,8	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.10. incelendiğinde “Ömer Seyfettin hikayelerini okudum” sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Tamamen katılıyorum diyerek yanıt veren %44,8 öğretmen, katılıyorum olarak yanıt veren %50 öğretmen yer almaktadır.

Grafik 4. 10

Ömer Seyfettin Hikayelerini Okudum

4.2.11. On Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın on birinci sorusu “Ömer Seyfettin hikayelerinin değer öğretimi için uygun bir araç olduğunu düşünüyorum” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.24.’de frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 24

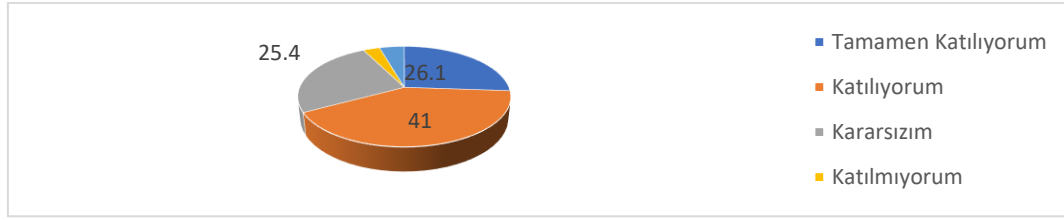
Ömer Seyfettin Hikayelerinin Değer Öğretimi İçin Uygun Bir Araç Olduğunu Düşünüyorum

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	6	4,5	4,5	4,5
Katılmıyorum (2)	4	3,0	3,0	7,5
Kararsızım (3)	34	25,4	25,4	32,8
Katılıyorum (4)	55	41,0	41,0	73,9
Tamamen Katılıyorum (5)	35	26,1	26,1	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.11. incelendiğinde “Ömer Seyfettin hikayelerinin değer öğretimi için uygun bir araç olduğunu düşünüyorum” sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Tamamen katılıyorum diyerek yanıt veren %26,1 öğretmen, katılıyorum olarak yanıt veren %41 öğretmen, kararsızım olarak yanıt veren %25,4 öğretmen yer almaktadır.

Grafik 4. 11

Ömer Seyfettin Hikayelerinin Değer Öğretimi İçin Uygun Bir Araç Olduğunu Düşünüyorum

4.2.12. On İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın on ikinci sorusu “Derslerimde Ömer Seyfettin hikayelerinden değer boyutunda yararlanıyorum” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.25.’de frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 25

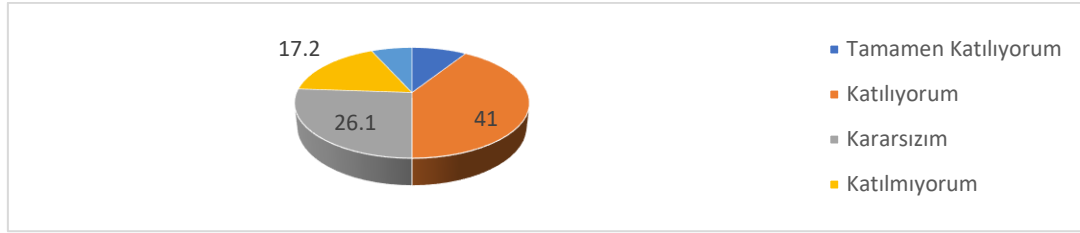
Derslerimde Ömer Seyfettin Hikayelerinden Değer Boyutunda Yararlanıyorum

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	9	6,7	6,7	6,7
Katılmıyorum (2)	23	17,2	17,2	23,9
Kararsızım (3)	35	26,1	26,1	50,0
Katılıyorum (4)	55	41,0	41,0	91,0
Tamamen Katılıyorum (5)	12	9,0	9,0	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.12. incelendiğinde “Derslerimde Ömer Seyfettin hikayelerinden değer boyutunda yararlanıyorum” sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Katılıyorum olarak yanıt veren %41 öğretmen, kararsızım olarak yanıt veren %26,1 öğretmen, katılmıyorum olarak yanıt veren %17,2 öğretmen yer almaktadır. Tamamen katılıyorum yanıtını veren öğretmen %9’dur.

Grafik 4. 12

Derslerimde Ömer Seyfettin Hikayelerinden Değer Boyutunda Yararlanıyorum.

4.2.13. On Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın on üçüncü sorusu “Ömer Seyfettin hikayeleri günümüzde okutulması için uygundur” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.26.’da frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 26

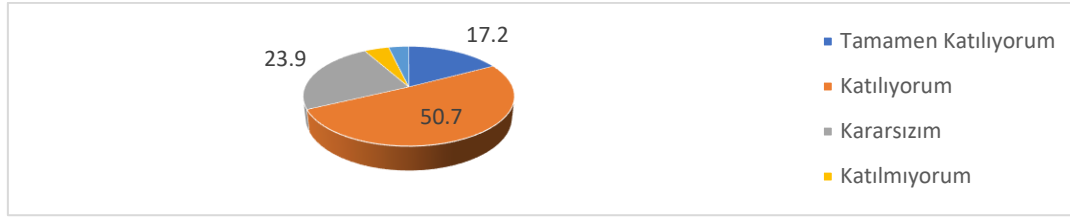
Ömer Seyfettin Hikayeleri Günümüzde Okutulması İçin Uygundur

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	5	3,7	3,7	3,7
Katılmıyorum (2)	6	4,5	4,5	8,2
Kararsızım (3)	32	23,9	23,9	32,1
Katılıyorum (4)	68	50,7	50,7	82,8
Tamamen Katılıyorum (5)	23	17,2	17,2	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.13. incelendiğinde “Ömer Seyfettin hikayeleri günümüzde okutulması için uygundur.” sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Katılıyorum olarak yanıt veren %50,7 öğretmen, kararsızım olarak yanıt veren %23,9 öğretmen, tamamen katılıyorum yanıtını veren öğretmen %17,2’dir.

Grafik 4. 13

Ömer Seyfettin Hikayeleri Günümüzde Okutulması İçin Uygundur

4.2.14. On Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın on dördüncü sorusu “Ömer Seyfettin hikayeleri ilkököl ders kitaplarında yer almalıdır.” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.27.’de frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 27

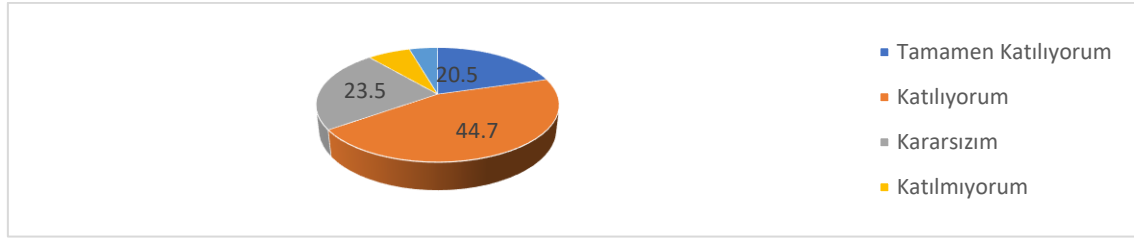
Ömer Seyfettin Hikayeleri İlköğöl Ders Kitaplarında Yer Almalıdır

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	6	4,5	4,5	4,5
Katılmıyorum (2)	9	6,7	6,8	11,4
Kararsızım (3)	31	23,1	23,5	34,8
Katılıyorum (4)	59	44,0	44,7	79,5
Tamamen Katılıyorum (5)	27	20,1	20,5	100,0
Toplam	132	98,5	100,0	
Kayıp Sistem	2	1,5		
Toplam	134	100,0		

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.14. incelendiğinde “Ömer Seyfettin hikayeleri ilkököl ders kitaplarında yer almalıdır” sorusuna 132 öğretmen yanıt vermiştir. Katılıyorum olarak yanıt veren %44,7 öğretmen, kararsızım olarak yanıt veren %23,5 öğretmen, tamamen katılıyorum yanıtını veren öğretmen %20,5’dir.

Grafik 4. 14

Ömer Seyfettin Hikayeleri İlkokul Ders Kitaplarında Yer Almalıdır

4.2.15. On Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın on beşinci sorusu “Ömer Seyfettin’in yazdığı hikayeler dil sadeliği açısından çocuklar için uygundur” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.28.’de frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 28

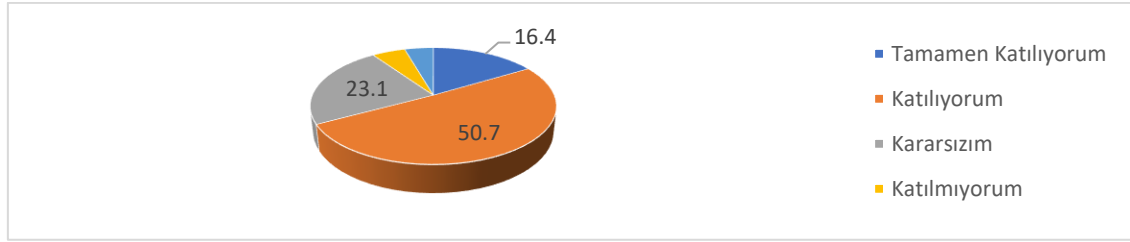
Ömer Seyfettin’in Yazdığı Hikayeler Dil Sadeliği Açısından Çocuklar İçin Uygundur

Geçerli	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	6	4,5	4,5	4,5
Katılmıyorum (2)	7	5,2	5,2	9,7
Kararsızım (3)	31	23,1	23,1	32,8
Katılıyorum (4)	68	50,7	50,7	83,6
Tamamen Katılıyorum (5)	22	16,4	16,4	100,0
Toplam	134	100,0	100,0	

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.15. incelendiğinde “Ömer Seyfettin’in yazdığı hikayeler dil sadeliği açısından çocuklar için uygundur” sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Katılıyorum olarak yanıt veren %50,7 öğretmen, kararsızım olarak yanıt veren %23,1 öğretmen, tamamen katılıyorum yanıtını veren öğretmen %16,4’dür.

Grafik 4. 15

Ömer Seyfettin'in Yazdığı Hikayeler Dil Sadeliği Açısından Çocuklar İçin Uygundur

4.2.16. On Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın on altıncı sorusu “Ömer Seyfettin hikayelerini okutulmasını derslerimde tercih etmiyorum” şeklindedir. Araştırmaya verilen cevaplar Tablo 4.29.’da frekans ve yüzdelik değerleri ile verilmiştir.

Tablo 4. 29

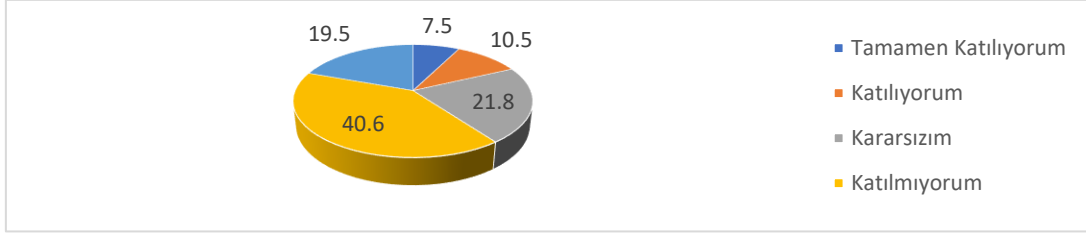
Ömer Seyfettin Hikayelerini Okutulmasını Derslerimde Tercih Etmiyorum

Geçerli	F	%	Geçerli %	Yıgılmalı %
Hiç katılmıyorum (1)	26	19,4	19,5	19,5
Katılmıyorum (2)	54	40,3	40,6	60,2
Kararsızım (3)	29	21,6	21,8	82,0
Katılıyorum (4)	14	10,4	10,5	92,5
Tamamen Katılıyorum (5)	10	7,5	7,5	100,0
Toplam	133	99,3	100,0	
Kayıp Sistem	1	,7		
Toplam	134	100,0		

Araştırma sorusuna verilen yanıtlara uygun daire grafiği Grafik 4.16. incelendiğinde “Ömer Seyfettin hikayelerini okutulmasını derslerimde tercih etmiyorum” sorusuna 133 öğretmen yanıt vermiştir. Katılmıyorum olarak yanıt veren %40,6, kararsızım yanıtını veren %21,8 öğretmen, hiç katılmıyorum yanıtını veren %19,5 öğretmen, tamamen katılıyorum yanıtını veren %7,5 öğretmen yer almaktadır.

Grafik 4. 16

Ömer Seyfettin Hikayelerini Okutulmasını Derslerimde Tercih Etmeyorum

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin olarak toplanan nitel ve nicel verilerin analizinden elde edilen bulgular doğrultusunda sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1.Nitel Araştırma Verilerine İlişkin Sonuçlar

Bu bölümde 10 öğretmen ile yapılmış görüşme sonucunda bulgulardan yararlanılarak elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

5.1.1.1 Sınıf Öğretmenlerinin Değer Kavramı Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Birinci alt problemimiz “Sınıf öğretmenlerinin değer kavramı hakkındaki görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Sınıf öğretmenleri değer kavramı ile ilgili görüşlerini bildirmişlerdir. Öğretmenlere göre değer kavramı daha çok topluma dayalı deneyimlerle meydana geldiğini dile getirmişlerdir. Bulgular bölümünde bulunan Tablo 4.1. incelendiğinde toplum kelimesine öğretmenlerin yorumlarında sıkça rastlanılmıştır. Değer kavramının toplumda meydana gelen davranışların kişideki değer yargılarını etkilediği düşünülmektedir. Çelikkaya’nın (1996) yaptığı tanıma göre değer bir toplumdaki inanç, insanlar arasında kabul edilmiş davranış, kural ve kıymetler olarak belirtmiştir. Öğretmenlerin yapmış olduğu tanımlarla uyumaktadır.

Değer bireyin kendi özünde oluşabilen bir olgudur. Ö8 ‘in “Değer toplum ve birey için önemli olan bireylerin toplum içindeki düzeylerine ortak bir şekilde oluşturan yapılardır. Değerler önemlidir. Bireylerin kendi içindeki dürüstlüğü, saygısı, kendini sevmesi önce kendinde edinmesi bu değer dediğimiz birçok kavramı kendinde gördükten sonra toplumla birlikte yaşaması her açıdan iyidir” görüşü ile değer kavramında kişi ve toplumun etkisi görülebilmektedir. Değer kavramı öğretmenler için kişinin kendisine göre şekil alabileceği bir kavram olarak değerlendirilmiştir. Örneğin; Ö2 “Kişiye göre değişebilir. Herkesin kendisine göre değer algısı vardır.” derken Ö9 “Değer insanların toplum içinde nasıl davranması gerektiğini belirten temel kurallardır. Değerler insanın geçmişten gelecek geleceğe kadar taşıdığı değerlerdir. Değerler insanlar arasında iyi güzel bağlar kurmasını sağlar.” şeklinde

tanımlamıştır. Genel olarak bakıldığında değer öğretmenlere göre aileden başlayarak gelen toplumun etkisiyle gelecek nesillere aktarılan, kişinin kendi deneyimleri ile şekil alabilen bir kavramdır. Sonuç olarak öğretmenler değer kavramı hakkında bilgiye sahiptirler.

5.1.1.2. Değer Öğretimi Yaparken Kullandıkları Kaynak Ve Araç Gereçlere İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlere “Değer öğretimi yaparken hangi kaynak ve araç gereçleri kullanıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenler değer öğretimi yaparken birçok kaynak ve araç gereci derslerinde kullanmaktadırlar. Sorulan soruya ilişkin analiz edilen bulgulara değer öğretiminde kitap ve hikayelerin daha sıklıkla kullanıldığını dile getirmişlerdir. Hikayeler üzerinden anlatılan konular okuyucu üzerinde daha etkili olabilmektedir. Okuyucunun hikayedeki karakter ile kendisini içselleştirerek kendi biçiminde empati kurarak yorumlamasına katkı sağlar. Bu yüzden hikayelerle verilen değerler eğitimi okuyucuya olumlu katkılar sağlayabilmektedir. Bazı öğretmenlerimiz herhangi bir kaynak kullanmadan sözel olarak değerleri aktardıklarını ifade etmektedirler. Değer öğretimi yaparken kullanılan sözel anlatımlar da öğrencilere yol gösterebilecek yöntemlerden biridir. Öğrencinin değerlerin farkında olması, değerleri öğrenip anlamaya çalışması, değerlere ilgi duyması açısından sözel anlatım etkili bir yöntemdir (Yeşilyurt, 2019). Öğretmenler aynı zamanda atasözleri ve deyimlerden yararlanarak değeri anlatmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Ancak atasözleri ve deyimler 1 ve 2. sınıf öğrencilerinde soyut kalabilecek bir çalışmadır. Değer öğretiminde 3 ve 4. sınıf öğrencilerinde atasözleri ve deyimler daha rahatlıkla anlaşılabilir. Öğretmenler derslerinde örnek olaylar vererek değerler öğretimi gerçekleştirdiklerini de aktarmışlardır. Örnek olay yöntemi ve gerçek yaşanmış olaylar Sünbül (2011)’e göre bilişsel alanı kavrama, analiz edip değerlendirme aşamalarında, duyuşsal alanda ise tepki ve değer verme, örgütlenme basamaklarında yer alan davranışları kazandırmada oldukça etkili bir kaynaktır. Sonuç olarak değer öğretimi yaparken öğretmenler belirli kaynaklardan yararlanmaktadırlar. Kaynak ve araç gereçlerin değer öğretimi yaparken etkili olduğu da bilinmektedir.

5.1.1.3. Değer Öğretimi Bağlamında Hikayelerin Kullanımına İlişkin Sonuçlar

Değer öğretimi yaparken birçok yöntem ve kaynaktan yararlanılmaktadır. Drama, hikaye, gezi gibi yöntem ve tekniklerle değerler öğretimi yapılabilir. Öğretmenlere “Değer öğretimi bağlamında hikayeleri derslerinizde kullanıyor musunuz?” sorusu

yöneltilmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu hikayeleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Ancak hikayeleri kullanan öğretmenlerimizden bazıları derslerinde zaman zaman kullandıklarını aktarmışlardır. Öğretmenlerimize “Hikayelerle değer öğretimi yapmak sizce etkili mi?” sorusu yöneltildiğinde öğretmenlerimiz “etkilidir” cevabını vermiştir. Ancak her zaman kullanmadıklarını, daha etkili yöntemlerinde olabileceğini iletmişlerdir. Kasapoğlu (2013) değerler eğitiminde hikayeleri bir aktarım olarak değerlendirir. Çocuklar eğitici hikayeler ile günlük hayatlarındaki kavram ve olguları iç dünyalarını analiz ederler. Bu yöntemle bütün iletişim alanlarında iyi insan olma yönünde hareket etme ve sorumluluk alma yönleri gelişir. Sonuç olarak hikayeler çocuklara yol gösterici bir özellik taşıdığından öğretmenler derslerinde hikayelerden yararlanmaktadırlar.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

5.1.2.1. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin Hakkındaki Bilgilerine İlişkin Sonuçlar

Ömer Seyfettin Türk edebiyatının önemli yazarlarından biridir. Sınıf öğretmenlerine “Ömer Seyfettin kimdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenler ise Ömer Seyfettin’in edebiyatımızda önemli ve örnek teşkil edecek bir yazar olduğunu çocuk hikâye kitapları yazdıklarını aktarmışlardır. Ömer Seyfettin hikayeleri geçmiş yıllarda sıklıkla okunan hikayelerden biridir. “Ömer Seyfettin’in hikayelerini okudunuz mu?” sorusu yönlendirildiğinde öğretmenlerimiz çoğunlukla okuduklarını iletmişler aynı zamanda bu hikayeleri çocukluk yıllarında okuduklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmenimiz ise (Ö1) Ömer Seyfettin hikayelerini okumadığı görüşünü bildirmiştir. Sonuç olarak öğretmenlerimiz Ömer Seyfettin’i geçmiş yıllarda okudukları kitapları sayesinde tanımışlardır.

5.1.2.2. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin Hikayelerini Derslerinde Kullanımına Yönelik Sonuçlar

İncelemiş olduğumuz analizlere göre öğretmenlerimiz derslerinde hikayelerden yararlanmaktadırlar. Öğretmenlerimize “Ömer Seyfettin hikayelerinden en çok hangi hikayesinin öğrencilerinize okutulmasını tercih edersiniz, neden?” sorusu yöneltildiğinde “Kaşağı” hikayesinin okutulması gerektiği sonucu çıkmıştır. Ancak öğretmenlerimizin verdikleri cevaplar incelendiğinde Ömer Seyfettin hikayelerini geçmiş yıllarda okudukları için bu hikayeleri yeteri kadar hatırlamadıkları anlaşılmaktadır. Akıllarda kalan tek en çok ifade

edilen hikayesi “Kaşığıdır”. Hikâyede anlatılmak istenen dürüstlük değerinden dolayı öğrencilere en çok okutulması tercih edilen kitaptır.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

5.1.3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Ömer Seyfettin Hikayelerindeki Değerler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Ömer Seyfettin hikayelerinde değerlere sıkça yer vermiş bir yazarımızdır. Öğretmenlere “Ömer Seyfettin hikayelerinde yer alan değerler nelerdir?” sorusu yönlendirilmiştir. Öğretmenlerimizin çoğunluğu “yardımlaşma” değerinin hikayelerinde ele alındığını aktarmıştır. Bazı öğretmenler ise hikayeleri geçmişte okudukları için hatırlamadıklarını veya bilmediklerini dile getirmişlerdir. Yardımlaşma değerinin yanı sıra kültürel ve manevi değerlerinde ele alındığını aktarmışlardır. Ömer Seyfettin’in dürüstlük değerini de anlattığı dile getirilmiştir. Öğretmenlere “Ömer Seyfettin milli bilinci oluşturmaya yönelik yazdığı hikayelerindeki amaç ne olabilir? Milli bilinç üzerine hikayeler yazması ile ne amaçlamıştır?” sorusu yönlendirilmiştir. Öğretmenler Ömer Seyfettin’in milli bilinci oluşturma düşüncesi ile yazdığı hikayelerdeki amacını “toplumda milli birlik ve beraberliğin” oluşması olarak ifade edilmiştir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

5.1.4.1. Ömer Seyfettin Hikayelerinin Günümüzde Okutulmasına İlişkin Sonuçlar

Ömer Seyfettin hikayeleri geçmiş yıllarda sıklıkla okunan hikayelerden biridir. Dönemimizde Ömer Seyfettin hikayelerinin dili öğrencilere biraz ağır geldiğinden anlaşılmakta güçlük çektiği görülmektedir. Öğretmenlere “Derslerinizde Ömer Seyfettin hikayelerinin okutulmasını tercih ediyor musunuz? Tercih edip etmediğinizi nedeniyle açıklayınız” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin çoğunluğu tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin Ö7 “Ederim. Zamanımızda gençler milli kültürlerine değerlerine çok etraflıca öğrenemiyorlar. Bu hikayelerle insanları sevmenin dayanışmanın destek olmanın önemini anlattığı için Ömer Seyfettin hikayelerini mutlaka okuturum” sözleriyle görüşünü bildirmiştir. Ö5 ise “Dili hafifletilirse evet. Ama gerçekten ağır. Çocuklar okurken zorlanabilir.” Sözleriyle görüşünü bildirmiştir. Ö3 ise tercih etmediğini “Etmeyorum. Eserlerinin dilinin çok ağır olması öğrencilerin anlamasını güçleştirmektedir” bu sözlerle aktarmıştır. İlkokul öğrencileri için

Ömer Seyfettin hikayelerinin dili ağır gelmektedir. Bu yüzden hikayelerinde sadeleştirme yapılması gerekmektedir. Öğretmenlere “Ömer Seyfettin hikayeleri yaşadığımız döneme uygun mu?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu uygun olduğunu ifade etmiştir. Yaşadığımız dönemde milli birlik ve beraberlik duygusunun devam etmesinden kaynaklı olarak Ö9 “Ömer Seyfettin hikayeleri yaşadığımız döneme uygun. Şu anda hemen hemen uygun diyebiliriz. Yine birlik beraberlikle ilgili olduğu için” sözleriyle düşüncelerini ifade etmiştir. Ö3 ise “Çok uygun olduğunu düşünmüyorum. Daha güncel eserlerin yaşam alanları içinden olduğu için daha öğretici olduğuna inanıyorum” sözleri ile dönemimize uygun olmadığını savunmuştur. Güncel hikayelerin günümüz çocuklarına dil sadeliği açısından daha anlaşılır olduğu görülmektedir.

5.1.4.2. İlkokul Ders Kitaplarında Ömer Seyfettin Hikayelerinin Yer Almasına İlişkin Sonuçlar

İlkokul ders kitaplarında yer alan hikayeler çocukların düşünme ve empati kurma becerisini etkilemektedir. İlkokul ders kitaplarına seçilen hikayeler dikkatli seçilmelidir. Değer eğitimi ön planda tutan hikayeler seçildiğinde çocukların değer yargılarında şekil almaktadır. Ömer Seyfettin hikayeleri 100 Temel Eser içerisinde yer alan hikayelerden biridir. İlkokul ders kitaplarında Ömer Seyfettin hikayelerinden sadece 1 tanesine yer verilmektedir. 4. Sınıf Türkçe ders kitabında serbest okuma metni olarak yer alan Kaşığı metnidir. Öğretmenlere “İlkokul ders kitaplarında Ömer Seyfettin hikayelerine yer verilmeli mi, neden?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Örneğin Ö4 “Kesinlikle yer verilmeli. Milli bilinç ve değerlerden bahsettiği için yer verilmeli.” görüşünü iletmiştir. Ö5 ise “Ben pek taraftar değilim. Çocuklar zorlanarak okuduğunda soğuyabileceklerini düşünüyorum.” görüşünü iletmiştir. İlkokul ders kitapları için Ömer Seyfettin hikayeleri sadeleştirilerek yer alabilir. Öğretmenlere “Ömer Seyfettin hikayeleri ilkökul öğrencilerinin seviyesine uygun mudur?” sorusu yöneltildiğinde yarı yarıya alınmış bir cevap görülmektedir. Öğretmenlerin genel görüşünde 1 ve 2. Sınıf öğrencileri için Ömer Seyfettin hikayeleri uygun değildir. 3 ve 4. Sınıftan itibaren Ömer Seyfettin hikayelerini okumaya başlayabilirler. Ancak 4. Sınıf ve ortaokul öğrencilerinin seviyesinde daha uygun olacağı görüşündedirler.

5.2. Nicel Araştırma Verilerine İlişkin Sonuçlar

Bu bölümde 134 öğretmen ile yapılmış anket formlarının bulgularından yararlanılarak elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

- 1) Öğretmenlere “Değerler eğitiminin öneminin farkındayım” sorusu yöneltilmiş verilen bulgular incelendiğinde öğretmenlerin %65,9’u değerler eğitimin öneminin farkında olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler değerler eğitiminin çocukların geleceği için önemli katkılar sağlayacağı düşüncesinde oldukları düşünülebilir.
- 2) Öğretmenlerin “Değerler eğitimi okulda yapılmalıdır” sorusuna “tamamen katılıyorum” diyerek yanıt veren %55,2 öğretmen, “katılıyorum” olarak yanıt veren %30,6 öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin %55,2’lik kısmı değerler eğitiminin okulda verilebileceği konusunda hemfikirdir. %30,6’lık kısmı ise hem okulda hem de okul dışında verilebileceği düşüncesindedir sonucuna ulaşabiliriz.
- 3) Öğretmenlere “Değer öğretiminde öğrencilere örnek olunmalıdır” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin %75’i tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. %23,5’luk bir kısım katılıyorum yanıtını vermiştir. Sonuç olarak öğretmenlerin değer öğretiminde öğrencilere örnek olması öğrencilerin sergileyeceği davranışları olumlu yönde etkileyecektir.
- 4) Öğretmenler “Değer öğretiminde aile ve öğretmen iş birliği içinde olmalıdır” sorusuna %81,3 tamamen katılıyorum, %16,4 ise katılıyorum yanıtını vermiştir. Değer eğitimi aileden başlayan ve okul çağında da devam eden bir olgudur. Bu yüzden değer öğretiminde aile ve öğretmenlerin iş birliği içerisinde olması gereklidir.
- 5) Öğretmenlere “Derslerimde değerler eğitiminden yararlanmaktayım” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin %50’si tamamen katılıyorum, %47,8’i katılıyorum yanıtını vermiştir. Sonuç olarak baktığımızda öğretmenler derslerinde değerler eğitiminden yararlanmaktadırlar.
- 6) Altıncı araştırma sorumuz “Değer öğretiminde hikayelerden yararlanmak etkilidir” şeklindedir. Öğretmenlerin %56,7’si tamamen katılıyorum yanıtını verirken, %38,1’i katılıyorum yanıtını vermiştir. Sonuç olarak baktığımızda öğretmenler değer öğretiminde hikayelerden yararlanmaktadırlar.
- 7) Öğretmenlere “Değer öğretiminde değer boyutu olan hikayeler önerilmelidir” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin %53,7’lik kısmı soruya tamamen katılıyorum

olarak yanıt vermiştir. Sonucunda değer boyutu olan hikayelerin değer öğretiminde kullanılması gerektiği düşünülmektedir.

- 8) Öğretmenlere “Değer öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip değilim” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin %56,4’ü bu soruya katılmıyorum olarak yanıt vermişlerdir. Öğretmenler değer öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahiptirler.
- 9) Öğretmenler “Ömer Seyfettin’in kim olduğunu biliyorum” sorusuna çoğunlukla tamamen katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Sonuç olarak öğretmenlerin Ömer Seyfettin hakkında bilgi sahip oldukları çıkarımı yapılabilir.
- 10) Öğretmenler “Ömer Seyfettin hikayelerini okudum” sorusuna %50’si katılıyorum derken, %44,8’i tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin Ömer Seyfettin hikayelerini okudukları anlaşılmaktadır.
- 11) Öğretmenlere “Ömer Seyfettin hikayelerinin değer öğretimi için uygun bir araç olduğunu düşünüyorum” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin %41’i katılıyorum yanıtını verirken, %26,1’i tamamen katılıyorum olarak yanıtlamıştır. %25,4’lük bir kısım ise kararsızım yanıtını vermiştir. Bulgular incelendiğinde Ömer Seyfettin hikayelerinin değer öğretiminde uygun bir araç olarak kullanılabileceği yargısına varılmaktadır.
- 12) Öğretmenlere “Derslerimde Ömer Seyfettin hikayelerinden değer boyutunda yararlanıyorum” sorusu sorulmuştur. %41’i katılıyorum, %26,1’i kararsızım, %17,2’si katılmıyorum olarak yanıtlamıştır. Öğretmenlerin çoğunluğu derslerinde Ömer Seyfettin hikayelerinden değer boyutunda yararlandığı anlaşılmaktadır. Ancak değer boyutunda derslerinde Ömer Seyfettin hikayelerinden yararlanmakta kararsız olan ve yararlanmayı tercih etmeyen bir grupta yer almaktadır.
- 13) “Ömer Seyfettin hikayeleri günümüzde okutulması için uygundur.” sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Katılıyorum olarak yanıt veren %50,7 öğretmen, kararsızım olarak yanıt veren %23,9 öğretmen, tamamen katılıyorum yanıtını veren öğretmen %17,2’dir. Sonuca bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğu günümüzde okutulmasını uygun bulmaktadırlar.
- 14) Öğretmenler “Ömer Seyfettin hikayeleri ilkokul ders kitaplarında yer almalıdır” sorusuna yanıt vermiştir. Katılıyorum olarak yanıt veren %44,7 öğretmen, kararsızım olarak yanıt veren %23,5 öğretmen, tamamen katılıyorum yanıtını veren öğretmen %20,5’dir. Bulgulardan yola çıkarak bakıldığında öğretmenlerin çoğunluk

kısmı Ömer Seyfettin hikayelerinin ilkokul ders kitaplarında yer alması gerektiği düşüncesine sahiptirler.

- 15) “Ömer Seyfettin’in yazdığı hikayeler dil sadeliği açısından çocuklar için uygundur” sorusuna 134 öğretmen yanıt vermiştir. Katılıyorum olarak yanıt veren %50,7 öğretmen, kararsızım olarak yanıt veren %23,1 öğretmen, tamamen katılıyorum yanıtını veren %16,4 öğretmen bulunmaktadır. Sonuçlara bakıldığında Ömer Seyfettin hikayelerini yazdığı dönemde sade ve duru bir dil kullanmıştır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde Ömer Seyfettin’in sade bir dil kullanması çocuklar için uygun hikayeler yazdığı düşüncesi taşımaktadır.
- 16) “Ömer Seyfettin hikayelerini okutulmasını derslerimde tercih etmiyorum” sorusuna 133 öğretmen yanıt vermiştir. Katılmıyorum olarak yanıt veren %40,6, kararsızım yanıtını veren %21,8 öğretmen, hiç katılmıyorum yanıtını veren %19,5 öğretmen, tamamen katılıyorum yanıtını veren %7,5 öğretmen yer almaktadır. Katılmıyorum ve hiç katılmıyorum yanıtını veren toplam %60,1 öğretmen bulunmaktadır. Bulguların sonucuna bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğu Ömer Seyfettin hikayelerini derslerinde okutmayı tercih ettiği görülmektedir.

5.3. Nitel ve Nicel Araştırma Kapsamında Elde Edilen Sonuçlar ve Tartışma

Literatür incelendiğinde birçok tez ve makalede Ömer Seyfettin ve eserleri konu edilmiştir. Ancak yazarın hikayelerindeki değerler eğitimi konusunda çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Literatürde genel olarak Ömer Seyfettin hikayeleri değerler eğitimi alanında incelenmiştir.

Yapılan araştırmanın nitel ve nicel bulgular kapsamında belirli sonuçlar elde edilmiştir. Öğretmenler değer kavramı hakkında yeterli bilgiye sahiptirler. Değerler eğitiminin öneminin farkındadırlar. Değerlerin aileden başlayarak toplumun etkisiyle geliştiğini ve okullarda pekiştirildiğinin farkındadırlar. Aydın’ın (2019) araştırmasına göre, katılan sınıf öğretmenleri, ailelerin değerler eğitiminde bilinçli bir şekilde rol model olmaları gerektiğini ve değerler eğitiminin temellerinin aile ortamında atıldığını vurgulamışlardır. Elde edilen bu sonuçlar bu araştırmayı destekler niteliktedir. Değer öğretiminin okullarda yapılması gerektiğine dair bulgular elde edilmiştir. Değer öğretimi sırasında öğrencilere örnek olunması gerektiği düşüncesindedirler. Aydın (2019) araştırmasında, sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi sürecinde öğretmenlerin örnek rol model davranışları sergilemeleri gerektiğini ve öğretmenin

çocuklar için en önemli rol model olduğunu vurgulayan bulgular elde etmiş, bu sonuçlar bizim araştırmamızı da desteklemiştir. Değer öğretimi yaparken kaynak ve araç gereçlerden yararlanmaktadırlar. Değer öğretimi sırasında kullandıkları kaynak ve yöntemler arasında en çok kitap ve hikayeler yer almaktadır. Anlatım tekniğinden de yararlanarak derslerinde değerler konusunu işlemektedirler. Hikayelerin değer öğretiminde etkili olduğunu düşünmektedirler. Hikâye seçerken değer boyutu olan hikayeleri tercih etmektedirler.

Yapılan araştırmada gönüllü katılımcı olan öğretmenler Ömer Seyfettin hakkında bilgi sahibidirler. Ömer Seyfettin hikayelerini geçmişte sıkça okuduklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenler Ömer Seyfettin hikayelerinin değer boyutu taşıdığının farkındadırlar. Acemoğlu'nun (2022) yapmış olduğu araştırmaya göre Ömer Seyfettin öykülerinin de bazıları birçok değeri taşımakta ve bu değerlerin öğretiminde etkili olabilecek bir yapıya sahip olduğu sonucuna erişmiştir. Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde Ömer Seyfettin hikayelerini geçmişte okumuş olmalarından dolayı günümüzde hikayeleri hakkında sorulan sorularda hatırlayamadıkları görülmüştür. Öğretmenlerin Ömer Seyfettin'e ait en çok hatırladıkları hikayesi "Kaşığı" olmuştur. Öğretmenler Ömer Seyfettin hikayelerini ders kitaplarında da yer alması gerektiğini düşünmektedirler. Sallabaş'ın (2012) yapmış olduğu araştırmada elde ettiği verilere göre Ömer Seyfettin hikâyelerinin değerler bakımından zengin olduğunu gösterdiğini belirtmiştir. Bu bakımdan Ömer Seyfettin hikâyelerinin Türkçe öğretiminde kullanılan kaynak metinlerin içinde yer alması gerektiğini ifade etmiştir. Günümüzde de okutulmaya devam edilmesi gereken hikayeler olduğunu dile getirmişlerdir. Altıntaş'ın (2023) yaptığı araştırmada "Ömer Seyfettin hikâyeleri döneminin zorlu koşullarının ve buhranlı yılların eserleri olmasına rağmen bugün hâlâ geçerliliğini korumaktadır. Ömer Seyfettin'in eserleri dün var olan, bugün geçerli olan ve yarın değişmeyecek olan bir değer anlayışına ve bilincine sahiptir" sözleri ile araştırmada çıkan sonucu desteklemiştir. Acemoğlu'nun yapmış olduğu araştırmada ise Ömer Seyfettin öykülerinin, günümüz toplum yaşamına uygun öğeler taşımadığı ve güncel olma özelliğini yitirdiği sonucunu elde etmiştir.

İlkokul öğrencilerinin seviyeleri düşünüldüğünde 1 ve 2. Sınıflara dilinin ağır gelebileceği 3 ve 4. Sınıflardan itibaren okutulmasının yararlı olunabileceği sonucuna varılmıştır. Öğretmenler 4. Sınıftan sonra ortaokul öğrencileri için daha uygun olacağını da ifade etmişlerdir. Acemoğlu'nun 2022 yılında yazmış olduğu doktora tezinde de bu düşüncüyü destekleyici sonuçlar elde edilmiştir. Acemoğlu Ömer Seyfettin öyküleri, ortaokul öğrencilerinin kelime hazinesinin geliştirilmesine büyük oranda katkı sağladığı ve Ömer

Seyfettin öyküleri, ortaokul öğrencilerinin kelime hazinesinin geliştirilmesine büyük oranda katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerle yüz yüze yapılan görüşmelerde genellikle dilinin hafifletilmesi gerektiği düşüncesi yer almaktadır. Anket formunda yapılan çalışmada Ömer Seyfettin hikayelerinde dilinin çocuklara uygun olduğu düşüncesi ortaya çıkmıştır. Altıntaş'ın 2023 yılında yapmış olduğu “Ömer Seyfettin’in Hikayelerinde Kök Değerler ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde de bizim araştırmamıza uygun olarak bir sonuç elde etmişlerdir. Altıntaş'ın araştırmasında Ömer Seyfettin'in hikâyeleri, dil ve anlatım açısından oldukça sade ve anlaşılır bir şekilde yazıldığı düşüncesini belirtmiş ve bu yönüyle herkesin rahatlıkla okuyabileceği bir edebî yapıya sahiptir sözleri ile bu araştırmayı desteklemiştir. Öğretmenler Ömer Seyfettin hikayelerini sınıflarında okutmayı tercih etmektedirler. Öğretmenler Ömer Seyfettin hikayelerindeki değerlerden en çok “yardımlaşma” değeri üzerinde durmuşlardır. Öğretmenlere göre yardımlaşma değerine ek olarak, kültürel ve manevi değerler, dürüstlük değeri hikayelerinde bilinen en çok değerler arasında yer almaktadır.

Sonuç olarak yapılan bu araştırma kapsamında katılımcı olan öğretmenler Ömer Seyfettin hikayelerini değerler eğitimi bağlamında günümüzde de kullanmayı tercih etmektedirler.

5.4. Öneriler

- 1) Ömer Seyfettin hikayeleri değer eğitimi bağlamında öğrencilere ders verecek niteliktedir. Ancak hikayelerinin dili biraz daha sadeleştirilerek ilkökul öğrenci düzeyine uygun hale getirilebilir.
- 2) Ömer Seyfettin hikayelerine ilkökul 3 ve 4. Sınıf ders kitaplarında sıkça yer verilebilir.
- 3) Ömer Seyfettin'in değerler eğitimi kapsamında hikayelerinde düzenlemeler yapılarak çocuk hikayeleri arasında yerini alabilir.

KAYNAKÇA

- Acemoğlu, A. (2022). *Ömer Seyfettin öykülerinde değerler eğitimi* (Doktora tezi).
- Acemoğlu, A. (2018). *Ömer Seyfettin'in hikayelerindeki kelime gruplarının Türkçe eğitimi bakımından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İzmir).
- Akarsu, B. (1984). *Değişen dünyada bilim ve değerler*. Bilgi ve Değer. Ankara: Vadi.
- Akarsu, B. (1984). *Felsefe terimleri sözlüğü*. Ankara: Savaş.
- Akbaba Altun, S. (2003). Eğitim yönetimi ve değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 7-18.
- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27. <https://dergipark8.org.tr/en/pub/ded/issue/29184/312499>
- Aksoy, E. (2017). *İlkokullarda değerler eğitiminde etkili olan faktörlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt).
- Aktaş, E., & Uzuner Yurt, S. (2016). Çocuk edebiyatı açısından Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde "çocuğa göre" olmayan unsurlar. *International Online Journal of Educational Sciences*.
- Altıntaş, İ. H. (2023). *Ömer Seyfettin hikayelerinin kök değerler ve değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Aral, D. (2008). *Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan değerler üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu).
- Arthur, J. (2003). *Educating with character*. London: Routledge Falmer.
- Aydın, M. (2003). Gençliğin değer algısı: Konya örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 121-144.
- Aydın, M. Z. (2005). *Ailede çocuğun ahlak eğitimi*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Aydın, M. Z., & Akyol Gürler, Ş. (2014). *Okulda değerler eğitimi: Yöntemler etkinlikler kaynaklar*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

- Balcı, F. A., & Yanpar Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin "değer" kavramına ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1(18), 1-18.
- Beygüven, B. (2020). *Ömer Seyfettin hikayelerinde bayramlar, kutlamalar, törenler* (Lisans bitirme tezi).
- Bulut, F. (2020). Ömer Seyfettin hikayelerinde bir erdem olarak "adalet". *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*.
- Çağlayan, A. (2005). *Ahlak pusulası ahlak ve değerler eğitimi*. Dem Yayınları, İstanbul.
- Çetintaş, E. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik yeterliliklerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <http://dspace.akdeniz.edu.tr/handle/123456789/2737>
- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması* (Yayımlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya).
- Dönmez, C., & Yazıcı, K. (2008). *T.C. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Elbir, B., & Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi. *International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 8(1), 1321-1333.
- Ellis, A. K. (2007). *Teaching and learning elementary social studies*. Boston: Pearson Education, Inc.
- Fırat, H. (2014). Ömer Seyfettin'in fıkra kaynaklı hikâyelerinde din ve ahlakî değerler. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(12), 12-24.
- Fidan, N. K. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1, 1-18. www.keg.aku.edu.tr
- Geçgel, H. (2007). "Ömer Seyfettin hikâyelerinin ilköğretim programında kullanılabilirliği". *I. Dünden Bugüne Ömer Seyfettin Sempozyumu*, 09-11 Mart.
- Geçgel, H., & Sarıçan, E. (2011). Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde çocuk ve eğitim teması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 164-175.
- Genç, S., & Eryaman, Y. (2007). Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. www.aku.edu.tr/AKU/DosyaYonetimi (Erişim Tarihi: 13.10.2016).
- Goleman, D. (1998). *Duygusal zeka neden IQ'den daha önemlidir?* Varlık Yayınları, İstanbul.

- Gözel, Ü. (2018). *Hayat bilgisi dersi öğretim programının değerler eğitimi açısından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın).
- Güzel Candan, D., & Ergen, G. (2014). 3. sınıf hayat bilgisi ders kitaplarının temel evrensel değerleri içermesi bakımından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 134-161.
- Horn, R. A. (2003). Developing a critical awareness of the hidden curriculum through media literacy. *The Clearing House*, 76(6), 298-300.
- Hökelekli, H. (2008). Adalet. *Dem Dergisi*, 5, 132-137.
<https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423933189.pdf>
- Kaf, Ö. (2000). Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi. *C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 173-184.
- Kale, N. (2008). Nasıl bir değerler eğitimi. *Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yayın Organı*, 9(58), 10-17.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikâyeler. *Millî Eğitim*, 198, 97-109.
- Katılmış, A. (2010). *Sosyal bilgiler derslerindeki bazı değerlerin kazandırılmasına yönelik bir karakter eğitimi programının geliştirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul).
- Kemal, A. (2008). *Ömer Seyfettin'den seçme hikâyeler-Türk klasikleri*. İstanbul: Kitap Zamanı.
- Ketenalp, B. (2020). *İlkokul 1-4. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değerler iletimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi).
- Kılıç, F. (2019). *Ömer Seyfettin'in romanında ve hikâyelerinde değerler eğitimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- Kirschenbaum, H. (1995). *Enhance values and morality in schools and youth settings*. Massachusetts: Allyn & Bacon Company.
- Leeds, J. (2010). Translating values education into values action: Attempts, obstacles, and potential for the future.
- Lickona, T. (1991). *Educating for character: How our schools can teach respect and responsibility*. New York: Bantam Books.
- Ling, L., & Stephenson, J. (1998). Introduction and theoretical perspectives. In J. Stephenson, L. Ling, E. Burman, & M. Cooper (Eds.), *Values in education* (pp. 3-21). London and New York: Routledge.

- MEB. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 4.-5. sınıf öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.
- Mert, N. (2004). *Ömer Seyfettin: İslamcı, milliyetçi, modernist bir yazar*.
- Naylor, D. T., & Diem, R. A. (1987). *Elementary and middle school social studies*. New York: Random House.
- Ogur, Y., & Altunay Şam, E. (2021). Çocuk hikayelerinin değerler eğitimi açısından işlevi ve önemi. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 8(67).
- Özgüven, İ. E. (1994). *Psikolojik testler*. Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- Öztürk, E. (2009). Hayat bilgisi dersinde değer eğitimi ve örnek uygulamalar. In S. Öğülmüş (Ed.), *İlköğretim hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen el kitabı* (pp. xx-xx). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ryan, K. A., & Bohlin, K. E. (1999). *Building character in schools: Practical ways to bring moral instruction to life*. Jossey-Bass, San Francisco.
- Polat, N. H. (2011). *Ömer Seyfettin bütün hikâyeleri*. İstanbul: Yapı Kredi.
- S. A., & Kuzgun, M. P. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının "değer" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 163-193. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sakaefd/issue/11234/134227>
- Sallabaş, M. E. (2012). Ömer Seyfettin hikayelerinin Türkçe öğretiminde değer aktarımı bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 59-68.
- Sarı, M. (2007). *Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: Düşük ve yüksek "okul ve yaşam kalitesine" sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir araştırma* (Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi).
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gazi Yayıncılık.
- Superka, D. P., Ahrens, C., Hedstrom, J. E., Ford, L. J., & Johnson, P. L. (1976). *Values education sourcebook: Conceptual approaches, material analyses, and an annotated bibliography*. Colorado: Social Science Education Consortuim, ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education.
- Şen, Ü. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitimde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- T. Lovat, R. Toomey, & N. Clement (Eds.). *International research handbook on values education and student wellbeing*.

- TDK. (2005). *Türkçe sözlük*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- TDK. (2024). *Türkçe sözlük*. Ankara.
- TDK. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Turan, S., & Aktan, D. (2008). Okul hayatında var olan ve olması düşünülen sosyal değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 227-259.
- Türk Dil Kurumu. (2024). *Güncel Türkçe sözlük*. 16 Mayıs 2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Türkiye Bilimler Akademisi. (2024). *Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü*. 16 Mayıs 2024 tarihinde <http://www.tubaterim.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2016). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ulusoy, K. (2007). *Lise tarih programında yer alan geleneksel ve demokratik değerlere yönelik öğrenci tutumlarının ve görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- Veugelers, W., & Vedder, P. (2003). Values in teaching. *Teachers and Teaching: Theory And Practice*, 9, 377-389.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitime genel bir bakış. *TÜBAR*, 19, 419-522.
- Yılmaz, M., & Yılmaz, Ö. F. (2017). Sınıf ve okul öncesi öğretmenlerinin değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 737-748. <https://doi.org/10.14686/buefad.308908>
- Yüksel, S. (2004). *Örtük program*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

EKLER

Ek-1: Görüşme Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

Görev Yaptığınız Kurum:

Öğrenim Verdiğiniz Sınıf Düzeyi:

Mesleğinizdeki Görev Yılıınız:

- 1- Sizce değer nedir? Değerler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
- 2- Değerler öğretimi bağlamında hangi kaynakları veya araç gereçleri derslerinizde kullanıyorsunuz?
- 3- Değer öğretimi bağlamında hikayeleri derslerinizde kullanıyor musunuz?
- 4- Hikayelerle değer öğretimi yapmak sizce etkili mi?
- 5- Ömer Seyfettin kimdir?
- 6- Ömer Seyfettin hikayelerini okudunuz mu?
- 7- Ömer Seyfettin hikayelerinde yer alan değerler nelerdir?
- 8- Ömer Seyfettin milli bilinci oluşturmaya yönelik yazdığı hikayelerindeki amaç ne olabilir? Milli bilinç üzerine hikayeler yazması ile ne amaçlamıştır?
- 9- Ömer Seyfettin hikayelerinden en çok hangi hikayesinin öğrencilerinize okutulmasını tercih edersiniz? Neden?
- 10- Derslerinizde Ömer Seyfettin hikayelerinin okutulmasını tercih ediyor musunuz? Tercih edip etmediğinizi nedeniyle açıklayınız.
- 11- İlkokul ders kitaplarında Ömer Seyfettin hikayelerine yer verilmeli mi? Neden?
- 12- Ömer Seyfettin hikayeleri ilkokul öğrencilerinin seviyesine uygun mudur? Sizce hangi sınıf düzeyleri itibari ile okutulmalıdır?
- 13- Ömer Seyfettin hikayeleri yaşadığımız döneme uygun mu?

Ek-2 : Anket Formu**YAPILANDIRILMIŞ ANKET FORM SORULARI**

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
Değerler eğitiminin öneminin farkındayım.					
Değer öğretimi okullarda yapılmalıdır.					
Değer öğretiminde öğrencilere örnek olunmalıdır.					
Değer öğretiminde aile ve öğretmen işbirliği içinde olmalıdır.					
Derslerimde değerler eğitiminden yararlanmaktayım.					
Değer öğretiminde hikayelerden yararlanmak etkilidir.					
Değer öğretiminde değer boyutu olan hikayeler önerilmelidir.					
Değer öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.					
Ömer Seyfettin'in kim olduğunu biliyorum.					
Ömer Seyfettin hikayelerini okudum.					
Ömer Seyfettin hikayelerinin değer öğretimi için uygun bir araç olduğunu düşünüyorum.					
Derslerimde Ömer Seyfettin hikayelerinden değer boyutunda yararlanıyorum.					
Ömer Seyfettin hikayeleri günümüzde okutulması için uygundur.					
Ömer Seyfettin hikayeleri ilkokul ders kitaplarında yer almalıdır.					
Ömer Seyfettin'in yazdığı hikayeler dil sadeliği açısından çocuklar için uygundur.					
Ömer Seyfettin hikayelerini okutulmasını derslerimde tercih etmiyorum.					

Ek-3: Etik Kurul Onayı

T.C
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 16.01.2024

TOPLANTI SAYISI : 01

KARAR SAYISI : 23

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü öğretim üyesi **Doç. Dr. Nursel GÜLCÜ**'nün danışmanlığını, **Hatice Beyza GÜNAY**'ın araştırmacılığını üstlendiği, *"Öğretmenlerin Değer Öğretimi Bağlamında Ömer Seyfettin Hikayelerini Tercih Etme Düzeylerinin Belirlenmesi"* konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucuya ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM

Üye
Prof. Dr.
Ebru İÇİGEN

Üye
Prof. Dr.
Nurşen ADAK

Üye
Prof. Dr.
Taner KORKUT

Üye
Prof. Dr.
Gökhan AKYÜZ

Üye
Prof.
Ceren HEPYÜCEL

Ek- 4: Araştırma İzin Onayı

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98057890-605.01-96434602

12.02.2024

Konu : Araştırma Uygulama İzni

Hatice Beyza GÜNAY

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 05/02/2024 tarih ve 844890 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hatice Beyza GÜNAY'ın Doç.Dr.Nursel GÜLCÜ danışmanlığında yürütücülüğünü yaptığı "Öğretmenlerin Değer Öğretimi Bağlamında Ömer Seyfettin Hikayelerini Tercih Etme Düzeylerinin Belirlenmesi" isimli araştırmasını, ilimiz Kepez ilçesinde Mimar Şinan İlkokulu, Şehit Kazım Esmer İlkokulu, Döşemealtı İlçesinde, Yeniköy İlkokulu, Güngör Gencer İlkokulu, Antalya Toplum Koleji İlkokulu, Albay Süleyman Külahçı İlkokulu, Alanya İlçesinde Hacı Kura İlkokulu, Fatma Alaettinoğlu İlkokulu, Doktor Şahin Bırsel Biçer İlkokulu, Değirmendere İlkokulu, Hayate Hanım İlkokulu, Jülide Akça İlkokulu, Atatürk İlkokulu, Ayşe Melahat Şehir İlkokulu, Bilge Bulut İlkokulu, Çıplaklı İlkokulu, ve Muratpaşa ilçesinde Özel Lara Okyanus Koleji, Düşünür Koleji, Gökkuşaklı Koleji'nde görevli öğretmenlere yönelik uygulama isteği ile ilgili yazınız Müdürlüğümüz ARGE Birimi Değerlendirme ve İnceleme Komisyonunca incelenmiş; "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama 2020/2 Genelgesi" gereğince uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 08/02/2024 tarih ve 96222600 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

İlgili genelgenin 28. Maddesi gereğince, sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında (başvuru sahibinin ekte örneği bulunan dilekçe ile) Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Fatma Zeynep ŞERAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:

1- Onay ve ekleri (5 sayfa)

2- Dilekçe Örneği (1 sayfa)

Ek-5: BİLDİRİM RAPORU

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

07.08.2024

Hatice Beyza GÜNAY

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı:

Hatice Beyza Günay

Doğum Yeri ve Yılı:

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fakültesi

Sınıf Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi

Bildiği Yabancı Diller :

İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar :

Sabri Acarsoy İlkokulu / MUĞLA

Salihpaşalar İlkokulu / MUĞLA

Çalıştığı Kurum :

Özel Antalya Toplum Koleji / ANTALYA

İletişim

E- Posta Adresi:

Tarih : 07.08.2024

İNTİHAL RAPORU

ÖĞRETMENLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA ÖMER SEYFETTİN HİKAYELERİNİ TERCİH ETME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

ORJİNALLIK RAPORU

% 17	% 14	% 13	% 9
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikbilim.yok.gov.tr	%2
İnternet Kaynağı		
2	acikerisim.akdeniz.edu.tr	%1
İnternet Kaynağı		
3	Acemoğlu, Adil. "Ömer Seyfettin Öykülerinde Değerler Eğitimi", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024	%1
Yayın		
4	www.foruq.com	%1
İnternet Kaynağı		
5	Submitted to Abant İzzet Baysal Üniversitesi	%1
Öğrenci Ödevi		
6	dspace.gazi.edu.tr	%1
İnternet Kaynağı		
7	acikerisim.nevsehir.edu.tr	<%1
İnternet Kaynağı		
8	alatrakya.blogspot.com	
İnternet Kaynağı		